

ДРЖАВНА
РЕВИЗОРСКА
ИНСТИТУЦИЈА

ИЗВЕШТАЈ
О РЕВИЗИЈИ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА
КОМПАНИЈЕ „СЛОБОДА“ АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО,
ЧАЧАК ЗА 2018. ГОДИНУ

Број: 400-964/2019-06/12
Београд, 30. децембар 2019. године

САДРЖАЈ:

ИЗВЕШТАЈ ДРЖАВНЕ РЕВИЗОРСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

Извештај о ревизији финансијских извештаја Компаније „Слобода“ акционарско друштво, Чачак..... 3

ПРИЛОГ I – РЕЗИМЕ НАЛАЗА, ПРЕПОРУКА И МЕРЕ ПРЕДУЗЕТЕ У ПОСТУПКУ РЕВИЗИЈЕ

ПРИЛОГ II – НАПОМЕНЕ УЗ ИЗВЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА КОМПАНИЈЕ „СЛОБОДА“ АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО, ЧАЧАК ЗА 2018. ГОДИНУ

ПРИЛОГ III – ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ КОМПАНИЈЕ „СЛОБОДА“ АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО, ЧАЧАК

ИЗВЕШТАЈ ДРЖАВНЕ РЕВИЗОРСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

Извештај о ревизији финансијских извештаја Компаније „Слобода“ акционарско друштво, Чачак

Мишљење са резервом о финансијским извештајима

Извршили смо ревизију приложених финансијских извештаја Компаније „Слобода“ акционарско друштво, Чачак (у даљем тексту: Друштво) за 2018. годину и то: 1) Биланс стања; 2) Биланс успеха; 3) Извештај о осталом резултату; 4) Извештај о токовима готовине; 5) Извештај о променама на капиталу и б) Напомене уз финансијске извештаје.

По нашем мишљењу, осим за ефекте питања описаних у делу Основ за мишљење са резервом о финансијским извештајима, финансијски извештаји за 2018. годину, по свим материјално значајним питањима, дају истинит и објективан приказ финансијског положаја Компаније „Слобода“ акционарско друштво, Чачак на дан 31. децембар 2018. године, као и резултата његовог пословања, промена на капиталу и токова готовине за пословну годину завршену на тај дан и припремљени су у складу са рачуноводственим прописима Републике Србије.

Основ за мишљење са резервом о финансијским извештајима

1) На основу Одлуке, Скупштине акционара Компаније „Слобода“ АД Чачак, о покрићу губитка из ранијих година из нераспоређене добити за 2017. годину, број СК – 136 од 29. јуна 2018. године, Друштво је, без сагласности Владе Републике Србије, прописане чланом 16. став 3. Закона о буџету Републике Србије за 2018. годину,¹ евидентирало покриће губитка ранијих година из нераспоређеног добитка за 2017. годину у износу од 432.433 хиљаде динара. Због наведеног, на дан 31. децембар 2018. године, Друштво је мање исказало нераспоређени добитак ранијих година, као и губитак ранијих година за 432.433 хиљаде динара.

2) Друштво је, приликом обрачуна увећане зараде по основу рада на дан празника који је нерадни дан, за рад ноћу и за прековремени рад, примењивало основицу која није умањена за 10% у смислу члана 5. став 1. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава.² У току ревизије, почев од обрачунате зараде за јануар 2018. године закључно са обрачунатом зарадом за децембар 2018. године, извршен је обрачун увећане зарада по основу рада на дан празника који је нерадни дан, за рад ноћу и за прековремени рад, применом умањене основице од 10% за обрачун увећане зараде и утврђено је, да је Друштво за 2018. годину по том основу мање обрачунало разлику по основу умањења зарада од 10% у износу од 25.668 хиљада динара. Због наведеног, на дан 31. децембар 2018. године, Друштво је мање исказало остале нематеријалне трошкове и обавезе за уплату средстава у буџет Републике Србије по основу умањења зарада за 10% у износу од 25.668 хиљада динара.

3) Друштво је, у оквиру дугорочних финансијских пласмана, исказало и учешће у капиталу Компаније „Слобода АД – АД Слобода апарати“, Чачак у стечају, које је уписано код Агенције за привредне регистре у износу од 440.530 хиљада динара. У току ревизије утврђено

¹ („Службени гласник РС“, број 113/17)

² („Службени гласник РС“, број 116/14)

је, да Друштво није, у складу са параграфом 9. МРС 36 – Умањење вредности имовине, извршило (обезвредјење), односно процену надокнадивог износа за вредност учешћа у капиталу Компаније „Слобода АД – АД Слобода апарати“, Чачак у стечају. С обзиром да није извршило обезвредјење учешћа у капиталу и исто евидентирало у пословним књигама, мишљења смо да, на дан 31. децембар 2018. године, Друштво није реално исказало вредност дугорочних финансијских пласмана. Није било могуће утврдити ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје Друштва за 2018. годину.

4) На обрачунима комисионе продаје за 2018. годину достављеним од стране комисионара „GIM“ д.о.о, Београд дана 1. новембра 2019. године, комисионар „GIM“ д.о.о, Београд исказао је обавезу према Друштву у износу од 58.394 УСД (што у динарској противвредност износи 6.148.213 динара), која се односи на корист која припада комитенту услед реализације комисионог посла у 2018. години под повољнијим условима у односу на услове из комисионог уговора, а што је предвиђено чланом 773. Закона о облигационим односима.³ Услед наведеног, у финансијским извештајима Друштва за 2018. годину мање су исказана потраживања од комисионара „GIM“ д.о.о, Београд за износ од 6.148 хиљада динара и мање су исказани приходи од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту за исти износ.

5) На основу одлуке извршног директора за правне и економске послове од 25. децембра 2018. године, која је донета без правног основа, у смислу члана 4. а у вези са чланом 24. Закона о девизном пословању,⁴ због чега не представља рачуноводствену исправу у смислу члана 8. Закона о рачуноводству,⁵ и могућности директног отписа комерцијалних кредита, која није предвиђена Законом о девизном пословању, Друштво је евидентирало приходе од усклађивања вредности остале имовине која се исказује по фер вредности кроз биланс успеха у укупном износу од 58.170 хиљада динара, а који су остварени директним отписом обавеза за примљене авансе за производе и услуге од купаца у иностранству. Наведено је имало за последицу да је Друштво, у финансијским извештајима за 2018. годину, више исказало приходе од усклађивања вредности остале имовине, а мање обавезе за примљене авансе за производе и услуге од купаца у иностранству за 58.170 хиљада динара.

б) Друштво је, у току 2018. године, вршило реконструкцију грађевинских објеката број: 3, 5, 6, 11 и број 131, и за потребе реконструкције наведених објеката извршило је набавку материјала и извело радове у укупном износу од 3.218 хиљада динара и исти износ евидентирало као расход периода. Такође је, трошкове камате по пресуди Привредног Суда у Чачку број 5П 332/2017 од 12. априла 2018. године евидентирало у износу од 2.787 хиљада динара уместо у износу од 1.293 хиљаде динара колико је исказано у наведеној пресуди. У току ревизије утврђено је, да је Друштво као расход камате евидентирало и преплату према добављачу „Пројект-Комерц“ д.о.о., Чачак у износу од 1.494 хиљаде динара, по Уговору број 350 од 2 новембра 2015. године, за извођење грађевинских и грађевинско-занатских радова на изградњи „Надстрешнице“, „Кондезне јаме“ и за „Рушење и рашчићавање“ у кругу компаније. Од стране предузећа „Пројект-Комерц“ д.о.о., Чачак, уговорени радови су завршени у току 2016. године. Због наведеног, на дан 31. децембар 2018. године, Друштво је у финансијским извештајима мање исказало грађевинске објекте, као и финансијски резултат текуће године у укупном износу од 4.712 хиљада динара.

³ („Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85, 45/89 – одлука УСЈ и 57/89, „Службени лист СРЈ“, број 31/93 и

„Службени лист СЦГ“, број 1/03 – Уставна повеља)

⁴ („Службени гласник РС“, број 62/06, 31/11, 119/12, 139/14 и 30/18)

⁵ („Службени гласник РС“, број 62/13 и 30/18)

Ревизију смо извршили у складу са Законом о Државној ревизорској институцији⁶, Пословником Државне ревизорске институције⁷ и Међународним стандардима врховних ревизорских институција (ISSAI). Наша одговорност, у складу са овим стандардима, је детаљније описана у делу извештаја Одговорност ревизора за ревизију финансијских извештаја. Независни смо у односу на субјекта ревизије у складу са ISSAI 30 – Етички кодекс врховних ревизорских институција и Етичким кодексом за државне ревизоре и друге запослене у Државној ревизорској институцији и испунили смо наше остале етичке одговорности у складу са овим кодексима. Сматрамо да су ревизијски докази које смо прибавили довољни и адекватни да нам пруже основ за наше мишљење са резервом.

Остала питања

Текући рачуни Друштва су непрекидно у блокади од 2. маја 2014. године, осим рачуна који су изузети од блокаде по Закључку Владе Републике Србије.

Финансијски извештаји Друштва у ранијем периоду нису били предмет ревизије од стране Државне ревизорске институције.

Одговорност руководства за финансијске извештаје

Руководство субјекта ревизије је одговорно за припрему и истинит и објективан приказ ових финансијских извештаја у складу са међународним стандардима финансијског извештавања и законом којим је уређено рачуноводство и за оне интерне контроле за које одреди да су потребне за припрему финансијских извештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале услед криминалне радње или грешке.

При састављању финансијских извештаја, руководство је одговорно за процену способности субјекта ревизије да настави са пословањем у складу са начелом сталности, обелодањујући, по потреби, питања која се односе на сталност пословања и примену начела сталности пословања као рачуноводствене основе, осим ако оснивач намерава да субјект ревизије престане са пословањем, или нема другу реалну могућност осим да то уради. Руководство је одговорно за надгледање процеса финансијског извештавања субјекта ревизије.

Одговорност ревизора за ревизију финансијских извештаја

Наш циљ је стицање уверавања у разумној мери о томе да финансијски извештаји, узети у целини, не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале услед криминалне радње или грешке, и издавање извештаја о ревизији који садржи наше мишљење. Уверавање у разумној мери означава висок ниво уверавања, али не представља гаранцију да ће ревизија спроведена у складу са ISSAI увек открити материјално погрешне исказе ако такви искази постоје. Погрешни искази могу настати услед криминалне радње или грешке и сматрају се материјално значајним ако је разумно очекивати да ће, појединачно или збирно, утицати на економске одлуке корисника донете на основу ових финансијских извештаја.

Као део ревизије у складу са ISSAI, примењујемо професионално просуђивање и одржавамо професионални скептицизам током ревизије. Такође:

- Идентификујемо и процењујемо ризике од материјално значајних погрешних исказа у финансијским извештајима, насталих услед криминалне радње или грешке; осмишљавамо и обављамо ревизијске поступке као одговор на те ризике; и прибављамо довољно адекватних ревизијских доказа да обезбеде основ за

⁶ („Службени гласник РС“, број 101/05, 54/07 и 36/10)

⁷ („Службени гласник РС“, број 9/09)

мишљење ревизора. Ризик да неће бити идентификовани материјално значајни погрешни искази који су резултат криминалне радње је већи него за погрешне исказе настале услед грешке, зато што криминална радња може да укључи удруживање, фалсификовање, намерне пропусте, лажно представљање или заобилажење интерне контроле.

- Стичемо разумевање о интерним контролама које су релевантне за ревизију ради осмишљавања ревизијских поступака који су прикладни у датим околностима, али не у циљу изражавања мишљења о ефикасности система интерне контроле субјекта ревизије. Процењујемо примењене рачуноводствене политике и у којој мери су разумне рачуноводствене процене које је извршило руководство.
- Доносимо закључак о прикладности примене начела сталности као рачуноводствене основе од стране руководства и на основу прикупљених ревизијских доказа, да ли постоји материјална неизвесност у вези са догађајима или условима који могу да изазову значајну сумњу у погледу способности ентитета да настави са пословањем у складу са начелом сталности. Ако закључимо да постоји материјална неизвесност, дужни смо да у свом извештају скренемо пажњу на повезана обелодањивања у финансијским извештајима или, ако таква обелодањивања нису адекватна, да модификујемо своје мишљење. Наши закључци се заснивају на ревизијским доказима прикупљеним до датума извештаја ревизора. Међутим, будући догађаји или услови могу за последицу да имају да ентитет престане да послује у складу са начелом сталности.
- Процењујемо укупну презентацију, структуру и садржај финансијских извештаја, укључујући обелодањивања, и да ли су у финансијским извештајима приказане трансакције и догађаји на такав начин да се постигне истинит и објективан приказ.

Саопштавамо лицима овлашћеним за управљање, између осталог, планирани обим и време ревизије и значајне ревизијске налазе, укључујући све значајне недостатке интерне контроле које смо идентификовали током ревизије.

Генерални државни ревизор

Др Душко Пејовић

Државна ревизорска институција

Макензијева 41

11000 Београд, Србија

30. децембар 2019. године

**РЕЗИМЕ НАЛАЗА, ПРЕПОРУКА И МЕРЕ ПРЕДУЗЕТЕ
У ПОСТУПКУ РЕВИЗИЈЕ**

Приоритет налаза и датих препорука је одређен према следећем:

- **ПРИОРИТЕТ 1** (висок) – грешке, неправилности и погрешна исказивања која указују да постоји *непосредни* ризик од вршења нетачних или неправилних плаћања, односно, постоји ризик да јавна средства нису заштићена. Проблеми попут ових захтевају да руководство одмах реагује.
- **ПРИОРИТЕТ 2** (средњи) – грешке, неправилности и погрешна исказивања које утичу на финансијске извештаје када не постоји непосредни ризик од губитка итд, али у сваком случају захтевају пажњу руководства. Овим проблемима се треба позабавити пре припремања наредног сета финансијских извештаја.
- **ПРИОРИТЕТ 3** (низак) – грешке, неправилности и погрешна исказивања која захтевају отклањање и након рока за припремање наредног сета финансијских извештаја.

САДРЖАЈ

1. Резиме налаза	10
2. Резиме датих препорука	14
3. Захтев за достављање одазивног извештаја.....	15

1. Резиме налаза

Као што је објашњено у Напоменама уз Извештај о ревизији финансијских извештаја Компаније „Слобода“ акционарско друштво, Чачак за 2018. годину, утврђене су следеће неправилности које су разврстане по приоритетима, односно редоследу по којем треба да буду отклоњене:

ПРИОРИТЕТ 1 (висок)

1. Као што је објашњено у Напомени 3.3.12.2. Извештаја о ревизији финансијских извештаја за 2018. годину, Друштво је, на основу Одлуке, Скупштине акционара Компаније „Слобода“ АД Чачак, о покрићу губитка из ранијих година из нераспоређене добити за 2017. годину, број СК – 136 од 29. јуна 2018. године, без сагласности Владе Републике Србије, прописане чланом 16. став 3. Закона о буџету Републике Србије за 2018. годину, у својим пословним књигама, евидентирало покриће губитка ранијих година из нераспоређеног добитка за 2017. годину у износу од 432.433 хиљаде динара. Због наведеног, на дан 31. децембар 2018. године, Друштво је мање исказало нераспоређени добитак ранијих година, као и губитак ранијих година за 432.433 хиљаде динара.
2. Као што је објашњено у Напомени 3.4.8. Извештаја о ревизији финансијских извештаја за 2018. годину, приликом обрачуна увећане зараде по основу рада на дан празника који је нерадни дан, за рад ноћу и за прековремени рад, Друштво је примењивало основицу која није умањена за 10% у смислу члана 5. став 1. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава. У току ревизије, почев од обрачунате зараде за јануар месец 2018. године закључно са обрачунатом зарадом за месец децембар 2018. године, извршен је обрачун зарада применом умањене основице за обрачун увећане зараде по основу: рада на дан празника који је нерадни дан, за рад ноћу и за прековремени рад, и по том основу утврђено је да је Друштво, за 2018. годину, мање обрачунало разлику по основу умањења зарада од 10% у износу од 25.668 хиљада динара. Због наведеног, на дан 31. децембар 2018. године Друштво је мање исказало, остале нематеријалне трошкове и обавезе за уплату средстава у буџет Републике Србије по основу умањења зарада за 10%, у износу од 25.668 хиљада динара.

ПРИОРИТЕТ 2 (средњи)

1. Као што је објашњено у Напомени 3.4.1. Извештаја о ревизији финансијских извештаја за 2018. годину, Друштво је у финансијским извештајима за 2018. годину исказало приходе од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту преко комисионара у износу од 2.896.941 хиљаде динара на основу непотпуне документације о комисионој продаји у смислу члана 8. Закона о рачуноводству. У време састављања финансијских извештаја за 2018. годину Друштво није имало обрачуне комисионе продаје са пратећом документацијом у вези са реализацијом комисионог посла, које је по члану 780. Закона о облигационим односима комисионар био дужан да достави, да би на основу њих комитент утврдио приходе по основу продатих производа у иностранству преко комисионара. Приходе од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту преко комисионара у износу од 2.896.941 хиљаде динара Друштво је исказало на основу фактура издатих комисионару, које су засноване на количинама производа испоручених комисионару и ценама из комисионих уговора, уместо на основу обрачуна комисионе продаје, заснованих на стварним подацима и припадајућој документацији у вези са обављеним комисионим послом, које издаје комисионар. На обрачунима комисионе

- продаје за 2018. годину достављеним од стране комисионара „GIM“ д.о.о, Београд дана 1. новембра 2019. године, комисионар „GIM“ д.о.о, Београд исказао је обавезу према Друштву у износу од 58.394 УСД (што у динарској противвредност износи 6.148.213 динара), која представља корист која припада комитенту услед реализације комисионог посла у 2018. години под повољнијим условима у односу на услове из комисионог уговора, а што је предвиђено чланом 773 Закона о облигационим односима. Услед наведеног, у финансијским извештајима Друштва за 2018. годину мање су исказана потраживања од комисионара „GIM“ д.о.о, Београд за износ од 6.148 хиљада динара и мање су исказани приходи од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту за исти износ.
2. Као што је објашњено у Напомени 3.3.3. Извештаја о ревизији финансијских извештаја за 2018. годину, у оквиру дугорочних финансијских пласмана Друштво је исказало и учешће у капиталу Компаније „Слобода АД – АД Слобода апарати“, Чачак у стечају, које је уписано код Агенције за привредне регистре у износу од 440.530 хиљада динара, а чији је стечај покренут Решењем Привредног суда у Чачку број 3. Ст 26/2017 од 26. јануара 2018 године због трајне неспособности плаћања и презадужености. У току ревизије утврђено је, да Друштво није, у складу са параграфом 9. МРС 36 – Умањење вредности имовине, извршило (обезвређење), односно процену надокнадивог износа за вредност учешћа у капиталу Компаније „Слобода АД – АД Слобода апарати“, Чачак у стечају. С обзиром да није извршило обезвређење учешћа у капиталу и исто евидентирало у пословним књигама, мишљења смо да, на дан 31. децембар 2018. године, Друштво није реално исказало вредност дугорочних финансијских пласмана. Није било могуће утврдити ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје Друштва за 2018. годину.
 3. Као што је објашњено у Напомени 3.4.14. Извештаја о ревизији финансијских извештаја за 2018. годину, у пословним књигама Друштва евидентирани су приходи од усклађивања вредности остале имовине која се исказује по фер вредности кроз биланс успеха у укупном износу од 58.170 хиљада динара, који су остварени директним отписом обавеза за примљене авансе за производе и услуге од купаца у иностранству. У поступку ревизије утврђено је да је, на основу одлуке извршног директора за правне и економске послове од 25. децембра 2018. године која је донета без правног основа у смислу члана 4., а у вези са чланом 24. Закона о девизном пословању због чега не представља рачуноводствену исправу у смислу члана 8. Закона о рачуноводству и могућности директног отписа комерцијалних кредита, која није предвиђена Законом о девизном пословању, Друштво извршило директан отпис обавеза за примљене авансе од купца „Montenegro Defence Industry“, Црна Гора у износу од 51.551 хиљаде динара, обавезе за примљене авансе за производе и услуге од „Deeo Blue Sea Trading“ Export & Import, Сингапур у износу од 6.467 хиљада динара и обавезе за примљене авансе од „Cyrille Raquin“ Француска у износу од 152 хиљаде динара. Наведено је имало за последицу да је Друштво, у финансијским извештајима за 2018. годину, више исказало приходе од усклађивања вредности остале имовине, а мање обавезе за примљене авансе за производе и услуге од купаца у иностранству у износу од 58.170 хиљада динара.
 4. Као што је објашњено у Напомени 3.3.13. Извештаја о ревизији финансијских извештаја за 2018. годину, Друштво није, у 2018. години и у претходним годинама, у складу са МРС 19 – Примања запослених, вршило резервисање за накнаде и друге бенефиције запослених, иако је у складу са одредбама члана 6. став 5. Закона о рачуноводству, а у вези са чланом 20. истог закона, дужно да за признавање, вредновање, презентацију и обелодањивање позиција финансијских извештаја примењује МСФИ/МРС. У Друштву је, на дан 31. децембар 2018. године, на неодређено време било укупно 1.118 запослених, а чланом 122.

Колективног уговора код послодавца од 25. јуна 2015. године, прописано је да је послодавац дужан да запосленом исплати отпремнину при престанку радног односа ради коришћења права на пензију, или при престанку радног односа по сили закона због губитка радне способности у висини три просечне зараде у Републици Србији према последњем објављеном податку органа надлежног за статистику или у висини три просечне зараде запосленог у моменту исплате, ако је то за запосленог повољније. Због наведеног, за износ необрачунатог резервисања Друштво је у финансијским извештајима, на дан 31. децембар 2018. године и у ранијим годинама, мање исказало дугорочна резервисања, а више финансијски резултат текуће и ранијих година.

5. Као што је објашњено у Напомени 3.3.2. Извештаја о ревизији финансијских извештаја за 2018. годину, Друштво у својим пословним књигама на дан 31. децембар 2018. године има евидентиране некретнине, постројења и опрему која је и даље у употреби, а нема исказану садашњу вредност, укупне набавне вредности у износу од 485.020 хиљада динара, чији су трошкови амортизације распоређени само током дела корисног века употребе средстава, уместо током целог периода коришћења. Друштво није, у 2018. години и у претходним периодима, вршило преиспитивање корисног века употребе некретнина постројења и опреме у складу са параграфом 50 и 51. МРС 16 – Некретнине, постројења и опрема и чланом 17. Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва и самим тим није вршило промену рачуноводствене процене у ситуацијама када су очекивања заснована на новим проценама корисног века употребе знатно различита од претходних, нити је прилагодило стопе амортизације новим околностима. Због наведеног, мишљења смо да, на дан 31. децембар 2018. године, Друштво није реално исказало вредност некретнина постројења и опреме. Није било могуће утврдити ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје Друштва за 2018. годину.
6. Као што је објашњено у Напомени 3.3.2.2. Извештаја о ревизији финансијских извештаја за 2018. годину, у аналитичкој евиденцији основних средстава Друштво и даље исказује вредност грађевинских објеката који су срушени током НАТО бомбардовања 1999. године и које је Друштво избрисало из евиденције Катастра непокретности Републичког геодетског завода. У пословним књигама Друштва евидентира се седам срушених и оштећених грађевинских објеката укупне садашње вредности у износу 10.035 хиљада динара. У поступку ревизије утврђено је да Друштво није, у складу са параграфом 9 и 12 МРС 36 – Умањење вредности имовине, извршило процену надокнадивог износа вредности објеката који су срушени. С обзиром да на неким грађевинским објектима постоје значајна физичка оштећења, а да Друштво није извршило њихово обезвређење у складу са МРС 36 – Умањење вредности имовине, мишљења смо да Друштво није реално исказало вредност грађевинских објеката на дан 31. децембар 2018. године. Није било могуће утврдити ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје Друштва за 2018. годину.
7. Као што је објашњено у Напомени 3.4.9. Извештаја о ревизији финансијских извештаја за 2018. годину, Друштво је у току 2018. године вршило реконструкцију грађевинских објеката број: 3, 5, 6, 11 и број 131 и за потребе реконструкције наведених објеката извршило: набавку 11 комада ПВЦ једнокрилних улазних врата у износу од 209 хиљада динара, два комада алуминијумских троделних прозора у износу од 83 хиљаде динара, два комада алуминијумских врата са аутоматом за затварање врата, шаркама и прихватним плочама у износу од 213 хиљада динара; набавку материјала у износу од 1.438 хиљада динара и извело радове у износу од 1.275 хиљада динара, односно у укупном износу од 3.218 хиљада динара, а у току ревизије утврђено је, да је ова улагања евидентирало на рачуну – трошкови услуга одржавања, уместо у складу са параграфима 7 - 10 МРС 16 – Некретнине, постројења и опрема, као повећање вредности наведених грађевинских

објеката. Поступајући на тај начин, Друштво је, у финансијским извештајима на дан 31. децембар 2018. године, мање исказало грађевинске објекте, као и финансијски резултат текуће године у износу од 3.218 хиљада динара.

8. Као што је објашњено у Напомени 3.4.13. Извештаја о ревизији финансијских извештаја за 2018. годину, Друштво је, трошкове камате, по пресуди Привредног Суда у Чачку број 5П 332/2017 од 12. априла 2018. године у корист предузећа „Пројект-Комерц“ д.о.о., Чачак, евидентирало у износу од 2.787 хиљада динара уместо у износу од 1.293 хиљаде динара колико је исказано у наведеној пресуди. У току ревизије утврђено је да је Друштво уз обавезу по основу камате по пресуди суда у износу од 1.293 хиљаде динара, као расход периода евидентирало и преплату према добављачу „Пројект-Комерц“ д.о.о., Чачак у износу од 1.494 хиљаде динара, по Уговору број 350 од 2 новембра 2015. године за извођење грађевинских и грађевинско-занатских радова на изградњи „Надстрешнице“, „Кондезне јаме“ и за „Рушење и рашчићавање“ у кругу компаније. Увидом у рачуне добављача утврђено је да су од стране предузећа „Пројект-Комерц“ д.о.о., Чачак, уговорени радови завршени у току 2016. године. Поступајући на тај начин, у финансијским извештајима на дан 31. децембар 2018. године, Друштво је мање исказало грађевинске објекте, као и финансијски резултат текуће године у износу од 1.494 хиљаде динара.
9. Као што је објашњено у Напомени 3.3.9. Извештаја о ревизији финансијских извештаја за 2018. годину, Друштво није извршило процену умањења вредности позајмљених новчаних средстава привредном друштву „Домис“ д.о.о., Трбушани, на основу Уговора о зајму од 13. децембра 2013. године, у износу од 1.500 хиљада динара, за које је од рока доспећа прошло више година и за која постоји велика неизвесност у погледу наплате, што није у складу са параграфом 58 МРС 39 – Финансијски инструменти: признавање и одмеравање.

ПРИОРИТЕТ 3 (низак)

1. Као што је објашњено у Напомени 3.3.2.1. Извештаја о ревизији финансијских извештаја за 2018. годину, Друштво има право својине на земљишту укупне површине од 142.798 m² које није евидентирано у пословним књигама. Поред тога, увидом у лист непокретности број 636 КО Придворица и лист непокретности број 751 КО Јездина у којима је као носилац права на земљишту уписана Компанија „Слобода“ АД Чачак, са врстом права својина, облик својине мештовита и обим удела 1/1, утврђено је да по наведеним листовима непокретности, земљиште није евидентирано у пословним књигама Друштва. Такође је утврђено, да у пословним књигама Друштва не постоји аналитичка евиденција земљишта по врсти, намени, површини и катастарским бројевима парцела и њиховим вредностима како је предвиђено чланом 11. Закона о рачуноводству. Нисмо били у могућности да проценимо евентуалне ефекте наведеног питања на финансијске извештаје Друштва за 2018. годину.
2. Као што је објашњено у Напомени 2.1. Извештаја о ревизији финансијских извештаја за 2018. годину, Друштво није успоставило систем финансијског управљања и контроле у складу са Правилником о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору, није донело стратегију управљања ризиком, није сачинило све потребне писане политике и процедуре које би ризике у остваривању циљева свеле на прихватљив ниво, што ствара простор да се неадекватно реагује на појаву ризика који би могли негативно да утичу на остваривање циљева Друштва, односно припрему поузданих финансијских извештаја, усклађеност са вежећим прописима, заштиту средстава и ефикасно пословање.

2. Резиме датих препорука

Одговорним лицима Друштва препоручујемо да отклоне неправилности по следећим приоритетима:

ПРИОРИТЕТ 1 (висок)

1. Препоручује се Друштву да, корекцијом почетног стања, изврши исправку књижења на начин да повећа нераспоређени добитак ранијих година, као и губитак ранијих година у износу од 432.433 хиљаде динара, а да након тога расподелу нераспоређеног добитка по завршном рачуну за 2017. годину изврши у складу са Закључком Владе Републике Србије 05 Број: 41-4396/2019 од 9. маја 2019. године и исту евидентира у својим пословним књигама. (Напомена 3.3.12.2 – Препорука број 7).
2. Препоручује се Друштву да, обрачун увећане зараде по основу: рада на дан празника који је нерадни дан, за рад ноћу и за прековремени рад, врши применом основице умањене у смислу члана 5. став 1. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава. (Напомена 3.4.8 – Препорука број 10).

ПРИОРИТЕТ 2 (средњи)

1. Препоручује се Друштву да од комисионара захтева да достављају обрачуне комисионе продаје са припадајућом документацијом у вези са реализацијом комисионог посла (уговоре са купцем, фактуре комисионара према купцу, документацију у вези са наплатом, као и документацију о насталим трошковима у вези са комисионим послом: превоз, царина, осигурање, провизије ...итд), на основу којих се утврђују права и обавезе између комитента и комисионара и исказују међусобна потраживања по обављеном комисионом послу. (Напомена 3.4.1 – Препорука број 9).
2. Препоручује се Друштву да изврши процену надокнадиве вредности дугорочних финансијских пласмана, који се односе на учешће у капиталу Компаније „Слобода АД –АД Слобода апарати“, Чачак у стечају, у складу са МРС 36 – Умањене вредности имовине и да ефекте процене евидентира у пословним књигама у складу са МРС 8 – Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке и усвојеном рачуноводственом политиком. (Напомена 3.3.3 – Препорука број 5).
3. Препоручује се Друштву да, у смислу члана 4. а у вези са чланом 24. Закона о девизном пословању, прибави правни основ за отпис обавеза за примљене авансе за производе и услуге од наведених купаца у иностранству, а уколико не прибави правни основ да изврши исправку грешке у складу са МРС 8 - Рачуноводствене политике, промена рачуноводствених процена и грешке. (Напомена 3.4.14 – Препорука број 13).
4. Препоручује се Друштву да, у складу са МРС 19 – Примања запослених, изврши резервисање за накнаде и друге бенефиције запослених и утврђене ефекте евидентира у својим пословним књигама. (Напомена 3.3.13 – Препорука број 8).
5. Препоручује се Друштву да преиспита корисни век употребе некретнина, постројења и опреме и изврши промену процене на начин да прилагоди стопе амортизације новим околностима. (Напомена 3.3.2 – Препорука број 2).
6. Препоручује се Друштву да, у складу са захтевима МРС 36 – Умањена вредност имовине, изврши процену надокнадиве вредности срушених грађевинских објеката и да утврђене ефекте евидентира у својим пословним књигама у складу са захтевима

МРС 8 – Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке и усвојеном рачуноводственом политиком. (Напомена 3.3.2.2 - Препорука број 4).

7. Препоручује се Друштву да, у складу са МРС 8 – Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке и усвојеним рачуноводственим политикама, у својим пословним књигама, изврши корективна књижења у вези грађевинских објеката набавне вредности у износу од 3.218 хиљада динара. (Напомена 3.4.9 - Препорука број 11).
8. Препоручује се Друштву да, у складу са МРС 8 – Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке и усвојеним рачуноводственим политикама, у својим пословним књигама, изврши корективна књижења у вези грађевинских објеката изграђених по уговору број 350 од 2 новембра 2015. године у износу од 1.494 хиљаде динара. (Напомена 3.4.13 - Препорука број 12).
9. Препоручује се Друштву да предузме мере за наплату, као и да у складу са параграфом 58 МРС 39 – Финансијски инструменти: признавање и одмеравање, изврши процену умањења вредности позајмљених новчаних средстава привредном друштву „Домис“ д.о.о., Трбушани и да ефекте евидентира у пословним књигама. (Напомена 3.3.9 - Препорука број 6)

ПРИОРИТЕТ 3 (низак)

1. Препоручује се Друштву да документовано потврди власништво над земљиштем по катастарским парцелама укупне површине од 142.798 m² и да у својим пословним књигама устроји аналитичку евиденцију земљишта по врсти, намени, површини и катастарским бројевима парцела и њиховим вредностима. (Напомена 3.3.2.1 - Препорука број 3).
2. Препоручује се Друштву да успостави адекватан систем финансијског управљања и контроле у складу са Правилником о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору. (Напомена 3.3.2.1 - Препорука број 1).

3. Захтев за достављање одазивног извештаја

Субјект ревизије Компанија „Слобода“ акционарско друштво, Чачак је на основу члана 40. став 1. Закона о Државној ревизорској институцији, дужна да поднесе Државној ревизорској институцији писани извештај о отклањању откривених неправилности (одазивни извештај) у року од 90 дана, почев од наредног дана од дана уручења овог извештаја.

Одазивни извештај мора да садржи:

- 1) навођење ревизије, на коју се он односи;
- 2) кратак опис неправилности у пословању, које су откривене ревизијом и
- 3) приказивање мера исправљања.

Мере исправљања су мере које субјект ревизије предузима да би отклонио неправилности у свом пословању или мере за умањење ризика од појављивања одређене неправилности у свом будућем пословању за чије предузимање субјект ревизије мора поднети уз одазивни извештај одговарајуће доказе.

Субјект ревизије Компанија „Слобода“ акционарско друштво, Чачак у одазивном извештају треба да искаже мере исправљања по основу откривених неправилности односно свих налаза датих у Извештају о ревизији финансијских извештаја који могу да садрже и препоруке за њихово отклањање.

На основу члана 40. став 2. Закона о Државној ревизорској институцији одазивни извештај је јавна исправа која је потписана и оверена печатом од стране одговорног лица субјекта ревизије.

Државна ревизорска институција ће оценити веродостојност одазивног извештаја, тј. провериће истинитости навода о мерама исправљања, предузетим од стране субјекта ревизије, подносиоца одазивног извештаја. У случају потребе извршиће се и провера веродостојности одазивног извештаја. Такође, извршиће се и оцена да ли су мере исправљања исказане у одазивном извештају задовољавајуће.

Сагласно члану 57. став 1. тачка 3) Закона о Државној ревизорској институцији, ако субјект ревизије у чијем су пословању биле откривене неправилности, не поднесе у прописаном року Институцији одазивни извештај, против одговорног лица субјекта ревизије поднеће се захтев за покретање прекршајног поступка.

Ако се оцени да одазивни извештај не указује да су откривене неправилности отклоњене на задовољавајући начин, сматра се да субјект ревизије крши обавезу доброг пословања. Ако се ради о незадовољавајућем отклањању значајне неправилности, сматра се да постоји тежи облик кршења обавезе доброг пословања. У овим случајевима Државна ревизорска институција је овлашћена да предузима мере сагласно члану 40. став 7. до 13. Закона о Државној ревизорској институцији.

ПРИЛОГ II

**НАПОМЕНЕ УЗ ИЗВЕШТАЈ
О РЕВИЗИЈИ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА КОМПАНИЈЕ „СЛОБОДА“
АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО, ЧАЧАК ЗА 2018. ГОДИНУ**

С А Д Р Ж А Ј

1. Основни подаци о субјекту ревизије	20
2. Интерна финансијска контрола	21
2.1. Финансијско управљање и контрола	21
2.1.1. Контролно окружење	21
2.1.2. Управљање ризицима	22
2.1.3. Контролне активности	22
2.1.4. Информисање и комуникација	23
2.1.5. Праћење и процена система	23
3. Финансијски извештај	24
3.1. Основ за састављање и презентацију финансијских извештаја	24
3.2. Рачуноводствене политике и рачуноводствене процене	24
3.3. Биланс стања	33
3.3.1. Нематеријална имовина	34
3.3.2. Некретнине, постројења и опрема	34
3.3.3. Дугорочни финансијски пласмани	42
3.3.4. Одложена пореска средства	44
3.3.5. Залихе	44
3.3.6. Потраживања по основу продаје	48
3.3.7. Потраживања из специфичних послова	50
3.3.8. Друга потраживања	50
3.3.9. Краткорочни финансијски пласмани	51
3.3.10. Готовински еквиваленти и готовина	51
3.3.11. Порез на додату вредност	52
3.3.12. Капитал	53
3.3.13. Дугорочна резервисања	55
3.3.14. Дугорочне обавезе	56
3.3.15. Краткорочне финансијске обавезе	57
3.3.16. Примљени аванси, депозити и кауције	58
3.3.17. Обавезе из пословања	59
3.3.18. Остале краткорочне обавезе	60
3.3.19. Обавезе по основу пореза на додату вредност	63
3.3.20. Обавезе за остале порезе, доприносе и друге дажбине	63
3.3.21. Ванбиласна евиденција	64
3.4. Биланс успеха	65

3.4.1. Приходи од продаје производа и услуга	65
3.4.2. Други пословни приходи	71
3.4.3. Приходи од активирања учинака и робе	71
3.4.4. Повећање вредности залиха недовршених и готових производа и недовршених услуга	72
3.4.5. Смањење вредности залиха недовршених и готових производа и недовршених услуга	72
3.4.6. Трошкови материјала	72
3.4.7. Трошкови горива и енергије	73
3.4.8. Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	73
3.4.9. Трошкови производних услуга	77
3.4.10. Трошкови амортизације	79
3.4.11. Нематеријални трошкови	79
3.4.12. Финансијски приходи	81
3.4.13. Финансијски расходи	81
3.4.14. Приходи од усклађивања вредности остале имовине која се исказује по фер вредности кроз биланс успеха	83
3.4.15. Остали приходи	85
3.4.16. Остали расходи	86
3.5. Извештај о осталом резултату	87
3.6. Извештај о променама на капиталу	87
3.7. Извештај о токовима готовине	87
3.8. Напомене уз финансијске извештаје	87
4. Потенцијалне обавезе	88

1. Основни подаци о субјекту ревизије

Компанија „Слобода“ акционарско друштво, Чачак (у даљем тексту: Друштво) је предузеће са успешном вишедеценијском традицијом у производњи и промету наоружања, војне опреме и трансфера технологије. Основана је 10. јула 1948. године Решењем пов. Бр. 5968, Одлуком Владе ФНРЈ. Предмет пословања у то време био је производња металних производа.

Са серијском производњом за потребе ЈНА отпочело се у другом кварталу 1952. године. Током 1955. године започело се са новим програмом производње за тржиште (решои, посуђе и противградне ракете), да би се асортиман производног програма, 1958. године проширио на усисиваче и белу технику.

Интеграција „Слободе“ извршена је 10. јула 1970. године са фабриком „ЦЕР“ из Чачака, погоном „Тара“ из Бајине Баште, Самосталним погоном „Металац“ из Ивањице, погоном „Стандард“ из Босанске Градишке, а нешто касније и погоном „Напредак“ из Сјенице.

Од јануара 1974. године „Слобода“ Чачак послује као Сложена организација удруженог рада у чијем саставу послују следеће организационе целине: Фабрика наменске производње „ФНП“ Чачак; Фабрика апарата за домаћинство „Слобода – Апарати“; Фабрика алата „6 октобар“ Алатница; Фабрика „Одржавање и енергетика“; „Сервис“ Чачак; „Комерцијално-финансијски и општи послови“; РЗ „Заједничке службе“; РЗ „Друштвени стандард“; Предузеће „Тара“ Бајина Башта; Предузеће „Металац“ Ивањица и Предузеће „Напредак“ Сјеница.

После организованих престојавања, од 30. јуна 1978. године, Фабрика наменске производње се трансформише у Радну организацију Фабрика наменске производње „ФНП“ са четири ООУР-а и две Радне заједнице, Решењем Привредног суда у Краљеву Фи бр. 955/78 и тако послује све до 1994. године. Решењем Привредног суда у Краљеву Фи бр. 1598/94, Фабрика наменске производње „ФНП“ се трансформираше у деоничарско друштво у друштвеној својини као проста радна организација. Решењем Привредног суда у Краљеву Фи бр. 2365/95 фабрика мења свој назив и послује као Компанија „Слобода“ деоничарско друштво.

Услед НАТО агресије 1999. године Компанија „Слобода“ АД Чачак је претрпела огромна разарања.

Као акционарско друштво Компанија „Слобода“ АД Чачак, организована је на основу Уговора о организовању Компаније „Слобода“ д.д., Чачак у акционарско друштво, који је закључен између Министарства за одбрану као представника државног капитала и Компаније „Слобода“ д.д., Чачак као представника друштвеног капитала, број ОВ 2875/3 од 18. априла 2003. године.

Решењем Агенције за привредне регистре БД 1950/2005 дана 7. марта 2005. године регистровано је превођење Друштва у Регистар привредних субјеката.

Скупштина акционара Друштва је, на предлог Управног одбора, на седници одржаној 28. јуна 2012. године, усвојила Уговор о организовању акционарског друштва Компанија „Слобода“ АД Чачак (ради усклађивања са Законом о привредним друштвима⁸) који представља оснивачки акт Друштва. Усвајањем овог уговора акционарско друштво Компанија „Слобода“ АД, са седиштем у Чачку у улици Ратка Митровића бб, уписана у Регистар привредних субјеката под бројем I-374-00 од 27. маја 2003. године и матичним бројем 07206178, организује се као акционарско друштво које није јавно у складу са Законом о привредним друштвима и наставља са радом на неодређено време.

⁸ („Службени гласник РС“, број 36/11, 99/11, 83/14 – др. закон, 5/15, 44/18 и 95/18)

Претежна делатност Друштва је 2540 – Производња оружја и муниције.

Поред претежне делатности Друштво може обављати и друге делатности које се утврђују одлуком Надзорног одбора Компаније „Слобода“ АД Чачак.

Друштво је специјализовано за производњу оружја и муниције. У свом производном програму нуди: противавионску и авионску муницију разних калибара, муницију за разне типове и калибре бацача граната, тромблонске мине свих типова, ракетна противоклопна средства разних калибара, артљеријску и тенковску муницију калибара од 76 до 155мм, сигналну муницију и специјалну муницију из полицијског програма.

Акционарско друштво послује као затворено акционарско друштво са пуним пословним именом: Компанија „Слобода“ акционарско друштво.

Скраћено пословно име је: Компанија „Слобода“ АД.

Седиште Друштва је у Чачку, улица Ратка Митровића бб.

Матични број: 07206178.

ПИБ: 100892378.

Просечан број запослених (на основу стања крајем сваког месеца) у Друштву на крају 2018. године износи је 2.121 (у 2017. години – 2.015).

2. Интерна финансијска контрола

2.1. Финансијско управљање и контрола

Правилником о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору⁹ прописана је обавеза Друштва да успостави систем финансијског управљања и контроле (у даљем тексту: Правилник).

Систем финансијског управљања и контроле чине следећи елементи: контролно окружење, управљање ризицима, контролне активности, информисање и комуникације, и праћење и процена система.

2.1.1. Контролно окружење

Контролно окружење има пресудан утицај на одлучивање и извршавање предвиђених активности и у значајној мери креира и утиче на функционисање и ефикасност укупног система интерне контроле Друштва. Уколико успостављени систем контроле није одговарајући и ако контролно окружење није позитивно, мање су шансе да укупни систем интерне контроле буде успешан. Фактори који се одражавају унутар контролног окружења обухватају: функције и надлежности, стил рада, методе доделе и делегирања овлашћења и одговорности, организациону структуру Друштва и одговарајуће субординације.

Руководство Предузећа је одговорно за успостављање одговарајуће организационе структуре која јасно додељује одговорности и овлашћења, одређује одговарајуће контроле и надзире њихову адекватност и ефективност. Укључивање највишег руководства у питања интерне контроле је од кључне важности за постизање њене ефективности, чиме се даје тон који одређује да ли контролно окружење доприноси ефикасном функционисању интерне контроле. Осим руководства, у осигуравању постојања и функционисања система интерне контроле своју значајну улогу имају и сви запослени.

Систем интерне контроле на нивоу Друштва, дефинисан је појединачним актима, правилницима и одлукама које је донело Пословодство.

⁹ (“Службени гласник РС“, број 99/11 и 106/13)

Правилницима су уређени организација и систематизација послова, права, обавезе и одговорности запослених, рачуноводство и рачуноводствене политике.

Унутрашња организација Друштва утврђена је Правилником о организацији и систематизацији послова из 2010. године, којим је организација Друштва утврђена као јединствена, а организациони делови се организују према пословима у зависности од врсте послова који се обављају и других околности битних за обављање тих послова. Послови Друштва организују се у оквиру следећих сектора: 1) Сектор „Производња специјалних производа“; 2) Сектор „Производња допунских производа“; 3) Сектор „Одржавање и енергетика“; 4) Сектор „Управљање квалитетом“; 5) Сектор „Развој“; 6) Сектор „Комерцијално-финансијских послова“ и 7) Сектор „Дирекција Компаније“.

2.1.2. Управљање ризицима

Ефикасан систем интерне контроле захтева препознавање и континуирану процену и оцењивање материјалних ризика који могу онемогућити постизање планираних циљева. Могу се разликовати нефинансијски ризици који обухватају оперативни ризик, правни ризик, ризик имица, политички ризик, као и финансијски ризици који су повезани са управљањем јавним средствима. Ризик ликвидности представља ризик неефикасног управљања приливом средстава и може имати утицаја на финансијску стабилност, неиспуњавање обавезе према добављачима, извршење планираних активности и задатака, исплату плата. Ризици могу бити присутни у готово свим аспектима рада Друштва, те је обавеза руководства да ове ризике континуирано процењује и истим управља, са задатком да пружи разумно уверавање да ће планирани циљеви бити остварени.

Утврђено је да руководство Друштва до краја 2018. године није усвојило стратегију управљања ризиком која представља основ за идентификовање ризика, те њихову процену и контролу у складу са чланом 6. ст. 2. Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање и функционисање система финансијског управљања и контроле у јавном сектору.

2.1.3. Контролне активности

Контролне активности представљају политике и процедуре које успоставља руководство у писаном облику, а које му помажу у спровођењу мера и предузимању одговарајућих радњи ради смањења могућих ризика који могу настати и угрозити предвиђене циљеве у вези са извршењем донетог буџета и планираних активности, задатака и програма. Политиком се дефинише шта треба радити, док поступци служе за спровођење дефинисане политике. Контролним поступцима имплементирају се контролне политике путем специфичних и рутинских задатака којим се обухватају основне функције контролних активности које треба да буду одвојене и адекватно надгледане, а то су: сегрегација дужности; ауторизација, овлашћење и одобравање; систем дуплог потписа; адекватно документовање; правила за приступ средствима и информацијама; и интерна верификација и поуздано извештавање.

Контролне активности могу бити превентивне и корективне. Превентивне контроле представљају проактивне контроле које се одвијају истовремено са извршавањем трансакције и имају задатак да спрече настанак или деловање одређене неправилности, грешке или другог облика деформације. Корективне контроле представљају контроле које се одвијају накнадно, након завршетка пословне трансакције и имају задатак да открију и искажу деловање одређене неправилности, грешке или другог облика настале деформације - с циљем да се утврде и елиминишу њене негативне последице и да се њено деловање спречи у наредном периоду.

У поступку ревизије утврђено је да руководство Предузећа до дана почетка ревизије није усвојило писане политике и процедуре које би пружиле разумно уверавање да су ризици за постизање циљева ограничени на прихватљив ниво дефинисан у процедурама за управљање ризиком у складу са чланом 7. став 1. Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање и функционисање система финансијског управљања и контроле у јавном сектору.

2.1.4. Информисање и комуникација

За успешно финансијско управљање и контролу од битног значаја је успостављање адекватног информационог система и ефективно комуницирање на свим хијерархијским нивоима корисника јавних средстава.

Рачуноводствени систем представља основну претпоставку за ефикасно функционисање система рачуноводног информисања. Њега чине запослени, сви предвиђени поступци, технички уређаји и успостављене евиденције за стварање рачуноводствене информације, као и пренос информација до доносиоца одлука, корисника услуга и шире јавности. Све релевантне информације о битним интерним и екстерним догађајима и активностима, у финансијском и нефинансијском облику треба идентификовати, прикупити, обрадити и на одговарајући начин саопштити.

Да би се то остварило Друштво је, 1. априла 2019. године, са предузећем „АВ Soft“ д.о.о., Београд закључило Уговор о уступању права на коришћење АВ Soft пословног софтвера број 01-64. Програмски пакет омогућава повезивање 30 (корисника) рачунара у локалну мрежу на којима ће се налазити програми за: финансијско књиговодство, фактурисање, обрачун зарада, кадровску евиденцију, уговоре о делу, благајну и путне налоге, финансијску оперативу-еbanking, основна средства, са могућношћу миграције шифрарника и почетног стања – формирање стартних података за почетак инсталације и поставке, као и миграције матичних података и података из претходних 12 месеци за обрачун просека. Поред наведеног у другој фази планира се имплементација програмских пакета за: комерцијално пословање, робно материјално књиговодство, праћење производње и магацинско пословање, са могућношћу миграције шифрарника артикала и почетног стања – формирање стартних података за почетак инсталације и поставке АВ Softa.

На тај начин планира се успостављање информационог система који би омогућио опште контроле и контроле појединих рачунарских апликација, што подразумева успостављање одговарајућег рачуноводног система путем кога би се вршило евидентирање трансакција, контролисање пословања, заштита имовине и припрема извештаја.

2.1.5. Праћење и процена система

Праћење и процена система подразумева континуирани процес надгледања финансијског управљања и контроле његове адекватности, функционалности, као и одговарајуће дизајнирање, са циљем побољшања његове ефикасности. Праћење и процена система се изводи на неколико начина: текућим увидом, самопроцењивањем и интерном ревизијом.

Интерна ревизија

Правилником о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору су прописани модели успостављања интерне ревизије код корисника јавних средстава.

Друштво није успоставило интерну ревизију у складу са чланом 4. Правилника о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору.

Налаз: Друштво није успоставило систем финансијског управљања и контроле у складу са Правилником о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору, односно успостављене контроле нису ефективне и остављају могућност за појаву материјално значајних грешака, није донета стратегија управљања ризиком, нису сачињене све потребне писане политике и процедуре које би ризике у остваривању циљева свеле на прихватљив ниво, што ствара простор да се неадекватно реагује на појаву ризика који би могли негативно да утичу на остваривање циљева Друштва, односно припрему поузданих финансијских извештаја, усклађеност са вежећим прописима, заштиту средстава и ефикасно пословање.

Ризик: Неадекватан систем финансијског управљања и контроле може да доведе до потешкоћа или до поремећаја у пословању Друштва, односно може угрозити остваривање основних циљева Друштва на ефикасан и економичан начин са ризиком да се неће на време спречити грешке, намерне или случајне.

Препорука број 1 : Препоручује се Друштву да успостави адекватан систем финансијског управљања и контроле у складу са Правилником о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору.

3. Финансијски извештај

3.1. Основ за састављање и презентацију финансијских извештаја

Вођење пословних књига, признавање и процењивање имовине и обавеза, прихода и расхода, састављање, приказивање, достављање и обелодањивање финансијских извештаја Друштво врши у складу са Законом о рачуноводству, Међународним стандардима финансијског извештавања (МСФИ), Правилником о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике, Правилником о садржини и форми образаца финансијских извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике.

Међународни стандарди финансијског извештавања у смислу наведеног закона су: Оквир за припремање и приказивање финансијских извештаја, Међународни рачуноводствени стандарди (МРС), Међународни стандарди финансијског извештавања (МСФИ) и Међународни стандарди финансијског извештавања за мала и средња правна лица (МСФИ за МСП) и са њима повезана тумачења, накнадне измене тих стандарда и са њима повезана тумачења, чији је превод утврдило и објавило Министарство надлежно за послове финансија.

Финансијски извештаји су исказани у хиљадама динара (РСД).

Финансијски извештаји Друштва за 2018. годину усвојени су дана 27. јуна 2019. године Одлуком Скупштине Компаније „Слобода“ АД Чачак број СК-141.

3.2. Рачуноводствене политике и рачуноводствене процене

Рачуноводствене политике су посебна начела, основи, конвенције, правила и пракса које је усвојило руководство Друштва за састављање и презентацију финансијских извештаја у складу са Законом о рачуноводству и Међународним стандардима финансијског извештавања (МСФИ).

Приликом састављања финансијских извештаја за 2018. годину, Друштво је применило рачуноводствене политике дефинисане Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама од 27. јуна 2019. године. Чланом 35. овог правилника прописано је да се исти примењује на финансијске извештаје који ће се састављати почев од 2018. године.

Нематеријална улагања

Као нематеријална улагања признају се и подлежу амортизацији нематеријална улагања која имају корисни век трајања дужи од годину дана и чија је појединачна набавна вредност у време набавке већа од просечне бруто зараде по запосленом у Републици, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике. Уколико нематеријално улагање не испуњава наведене услове, признаје се на терет расхода периода у коме је настало.

Почетно мерење нематеријалних улагања врши се по набавној вредности или цени коштања. Накнадно мерење, након почетног признавања нематеријалних улагања, врши се по набавној вредности или цени коштања, умањеној за исправке вредности по основу кумулиране амортизације и обезвређења.

Амортизација нематеријалних улагања врши се применом пропорционалног метода у року од 5 година осим улагања чије је време утврђено уговором, када се отписивање врши у роковима који проистичу из уговора. Обрачун амортизације нематеријалних улагања врши се од почетка наредног месеца у односу на месец када је нематеријално улагање стављено у употребу. Основицу за обрачун амортизације чини набавна вредност, односно цена коштања умањена за преосталу вредност.

За нематеријална улагања са неограниченим веком трајања не обрачунава се амортизација.

Накнадни издатак, који се односи на нематеријално улагање након његове набавке или завршетка, увећава вредност нематеријалног улагања ако испуњава услове да се призна као стално средство, тј. ако је век трајања дужи од годину дана и ако је вредност накнадног издатка виша од просечне бруто зараде по запосленом у Републици, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике. За накнадни издатак који увећава вредност нематеријалног улагања коригује се и набавна вредност.

Накнадни издатак који не задовољава претходне услове исказује се као трошак пословања у периоду у којем је настао.

Некретнине, постројења и опрема

Као некретнине, постројења и опрема признају се и подлежу амортизацији материјална средства чији је корисни век трајања дужи од годину дана и чија је појединачна набавна вредност у време набавке већа од просечне бруто зараде по запосленом у Републици према последњем објављеном податку Републичког органа надлежног за послове статистике.

Почетно мерење некретнина, постројења и опреме који испуњавају услове за признавање као стално средство, врши се по набавној вредности или по цени коштања. У набавну вредност, односно цену коштања некретнине, постројења и опреме укључују се и трошкови камата који су настали по основу изградње или набавке тих средстава ако су испуњени услови за примену допуштеног алтернативног поступка из *MPC 23 Трошкови позајмљивања*.

Накнадно мерење након почетног признавања некретнина, постројења и опреме врши се по набавној вредности или цени коштања, умањеној за исправке вредности по основу кумулиране амортизације и обезвређења.

Амортизација некретнина, постројења и опреме врши се применом пропорционалног метода. Обрачун амортизације почиње од првог дана наредног месеца у односу на месец у којем је основно средство стављено у употребу, односно од када је расположиво за коришћење. У зависности од специфичности за свако појединачно средство се утврђује процењени корисни век и одговарајућа стопа амортизације уз уважавање свих релевантних фактора: очекивани интензитет коришћења, физичко и технолошко старење, законска ограничења.

Основицу за обрачун амортизације некретнина, постројења и опреме чини набавна вредност, односно цена коштања умањена за преосталу вредност. Преостала вредност се процењује према вредностима на дан набавке. Преостала вредност се утврђује и умањује основицу за обрачун амортизације у случају када постоји јасна политика предузећа да се средство отуђи пре истека рока трајања или када је вредност на крају периода коришћења средства (вредност отпада) значајна.

Накнадни издатак који се односи на некретнину, постројење и опрему, након његове набавке или завршетка, увећава вредност средства ако испуњава услове да се призна као некретнина, постројење и опрема. За накнадни издатак који увећава вредност некретнине, постројења и опреме коригује се и набавна вредност.

Накнадни издатак који не задовољава претходне услове исказује се као трошак пословања у периоду у којем је настао. Такође, ако је накнадни издатак настао претежно по основу рада, потрошног материјала и ситнијих резервних делова тај издатак се исказује као текући трошак одржавања.

Ако је век трајања уграђеног дела, признатог као накнадни издатак, различит од века трајања средства у које је уграђен, онда се тај део води као посебно средство и амортизује у току корисног века трајања.

Одстрањен део се расходује по процењеној вредности ако није могуће утврдити његову књиговодствену вредност.

Некретнине постројења и опрема који су, класификовани као средства намењена продаји, на дан биланса исказују се као обртна средства и процењују се по нижој вредности између књиговодствене и фер (поштене) вредности умањене за трошкове продаје.

Улагања на туђим некретнинама, постројењима и опреми ради обављања делатности признају се и исказују се на посебном рачуну као основна средства под условом да су испуњени услови за признавање. Амортизација улагања на туђим основним средствима врши се на основу процењеног века коришћења који је утврђен уговором са власником тих средстава.

Алат и ситан инвентар

Као стално средство признају се и подлежу амортизацији средства алата и ситног инвентара, чији је корисни век трајања дужи од годину дана и појединачна набавна цена у време набавке средства је већа од просечне бруто зараде по запосленом у Републици према последњем објављеном податку Републичког органа надлежног за послове статистике.

Средства алата и инвентара која не задовољавају услове из става 1. овог члана исказују се као обртна средства (залихе).

Резервни делови

Као стално средство признају се резервни делови, чији је корисни век трајања дужи од годину дана и појединачна набавна цена у време набавке већа од просечне бруто зараде по

запосленом у Републици према последњем објављеном податку Републичког органа надлежног за послове статистике. Такви резервни делови, по уградњи, увећавају књиговодствену вредност средства у које су уграђени.

Резервни делови који не задовољавају услове из става 1. овог члана, приликом уградње, исказују се као трошак пословања.

Инвестиционе некретнине

Почетно мерење инвестиционе некретнине приликом стицања (набавке) врши се по набавној вредности или цени коштања. При почетном мерењу, зависни трошкови набавке укључују се у набавну вредност или цену коштања

Након почетног признавања, накнадно мерење инвестиционе некретнине врши се по моделу поштене вредности. Поштена вредност инвестиционе некретнине је њена тржишна вредност. Поштена вредност мери се као највероватнија цена која реално може да се добије на тржишту, на дан биланса стања, у складу са дефиницијом поштене вредности.

Добитак или губитак настао због промене поштене вредности инвестиционе некретнине укључује се у нето добитак или нето губитак периода у којем је настао.

Накнадни издатак који се односи на већ признату инвестициону некретнину приписује се исказаном износу инвестиционе некретнине ако испуњава услове да се призна као стално средство, тј. ако је век трајања дужи од годину дана и ако је вредност накнадног издатка виша од просечне бруто зараде по запосленом у Републици, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике.

Накнадни издатак који не задовољава наведене услове исказује се као трошак пословања у периоду у којем је настао

Инвестиционе некретнине не подлежу обрачуна амортизације.

Дугорочни финансијски пласмани

У оквиру дугорочних финансијских пласмана исказују се учешћа у капиталу зависних правних лица, учешћа у капиталу повезаних правних лица и учешћа у капиталу других правних лица и дугорочне хартије од вредности расположиве за продају. Такође, у оквиру дугорочних финансијских пласмана исказују се дугорочни кредити и зајмови зависним, повезаним и другим правним лицима, дугорочни кредити у земљи и иностранству, хартије од вредности које се држе до доспећа и остали дугорочни пласмани.

Наведени пласмани представљају финансијска средства која се приликом почетног признавања мере по њиховој набавној вредности која представља поштену вредност надокнаде која је дата за њих. Трансакциони трошкови укључују се у почетно мерење свих финансијских средстава.

Учешћа у капиталу придружених правних лица над чијим пословањем постоји значајан утицај (учешће у акцијама са правом гласа од 25% до 50%) и други услови дефинисани *МРС 28 Инвестиције у придружене ентитете* мере се према методу набавне вредности или у складу са *МРС 39 финансијски инструменти : признавање и одмеравање*.

Хартије од вредности намењени продаји исказују се по фер (поштеној) вредности на дан састављања финансијских извештаја. Хартије од вредности које се држе до доспећа исказују се по амортизованом трошку применом методе ефективне каматне стопе.

Залихе

Залихе су средства ; (а) која се држе за продају у уобичајеном току пословања; (б) која су у процесу производње а намењене су за продају или (ц) у облику материјала или помоћних

средстава која се троше у процесу производње или приликом пружања услуга. Залихе обухватају:

- 1) основни и помоћни материјал који ће бити искоришћени у процесу производње;
- 2) недовршене производе чија је производња у току;
- 3) готове производе које је произвело предузеће и
- 4) робу која је набављена и држи се ради препродаје, укључујући некретнине (земљиште, грађевинске објекте и остале некретнине) прибављене ради даље продаје.

Залихе материјала, недовршене производње, готових производа и робе, изузев залиха пољопривредних производа, рачуноводствено се обухватају у складу са *МРС 2 Залихе*.

Залихе материјала

Залихе материјала које се набављају од добављача мере се по набавној вредности или по нето продајној вредности, ако је нижа. Залихе материјала који је произведен као сопствени учинак предузећа мере се по цени коштања или по нето продајној вредности ако је нижа.

Набавну вредност или цену коштања залиха чине сви трошкови набавке, трошкови производње (конверзије) и други трошкови настали довођењем залиха на њихово садашње место и стање.. Попуст, рабати и друге сличне ставке одузимају се при утврђивању набавне вредности.

Када се материјал производи као производ сопствене производње и даље користи у наредној фази процеса производње, његова процена врши се у висини трошкова производње тих залиха, а највише до нето продајне вредности тих залиха. Процену нето продајне вредности залиха материјала врши посебна комисија коју образује директор Компаније.

Материјал се отписује испод трошкова набавке, односно цене коштања и утврђује губитак због обезвређења ако се очекује да ће готови производи у које ће бити уграђен материјал бити продати по нето продајној цени нижој од цене коштања (трошкова производње) готових производа. Као апроксимација за нето продајну вредност готових производа у које ће бити уграђен односни материјал, за сврхе утврђивања губитака због обезвређења, користи се трошак замене материјала, односно набавна цена или цена коштања тог или сличног материјала на дан утврђивања обезвређења.

Обрачун излаза (утрошка) залиха материјала, врши се по методи просечне пондерисане цене. Утврђивање пондерисане просечне цене врши се после сваког новог улаза материјала.

Ако се залихе материјала воде по планским набавним ценама, обрачун одступања у ценама врши се тако да вредност излаза материјала и вредност материјала на залихама буде исказана по методи просечне пондерисане цене.

Залихе недовршене производње и готових производа

Залихе недовршене производње мере се по цени коштања или по нето продајној вредности, ако је нижа. Цена коштања, односно трошкови производње (конверзије) залиха обухватају трошкове који су директно повезани са јединицама производа, као што је директна радна снага. Они, такође, обухватају систематско додељивање фиксних и променљивих режијских трошкова који настају приликом утрошка материјала за производњу готових производа. Фиксни режијски трошкови су они индиректни трошкови производње који су релативно константни, без обзира на обим производње, као што су амортизација и одржавање фабричких зграда и опреме, као и трошкови руковођења и управљања фабриком. Променљиви режијски трошкови су они индиректни трошкови производње који се мењају, директно или скоро директно, сразмерно промени обима производње, као што су индиректни материјал и индиректна радна снага.

Додељивање фиксних режијских трошкова трошковима производње заснива се на уобичајеном капацитету производних објеката. Уобичајени капацитет је производња за коју се очекује да ће у просеку бити остварена током више периода или сезона у нормалним околностима, узимајући при том у обзир губитак капацитета услед планираног одржавања. Стварни ниво производње може да се користи, ако је приближан уобичајеном капацитету. Износ фиксних режијских трошкова који се додељују свакој јединици производње не може да се последишно повећа због ниске производње или неискоришћености постројења. Недодељени режијски трошкови признају се као расход у периоду у којем су настали. У периодима неуобичајено велике производње, износ фиксних режијских трошкова који је додељен свакој јединици производа смањује се тако да се залихе не мере изнад цене коштања. Променљиви режијски трошкови додељују се свакој јединици производа на основу стварне употребе производних капацитета.

Резултат производног процеса може да буде више производа који се производе истовремено. То је случај, на пример, када се производе заједнички производи или када постоје производ и нуспроизвод. Кад трошкови производње сваког производа не могу посебно да се одреде, тада се додељују производима на разумној и доследној основи. На пример, додељивање може да буде засновано на релативној продајној вредности сваког производа, у фази производног процеса када се производи могу одвојено идентификовати или по окончању производње. Већина нуспроизвода је по својој природи безначајна. Када је то случај, они се углавном мере по нето продајној вредности и та вредност се одузима од цене коштања главног производа. Као резултат овога, исказани износ главног производа не разликује се значајно од његове цене коштања.

Други трошкови укључују се у цену коштања залиха само у мери у којој су настали приликом довођења залиха на њихово садашње место и у садашње стање. На пример, у цену коштања залиха могу се укључити и непроизводни режијски трошкови или трошкови пројектовања производа за посебне купце.

Трошкови који се не укључују у цену коштања залиха недовршене производње и готових производа и који се признају на терет расхода су:

- (а) неуобичајено велико расипање материјала, радне снаге или други трошкови производње;
- (б) трошкови складиштења (осим ако ти трошкови нису неопходни у процесу производње пре наредне фазе производње);
- (ц) режијски трошкови администрације који не доприносе довођењу залиха на садашње место и у садашње стање, и
- (д) трошкови продаје.

У одређеним околностима, трошкови позајмљивања се укључују у цену коштања залиха. Те околности су утврђене допуштеним алтернативним поступком из *МРС 23 Трошкови позајмљивања*.

Цена коштања ставки залиха које обично нису међусобно замењиве или услуга које су произведене и раздвојене на посебне пројекте утврђује се путем јасне идентификације сваког појединачног трошка. Јасна идентификација трошка значи да су специфични трошкови додељени идентификованим ставкама залиха. То је одговарајући поступак за ставке које су раздвојене на специфичне пројекте, без обзира на то да ли су купљене или произведене. Јасна идентификација трошкова није одговарајући поступак када постоји велики број ставки залиха, које су обично међусобно замењиве. У таквим околностима, за утврђивање ефеката на нето добитак или губитак периода могла би да се користи метода одабира оних ставки које остају у залихама.

Излаз залиха недовршене производње и готових производа утврђује се по методи пондерисане просечне цене. Утврђивање пондерисане просечне цене врши се после сваког новог улаза залиха недовршене производње, односно готових производа.

Нето продајна вредност залиха недовршене производње представља процењену продајну вредност готових производа, умањену за процењене трошкове довршавања и процењене трошкове продаје.

Нето продајна вредност залиха готових производа представља процењену продајну вредност умањену за процењене трошкове продаје.

Процењени трошкови продаје залиха недовршене производње и готових производа, за потребе свођења ових залиха на нето продајну вредност, утврђују се на бази искуственог вишегодишњег учешћа ових трошкова у приходима од продаје.

Процењени трошкови довршавања, за потребе свођења залиха недовршене производње на нето продајну вредност, утврђују се на бази претпостављеног степена завршености и обрачунате цене коштања залиха недовршене производње.

Отписивање залиха недовршене производње, односно готовинских производа врши се за сваки производ посебно.

Процену нето продајне вредности залиха недовршене производње и готових производа врши посебна комисија коју образује директор компаније.

Залихе робе

Залихе робе мере се по набавној вредности или по нето продајној вредности, ако је нижа. Набавну вредност чини фактурна цена добављача, увозне дажбине и други порези (осим оних које предузеће може накнадно да поврати од пореских власти као што је ПДВ који се може одбити као претходни порез), трошкови превоза, манипулативни трошкови и други трошкови који се могу директно приписати стицању залиха робе. Попуст, рабати и друге сличне ставке одузимају се при утврђивању трошкова набавке робе.

Нето продајна вредност представља процењену продајну вредност умањену за процењене трошкове продаје. Процењени трошкови продаје залиха робе, за потребе свођења ових залиха на нето продајну вредност, утврђују се на бази искуственог вишегодишњег учешћа ових трошкова у приходима од продаје робе.

Утврђивање нето продајне вредности врши се за сваку ставку залиха робе посебно.

Процену нето продајне вредности залиха робе врши посебна комисија коју образује директор компаније.

Обрачун излаза (продаје) залиха робе, врши се по методи пондерисане просечне цене. Утврђивање пондерисане просечне цене робе врши се после сваког улаза залиха.

Ако се залихе робе воде по продајним ценама, обрачун разлике у цени врши се тако да вредност излаза робе и вредност робе на залихама буде исказана по методи просечне пондерисане цене.

Обрачун оствареног дела разлике у цени приликом свођења залиха робе са продајне цене на набавну цену врши се на нивоу сваке врсте робе.

Краткорочна потраживања и пласмани

Краткорочна потраживања обухватају потраживања од купаца повезаних (матичног, зависних и придружених) и осталих правних и физичких лица у земљи и иностранству по основу продаје производа, робе и услуга.

Краткорочни пласмани обухватају кредите, хартије од вредности и остале краткорочне пласмане са роком доспећа, односно продаје до годину дана од дана биланса.

Краткорочна потраживања од купаца мере се по вредности из оригиналне фактуре.

Ако се вредност у фактури исказује у иностраној валути, врши се прерачунавање у извештајну валуту по курсу важећем на дан трансакције. Промене девизног курса од датума трансакције до датума наплате потраживања исказују се као курсне разлике у корист прихода или на терет расхода. Потраживања исказана у иностраној валути на дан биланса прерачунавају се према важећем курсу, а курсне разлике признају се као приход или расход периода.

Индиректан отпис, односно исправка вредности потраживања од купаца на терет расхода периода преко рачуна исправке вредности врши се према процени надлежних руководиоца о могућностима наплате конкретних потраживања. Одлуку о индиректном отпису, односно исправци вредности потраживања од купаца преко рачуна исправке вредности на предлог Комисије за попис потраживања и краткорочних пласмана доноси Извршни одбор предузећа.

Директан отпис потраживања од купаца на терет расхода периода се врши уколико је ненаплативост извесна и документована - предузеће није успело судским путем да изврши њихову наплату, а потраживање је претходно било укључено у приходе предузећа. Одлуку о директном отпису потраживања од купаца на предлог Комисије за попис потраживања и краткорочних пласмана доноси Извршни одбор предузећа.

Краткорочни финансијски пласмани и хартије од вредности којима се тргује исказују се по амортизованој вредности, не узимајући у обзир намеру предузећа да их држи до доспећа.

Хартије од вредности којима се тргује, односно које су купљене ради даље продаје исказују се по фер (тржишној) вредности. Ефекти промене фер (тржишне) вредности обухватају се као расходи и приходи периода.

Обавезе

Обавезама се сматрају дугорочне обавезе (обавезе према повезаним правним лицима и правним лицима са узајамним учешћем, дугорочни кредити, обавезе по дугорочним хартијама од вредности и остале дугорочне обавезе), краткорочне финансијске обавезе (обавезе према повезаним правним лицима и правним лицима са узајамним учешћем, краткорочни кредити и остале краткорочне финансијске обавезе), краткорочне обавезе из пословања (добављачи и остале обавезе из пословања) и остале краткорочне обавезе.

Краткорочним обавезама сматрају се обавезе које доспевају у року од годину дана од дана састављања финансијских извештаја.

Обавеза је свака обавеза која представља уговорну обавезу:

- а) предаје готовине или другог финансијског средства другом предузећу; или
- б) размене финансијских инструмената са другим предузећем под потенцијално неповољним условима.

Дугорочним обавезама сматрају се обавезе које доспевају за плаћање у периоду дужем од годину дана од дана састављања финансијских извештаја.

Део дугорочних обавеза који доспева за плаћање у периоду краћем од годину дана од дана састављања финансијских извештаја исказују се као краткорочне обавезе.

Предузеће може да има уговорну обавезу која може да се измири било плаћањем финансијским средствима, било плаћањем сопственим акцијама. У том случају, уколико број акција који је потребан за измирење обавеза варира са променама њихове поштене вредности,

тако да се плаћање врши у износу поштене вредности акција који је једнак износу уговорне обавезе, ималац обавезе није изложен добитку или губитку насталом услед промене цена његових акција. Таква обавеза се рачуноводствено обухвата као финансијска обавеза предузећа.

Приликом почетног признавања финансијска обавеза се мери по њеној набавној вредности која представља поштену вредност надокнаде која је примљена за њу. Трансакциони трошкови се укључују у почетно мерење свих финансијских обавеза.

Након почетног признавања, предузеће мери све финансијске обавезе по амортизованој вредности, осим обавезе које држи ради трговања и деривата који представљају обавезе које мери по поштеној вредности.

Обавезе у иностраној валути, као и обавезе са валутном клаузулом, процењују се на дан састављања финансијских извештаја по средњем курсу стране валуте на дан састављања финансијских извештаја. Разлике које се том приликом обрачунају обухватају се као расходи и приходи периода.

Смањење обавеза по основу закона, ванпарничног поравнања и сл. врши се директним отписивањем.

Дугорочна резервисања

Дугорочно резервисање се признаје када: а) предузеће има обавезу (правну или стварну) која је настала као резултат прошлог догађаја; б) је вероватно да ће одлив ресурса који садрже економске користи бити потребан за измирење обавеза; и ц) износ обавезе може поуздано да се процени. Уколико ови услови нису испуњени резервисање се не признаје.

Резервисања се не признају за будуће пословне губитке.

Мерење резервисања врши се у износу који је признат као резервисање и он представља најбољу процену издатка који је потребан за измирење садашње обавезе на дан биланса стања.

Резервисања се испитују на дан сваког биланса стања и коригују тако да одражавају најбољу садашњу процену. Ако више није вероватно да ће одлив ресурса који представљају економске користи бити потребан за измирење обавезе, резервисање се укида.

Тамо где је учинак временске вредности новца значајан, износ резервисања представља садашњу вредност издатака за које се очекује да ће бити потребни за измирење обавезе. Због временске вредности новца, резервисања у вези са одливима готовине који настају одмах после дана биланса стања штетнија су од оних где одливи готовине у истом износу настају касније. Резервисања се, дакле, дисконтују, тамо где је учинак значајан.

Приходи и расходи

Приходи обухватају приходе од уобичајених активности предузећа и добитке. Приходи од уобичајених активности су приходи од продаје робе, производа и услуга, приходи од активирања учинака, приходи од субвенција, дотација, регреса, компензација и повраћаја дажбина по основу продаје робе, производа и услуга, приходи од доприноса и чланарина и други приходи који су обрачунати у књиговодственој исправи, независно од времена наплате.

Добици представљају друге ставке које задовољавају дефиницију прихода и могу, али не морају да проистекну из уобичајених активности предузећа. Добици представљају повећања економских користи и као такви по природи нису различити од прихода. Добици укључују добитке проистекле из продаје дугорочних средстава, нереализоване добитке; на пример, оне што проистичу из ревалоризације утрживих вредносних папира и оне што резултирају из

пораста исказане вредности дугорочних средстава. Добити се приказују на нето основи, након умањења за одговарајуће расходе.

Расходи обухватају трошкове који проистичу из уобичајених активности предузећа и губитке. Трошкови који проистичу из уобичајених активности предузећа укључују расходе директног материјала и робе и друге пословне расходе (трошкови осталог материјала, производне услуге, резервисања, амортизација, нематеријални трошкови, порези и доприноси правног лица независни од резултата, бруто зараде и остали лични расходи), независно од момента плаћања.

Губици представљају друге ставке које задовољавају дефиницију расхода и могу, али не морају, да проистекну из уобичајених активности предузећа. Губици представљају смањења економских користи и као такви нису по својој природи различити од других расхода. Дефиниција расхода, такође, укључује нереализоване губитке, на пример, оне произашле из ефеката пораста курсева стране валуте у вези са задуживањима предузећа у тој валути. Када се губици признају у билансу успеха, приказују се посебно, због тога што је сазнање о њима корисно при доношењу економских одлука. Губици се обично приказују на нето основи, након умањења за одговарајуће приходе.

Камата и други трошкови позајмљивања

Камата и други трошкови позајмљивања признају се на терет расхода периода у коме су настали, осим у мери у којој се капитализују када се обухватају по допуштеном алтернативном поступку. Капитализација камате и других трошкова позајмљивања у складу са допуштеним алтернативним поступком из *МРС 23 Трошкови позајмљивања* врши се када се камата и други трошкови позајмљивања непосредно могу приписати стицању, изградњи или изради средства које се оспособљава за употребу, када је вероватно да ће ти трошкови донети предузећу будуће економске користи и када могу да се поуздано измере. Уколико сви наведени услови за капитализацију камате нису испуњени камата и трошкови позајмљивања признају се као расход периода у коме су настали.

Накнадно установљене грешке

Исправка накнадно установљених материјално значајних грешака врши се преко рачуна нераспоређене добити из ранијих година, односно нераспоређеног губитка ранијих година на начин утврђен *МРС 8 Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке*. Материјално значајном грешком сматра се грешка која у појединачном износу или у кумулативном износу са осталим грешкама не прелази износ од 5% укупних прихода.

Накнадно установљене грешке које нису материјално значајне исправљају се на терет расхода, односно у корист прихода периода у коме су идентификоване

Функционална валута и валута приказивања

Функционална валута и валута приказивања предузећа у складу са *МРС 21 Ефекти промена девизних курсева* је динар.

3.3. Биланс стања

Друштво је у складу са одредбом члана 16 став 2 Закона о рачуноводству, у складу са Правилником о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем¹⁰ као и у складу са својим интерним актима, извршило попис имовине и обавеза са стањем на дан 31. децембар 2018. године. Елаборат о извршеном попису имовине и

¹⁰ („Службени гласник РС“, број 118/13 и 137/14)

обавеза Компаније „Слобода“ АД Чачак на дан 31. децембар 2018. године број 101 од 23. јануара 2019. године усвојен је Одлуком Надзорног одбора број НО – 03/2019 дана 26. јануара 2019. године.

3.3.1. Нематеријална имовина

Промене на нематеријалној имовини у току 2018. године, чија садашња вредност на дан 31. децембар 2018. године износи 37.136 хиљада динара, приказане су у табели која следи:

Табела број 1 – Преглед промена на нематеријалној имовини

-у хиљадама динара-

Опис	Улагања у развој	Софтвер и остала права	Аванси за немат. имовину	Укупно нематеријална имовина
Набавна вредност				
Стање 1. јануар 2018. године	-	28.586	-	28.586
Нове набавке	17.732	396	9.680	27.808
Стање 31. децембар 2018. године	17.732	28.982	9.680	56.394
Исправка вредности				
Стање 1. јануар 2018. године	-	12.189	-	12.189
Амортизација 2018. године	-	7.069	-	7.069
Стање 31. децембар 2018. године	-	19.258	-	19.258
Садашња вредност	17.732	9.724	9.680	37.136
На дан 31 децембар 2018. године	17.732	9.724	9.680	37.136
На дан 31 децембар 2017. године	-	16.397		16.397

Улагања у развој у износу од 17.732 хиљаде динара, односе се на израду конструктивне документације за ПДР, на основу Уговора за израду, испоруку и испитивање компоненти за пројекат (ADASI) број 01-26 од 27. јануара 2018. године.

Повећање набавне вредности нематеријалне имовине у износу од 396 хиљада динара односи се на набавку CD ROM–а, са софтвером за анализирање испитивања прага осетљивости.

Аванс за нематеријалну имовину у износу од 9.680 хиљада динара, односи се на уплату по Уговору за израду, испоруку и испитивање компоненти за пројекат (ADASI) број 01-26 од 27. јануара 2018. године.

3.3.2. Некретнине, постројења и опрема

Некретнине, постројења и опрема на дан 31. децембар 2018. године, исказане су у износу од 6.168.878 хиљада динара, чија структура је приказана у следећој табели:

Табела број 2 – Структура некретнина постројења и опреме

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Грађевинско земљиште	73.952	0
Грађевински објекти	3.999.389	3.596.137
Постројења и опрема	2.744.738	2.387.210
Некретнине, постројења и опрема у припреми	1.225.113	1.105.850
Аванси за некретнине, постројења и опрему	372.348	0
Исправка вредности некретнина, постројења и опреме	(2.246.662)	(1.951.548)
Укупно:	6.168.878	5.137.649

Промене на некретнинама, постројењима и опреми у 2018. години приказане су у следећој табели:

Табела број 3 – Промене на некретнинама, постројењима и опреми у току 2018. године

-у хиљадама динара-

Опис	Земљиште	Грађевински објекти	Постројења и опрема	НПО у припреми	Аванси за НПО	Укупно НПО
Набавна вредност						
Стање 1. јануара 2018. године	-	3.596.137	2.387.210	1.105.850	-	7.089.197
Нове набавке	-			944.454	372.348	1.316.802
Укњижење	73.952	-		-	-	73.952
Искњижење		-	(63.235)	-	-	(63.235)
Продаја и расходовање	-	-	(1.176)	-	-	(1.176)
Активирање		403.252	421.939	(825.191)	-	-
Стање 31. децембра 2018. године	73.952	3.999.389	2.744.738	1.225.113	372.348	8.415.540
Исправка вредности						
Стање 1. јануара 2018. године	-	989.065	962.483	-	-	1.951.548
Амортизација	-	94.955	264.570	-	-	359.525
Искњижење	-	-	(63.235)	-	-	(63.235)
Продаја и расходовање	-	-	(1.176)	-	-	(1.176)
Стање 31. децембра 2018. године	-	1.084.020	1.162.642	-	-	2.246.662
Садашња вредност						
На дан 31. децембар 2018. године	73.952	2.915.369	1.582.096	1.225.113	372.348	6.168.878
На дан 31. децембар 2017. године	-	2.607.072	1.424.727	1.105.850	-	5.137.649

Налаз: У својим пословним књигама, на дан 31. децембар 2018. године, Друштво има евидентиране некретнине, постројења и опрему која је и даље у употреби, а нема исказану садашњу вредност, укупне набавне вредности у износу од 485.020 хиљада динара, чији су трошкови амортизације распоређени само током дела корисног века употребе средстава, уместо током целог периода коришћења. Друштво није, у 2018. години и у претходним периодима, вршило преиспитивање корисног века употребе некретнина постројења и опреме у складу са параграфом 50 и 51 МРС 16 – Некретнине, постројења и опрема и чланом 17. Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва и самим тим није вршило промену рачуноводствене процене у ситуацијама када су очекивања заснована на новим проценама корисног века употребе знатно различита од претходних, нити је прилагодило стопе амортизације новим околностима. Због наведеног, мишљења смо да, на дан 31. децембар 2018. године, Друштво није реално исказало вредност некретнина постројења и опреме. Није било могуће утврдити ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје Друштва за 2018. годину.

Ризик Уколико се не преиспита корисни век употребе некретнина, постројења и опреме, које су у употреби и уколико се стопе амортизације не прилагоде новим околностима, јавља се ризик од нереалног исказивања њихове вредности у финансијским извештајима, као и ризик од погрешног обрачуна амортизације.

Препорука број 2: Препоручује се Друштву да преиспита корисни век употребе некретнина, постројења и опреме и изврши промену процене на начин да прилагоди стопе амортизације новим околностима.

3.3.2.1. Земљиште

Земљиште исказано у пословним књигама Друштва, на дан 31. децембар 2018. године, у износу од 73.952 хиљаде динара у целости се односи на земљиште којим је Влада Републике Србије у току 2018. године повећала своје учешће у капиталу Компаније „Слобода“ АД Чачак.

Табела број 4 – Преглед земљишта којим је Влада Републике Србије повећала учешће у капиталу Друштва у току 2018. године

-у хиљадама динара -

Површина (m ²) из Л.Н / имаоц права / врста права	Обим удела који уноси Република Србија у односу на површину	Површина земљиште у (m ²) које није евидентирано у пословним књигама	Површина (m ²) – евидентирана у пословним књигама	Вредност евидентир. земљишта
1317m ² „Слобода“ Чачак Својина 1/1	67/1317	1.250	67	146
1694m ² „Слобода“ Чачак Својина 1/1	217/1694	1.477	217	474
202m ² „Слобода“ Чачак Својина 1/1	1/1	-	202	441
240m ² „Слобода“ Чачак Својина 1/1	1/1	-	240	524
1246m ² „Слобода“ Чачак Својина 1/1	1/1	-	1.246	2.720
623m ² „Слобода“ Чачак Својина 1/1	1/1	-	623	1.360
2796m ² „Слобода“ Чачак Својина 1/1	1650/2796	1.146	1.650	3.602
51939m ² „Слобода“ Чачак Својина 1/1	8037/51939	43.902	8.037	17.545
3034m ² „Слобода“ Чачак Својина, удео 3019/3034	127/3034	2.892	127	277
1311m ² „Слобода“ Чачак Својина, удео 1086/1311	46/1311	1.040	46	100
14144m ² „Слобода“ Чачак Својина удео 13959/14144	8117/14144	5.842	8.117	17.719
98554m ² „Слобода“ Чачак Својина 1/1	13305/98554	85.249	13.305	29.044
Укупно:		142.798m²	33.877m²	73.952

Евидентирање земљишта у пословним књигама Друштва у износу од 73.952 хиљаде динара извршено је на основу Одлуке, Скупштине акционара Компаније „Слобода“ АД Чачак, о повећању основног капитала ненувчаним улозима од 19. октобра 2017. године по Закључку Владе Републике Србије 05 Број: 464-10059/2016-2 од 4. маја 2017. године. Закључком Владе дата је сагласност, да се потраживања Републике Србије по основу реализованих средстава Компанији „Слобода АД - АД Слобода апарати“, Чачак одобрена по основу кредитне подршке преко Фонда за развој Републике Србије у износу од 384.671 хиљада динара на дан 31. марта 2016. године, измире давањем уместо плаћања и то преносом имовине Друштва у својину Републике Србије.

Вредност непокретне имовине Друштва утврђена је на основу Записника о извршеној процени тржишне вредности непокретности, који је израђен од стране Пореске управе – Филијала Чачак у укупном износу од 384.671 хиљада динара. Такође, тачком 4) Закључка, Влада је сагласна да се након реализације тачке 1) закључка имовина унесе као неновчани улог Републике Србије у капитал Компаније „Слобода“ АД Чачак.

Налаз: Увидом у регистроване податке катастра непокретности Републичког Геодетског завода Републике Србије, по Листовима непокретности на основу којих је Друштво евидентирало земљиште у пословним књигама, у току ревизије утврђено је да Друштво има право својине на површини од 142.798 m² које није евидентирано у пословним књигама (Табела број 4).

На основу презентованих листова непокретности број 636 катастарска општина Придворица и лист непокретности број 751 катастарска општина Јездина у којима је као носилац права на земљишту уписана Компанија „Слобода“ АД Чачак, са врстом права својина, облик својине мештовита и обим удела 1/1, утврђено је да, по наведеним листовима непокретности, земљиште није евидентирано у пословним књигама Друштва.

Такође је утврђено да, у пословним књигама, Друштва не постоји аналитичка евиденција земљишта по врсти, намени, површини и катастарским бројевима парцела и њиховим вредностима како је предвиђено чланом 11. Закона о рачуноводству.

Нисмо били у могућности да проценимо евентуалне ефекте наведеног питања на финансијске извештаје Друштва за 2018. годину.

Ризик: Не вођење аналитичке евиденције земљишта по врсти, намени, површини и катастарским бројевима парцела и њиховим вредностима, постоји ризик да у пословним књигама Друштва није реално исказана вредност земљишта и да информација у финансијским извештајима није потпуна, поуздана и истинита.

Препорука број 3: Препоручује се Друштву да документовано потврди власништво над земљиштем по катастарским парцелама укупне површине од 142.798 m² и да у својим пословним књигама устроји аналитичку евиденцију земљишта по врсти, намени, површини и катастарским бројевима парцела и њиховим вредностима.

3.3.2.2. Грађевински објекти

Грађевински објекти чија садашња вредност, на дан 31. децембар 2018. године, износи 2.915.369 хиљада динара односе се на:

Табела број 5 – Преглед грађевинских објеката

Врсте грађевинских објеката	-у хиљадама динара-	
	2018. година	2017. година
Објекти електропривреде, водопривреде и канали	224.275	223.307
Фабричке хале и остале грађевине за вршење делатности	3.546.312	3.148.640
Путеви са пратећим објектима	50.266	49.066
Објекти железничког саобраћаја	44.760	44.760
Управне зграде	20.436	17.744
Монтажне зграде за вршење привредне делатности	111.204	110.484
Грађевине ван употребе	17	17
Неоткупљени друштвени станови и станови дати на коришћење запосленима	2.119	2.119
Исправка вредности грађевинских објеката	(1.084.020)	(989.065)
Укупно:	2.915.369	2.607.072

На основу Оквирног уговора о обезбеђењу пласмана које је Друштво закључило са „Српском банком“ а.д., Београд, ради обезбеђења потраживања банке по пласманима (Напомена: 3.3.14), у надлежном регистру непокретности, извршен је упис хипотеке I реда првенства у корист банке на следећим непокретностима:

- зграда за металопрерађивачку индустрију – пословни објекат, спратност Пр+3Сп, површине 1.515 м²,
- остале зграде, спратности Пр+1Сп, површине 8.109 м² потез Вуковина, КО Јездина,
- остале зграде, спратности Пр, површине 1.355 м² потес Краљица, КО Придворица.

Повећање вредности грађевинских објеката у 2018. години у износу од 403.252 хиљаде динара односи се на следеће грађевинске објекте:

Табела број 6 – Преглед повећања грађевинских објеката у 2018. години

		-у хиљадама динара-
Редни број	Назив	Набавна вредност
1.	Објекти електропривреде водопривреде и канализације	968
2.	Фабричке хале остале грађевине за вршење делатности	397.673
3.	Путеви са пратећим објектима	1.200
4.	Управне зграде	2.691
5.	Монтажне зграде за вршење привредне делатности	720
Укупно:		403.252

Најзначајније повећање вредности грађевинских објеката, евидентирано у пословним књигама Друштва у 2018. години у износу од 310.719 хиљада динара, односи се на повећање на основу Одлуке о повећању основног капитала неновчаним улозима број СК-130 од 19. октобра 2017. године, коју је донела Скупштина акционара Компаније „Слобода“ АД Чачак по Закључку Владе Републике Србије 05 Број: 464-10059/2016-2 од 4. маја 2017. године. По наведеном основу Друштво је у својим пословним књигама евидентирало следеће грађевинске објекте:

Табела број 7 – Преглед објеката којим је Влада Републике Србије повећала учешће у капиталу Друштва у току 2018. године

		-у хиљадама динара-
Назив објекта		Износ
Грађевински објекат-Емајлирница, бајцерај галванска заштита		256.680
Грађевински објекат-Bosch		1.827
Остале зграде		6.161
Грађевински објекат-Ст ливница		2.275
Хала усисивача и Анех		13.668
Објекат Маркетинг		30.108
Укупно:		310.719

Повећање вредности грађевинских објеката у износу од 92.533 хиљаде динара, највећим делом односи се на: извођење термотехничких инсталација (грејање, вентилација, климатизација и компримовани ваздух) на објекту број 131 у износу од 12.850 хиљада динара; грађевинске радове на санацији и поправци заштиног насипа у износу од 9.545 хиљада динара; извођење термотехничких инсталација (систем централног надзора и управљања електромоторног развода) на објекту број 131 у износу од 5.360 хиљада динара; грађевинске и занатске радове на санацији и реконструкцији објекта број 3 у износу од 3.128 хиљада динара; израду и монтажу кранске конструкције у објекту број 3 у износу од 2.198 хиљада динара; радове на објекту број 65 и анексу објекта број 65а у износу од 1.686 хиљада динара; изведене радове на грејању, вентилацији и управљању електромоторног развода на објекту број 3 у износу од 1.278 хиљада динара; изведене радове на реконструкцији просторије за поделу

хране у објекту број 3 у кругу фабрике у износу од 998 хиљада динара; израду епоксан заштите на објекту број 33 и анексу објеката број 65 и 65а у износу од 850 хиљада динара; повећање вредности грађевинских објеката по основу израде у сопственој режији у износу од 30.467 хиљада динара (Напомена: 3.2.3) и остало.

Налаз: У поступку ревизије утврђено је да Друштво у аналитичкој евиденцији основних средстава и даље исказује вредност грађевинских објеката који су срушени током НАТО бомбардовања 1999. године и које је Друштво избрисало из евиденције Катастра непокретности Републичког геодетског завода. У пословним књигама Друштва евидентира се седам срушених и оштећених грађевинских објеката укупне садашње вредности у износу 10.035 хиљада динара.

На основу наведеног утврђено је да Друштво није извршило процену надокнадивог износа за вредност објеката који су срушени у складу са параграфом 9. МРС 36 – Умањење вредности имовине, којим је дефинисано да ентитет треба да процени на крају сваког извештајног периода да ли постоје било какве назнаке да је вредност средства умањена. Ако постоје такве назнаке, ентитет треба да изврши процену надокнадивог износа за такво средство. Такође је, параграфом 12. МРС – 36 Умањење вредности имовине, дефинисано да ентитет, приликом процењивања о томе да ли постоје било какве назнаке да је дошло до умањења вредности неког средства, треба да узме у обзир информације да ли постоје расположиви докази о застарелости или физичком оштећењу средства.

С обзиром да на неким грађевинским објектима постоје значајна физичка оштећења, а да Друштво није извршило њихово обезвређење у складу са МРС 36 – Умањење вредности имовине, мишљења смо да Друштво није реално исказало вредност грађевинских објеката на дан 31. децембар 2018. године.

Није било могуће утврдити ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје Друштва за 2018. годину.

Препорука број 4: Препоручује се Друштву да, у складу са захтевима МРС 36 – Умањена вредност имовине, изврши процену надокнадиве вредности срушених грађевинских објеката и да утврђене ефекте евидентира у својим пословним књигама у складу са захтевима МРС 8 – Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке и усвојеном рачуноводственом политиком.

Табела број 8 – Преглед срушених објеката

-у хиљадама динара-

Назив објекта	Вредност објеката		
	Набавна	Исправка	Садашња
Слагалица Зрна објекат 62	2.637	956	1.681
Радионица објекат 63	2.886	1.046	1.840
Пресовање експлозива објекат 71	2.653	962	1.691
Лаборација објекат 72	2.591	939	1.652
Комплетирање објекат 73	2.458	891	1.567
Комплетирање објекта 75	2.415	875	1.540
Цвећара у кругу фабрике објекат 120	236	172	64
Укупно:	15.876	5.841	10.035

Неоткупљени друштвени станови и станови дати на коришћење запосленима, чија садашња вредност на дан 31. децембар 2018. године износи 516 хиљада динара односе се на:

Табела број 9 – Преглед (неоткупљених друштвених) неусељених станова и станова у закупу
-у хиљадама динара-

Врсте грађевинских објеката	2018. година
Станови у закупу	191
Неусељени станови	325
Укупно:	516

Према аналитичкој евиденцији Друштво поседује три стана за које се уговара закуп са запосленима и шест стамбених јединица које су неусељене.

3.3.2.3. Постројења и опрема

Постројења и опрема, на дан 31. децембар 2018. године, исказана су у износу од 1.582.096 хиљада динара односе се на:

Табела број 10 – Преглед постројења и опреме

-у хиљадама динара-

Врсте постројења и опреме	2018. година	2017. година
Опрема у погону и радионаци за прераду и дораду	2.582.591	2.238.455
Канцеларијска опрема	36.808	33.429
Транспортна средства	85.477	84.692
Опрема у трговини угоститељство	8.512	7.848
Остала опрема	31.350	22.786
Исправка вредности постројења и опреме	(1.162.642)	(962.483)
Укупно:	1.582.096	1.424.727

Повећање вредности постројења и опреме у 2018. години исказано је у износу од 421.939 хиљада динара и највећим делом односи се на:

Табела број 11 – Преглед повећања постројења и опреме

-у хиљадама динара-

Редни број	Назив	2018. година
1.	Опрема у погону и радионици за прераду и дораду	408.382
2.	Канцеларијска опрема	3.496
3.	Транспортна средства	785
4.	Опрема у трговини и угоститељству	665
5.	Остала опрема	8.611
Укупно:		421.939

Повећање вредности постројења и опреме највећим делом односи се на: набавку резервних делова за пресу у износу од 64.919 хиљада динара; набавку стругова марке CNS ST 20GS у износу од 78.088 хиљада динара; израду линије завршног фосфатирања и дораду постројења за прераду отпадних вода са линије фосфатирања у износу 34.095 хиљада динара; набавку Water Jat машине за резање водом у износу од 30.695 хиљада динара; набавку CNC - vertical machinig centar M550 HS у износу од 30.481 хиљада динара; пројектовање, израду и монтажу опреме линије хемијске заштите објеката број 65 у износу од 16.780 хиљада динара; набавку хидрауличне хоризонталне механичке лактасте пресе у износу од 15.993 хиљаде динара; набавку вишевретеног струга schutte у износу од 13.245 хиљада динара; набавку цеви за испитивање брзине и притиска у износу од 13.099 хиљада динара; набавку половне хидрауличне пресе на линији за производњу котловске воде у износу од 7.581 хиљада динара; линије за производњу котловске воде у износу од 6.045 хиљада динара; набавку радних стоних стругова у износу од 5.704 хиљаде динара, 16.230 хиљада динара израда опреме у сопственој режији и остало.

Смањење вредности постројења и опреме у току 2018. године, набавне и исправке вредности у износу од 64.411 хиљада динара, односи се на искњижење, расхоровање и продају следећих постројења и опреме:

Табела број 12 – Преглед искњижене и расхороване опреме

-у хиљадама динара-

Назив	Вредност	
	Набавна	Исправка
Механичке преса	59.858	59.858
Брусилца за равно брушење	2.509	2.509
Остало	868	868
I Искњижење	63.235	63.235
Апарат Mas witzig frank - отпадно гвожђе	848	848
Расход по попису	290	290
Преса ексл илр ф6483351001	38	38
II Расхоровање и продаја	1.176	1.176
Укупно: I+II	64.411	64.411

3.3.2.4. Некретнине, постројења и опрема у припреми

Некретнине, постројења и опрема у припреми, на дан 31. децембар 2018. године, исказане су у износу од 1.225.113 хиљада динара, а њихова структура приказана је у следећој табели:

Табела број 13 – Структура некретнина, постројења и опреме у припреми

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Грађевински објекти у припреми	13.198
Постројења и опрема у припреми	7.382
Постројења и опреме у припреми на царинском складишту	1.204.533
Укупно:	1.225.113

Грађевински објекти у припреми у износу од 13.198 хиљада динара, највећим делом односе се на инвестиције у следеће грађевинске објекте: на објекту Маркетинг у износу од 5.592 хиљаде динара; на објекту Bosch у износу од 516 хиљада динара и на објекту емајл, бајц галванизације у износу од 7.090 хиљада динара.

Постројења и опрема у припреми у износу од 7.382 хиљаде динара највећим делом у износу од 7.149 хиљада динара односи се на монтажу и обуку оператера за пресе SE, SK i SH - Litostroj Rvane d.o.o Словенија.

Постројења и опрема у припреми у износу од 1.204.533 хиљаде динара, односе се на постројења и опрему, за коју процес царињења није завршен, због чега се налазе у царинском складишту.

3.3.2.5. Аванси за некретнине, постројења и опрему

Аванси за некретнине, постројења и опрему, на дан 31. децембар 2018. године, исказани су у износу од 372.348 хиљада динара и односе се на плаћене авансе за набавку опреме следећим добављачима из иностранства:

Табела број 14 – Структура плаћених аванса за постројења и опрему

-у хиљадама динара-

Редни број	Назив	Износ
I	Плаћени аванси у иностранству	
1.	JSC Воронеж, Русија	142.848
2.	Tajmac- Zps-Def s.r.o, Чешка	120.331
3.	Novi Jelšingrad d.o.o., Република Српска	51.046
4.	Litostroj Rvane d.o.o, Словенија	32.748
Свега I		346.973
II	Плаћени аванси у земљи	
1.	Matic Engineering д.о.о, Крагујевац	10.958
2.	Елсат д.о.о, Чачак	9.371
3.	Braun Systems д.о.о., Београд	2.546
4.	Inter Holz Balkan д.о.о., Смедеревска Паланка	2.500
Свега II		25.375
Укупно: I+II		372.348

3.3.3. Дугорочни финансијски пласмани

Дугорочни финансијски пласмани, на дан 31. децембар 2018. године, исказани су у износу од 460.817 хиљада динара и односе се на:

Табела број 15 - Преглед дугорочних финансијских пласмама

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Учешће у капиталу осталих правних лица и других хартија од вредности расположивих за продају	446.992	445.502
Остали дугорочни финансијски пласмани	13.825	15.448
Укупно:	460.817	460.950

Учешће у капиталу осталих правних лица и друге хартије од вредности расположиве за продају исказане су у износу од 446.992 хиљаде динара, и односе се на:

Табела број 16 – Структура учешћа у капиталу осталих правних лица и других хартија од вредности расположивих за продају

-у хиљадама динара-

Учешће у капиталу	2018. година	2017. година
Компаније „Слобода АД.-АД Слобода Апарати“ Чачак у стечају	440.530	440.530
Компаније „ Дунав осигурање“ а.д.о. Београд	2.400	2.304
„JUMBES“ банка а.д., Београд	4.053	2.659
„Српска банка“ а.д., Београд	9	9
Укупно:	446.992	445.502

Налаз: Друштво у оквиру дугорочних финансијских пласмана, исказује учешће у капиталу Компаније „Слобода АД – АД Слобода апарати“, Чачак у стечају, које је уписано код Агенције за привредне регистре у износу од 440.530 хиљада динара. Стечај Компаније „Слобода АД - АД Слобода апарати“, Чачак покренут је Решењем Привредног суда у Чачку број 3. Ст 26/2017 од 26. јануара 2018 године због трајне неспособности плаћања и презадужености.

Увидом у књиговодствену евиденцију утврђено је да Друштво није извршило процену надокнадивог износа за вредност учешћа у капиталу Компаније „Слобода АД – АД Слобода

апарати“, Чачак у стечају у складу са параграфом 9 МРС 36 – Умањење вредности имовине, којим је дефинисано да ентитет треба да процени на крају сваког извештајног периода да ли постоје било какве назнаке да је вредност неког средства умањена. Ако постоје такве назнаке, ентитет треба да изврши процену надокнадивог износа за такво средство.

С обзиром на чињеницу да је, над Компанијом „Слобода АД – АД Слобода апарати“, Чачак, отворен стечајни поступак и да су ова улагања постала неизвесна, а да Друштво није у својим пословним књигама извршило њихово обезвређење у складу са МРС 36 – Умањење вредности имовине, мишљења смо да Друштво није реално исказало вредност дугорочних финансијских пласмана на дан 31. децембар 2018. године. Није било могуће утврдити ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје Друштва за 2018. годину.

Ризик: Уколико се не изврши обезвређење, односно процена надокнадивог износа, учешћа у капиталу предузећа над којим је покренут стечајни поступак, постоји ризик од нереалног исказивања имовине, као и ризик информација о дугорочним финансијским пласманима у финансијским извештајима није потпуна, поуздана и да је обмањујућа.

Препорука број 5: Препоручује се Друштву да изврши процену надокнадиве вредности дугорочних финансијских пласмана, који се односе на учешће у капиталу Компаније „Слобода АД–АД Слобода апарати“, Чачак у стечају, у складу са МРС 36 – Умањене вредности имовине и да ефекте процене евидентира у пословним књигама у складу са МРС 8 – Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке и усвојеном рачуноводственом политиком.

Друштво је по основу флукуације тржишне вредности хартија од вредности расположивих за продају евидентирало разлику између фер вредности утврђене на дан 31. децембар 2018. године и фер вредности на дан 31. децембар 2017. године у укупном износу од 1.490 хиљаде динара и признало као повећање вредности учешћа у капиталу Компаније „Дунав осигурање“ а.д.о., Београд у износу од 96 хиљада динара и „JUMBES“ Банке а.д., Београд у износу од 1.394 хиљаде динара (Напомена: 3.3.12.1).

Остали дугорочни финансијски пласмани исказани су у износу од 13.825 хиљада динара и највећим делом односе се на потраживања од запослених по основу откупа друштвених станова у укупном износу од 13.002 хиљаде динара са роком отплате од 13 до 40 година.

Табела број 17 – Структура осталих дугорочних финансијских пласмана

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Станови у закупу	823
Станови у откупу	13.002
Укупно:	13.825

У оквиру дугорочних финансијских пласмана Друштво евидентира и потраживања од запослених по основу уговора о закупу стана на одређено време и она су исказана у износу од 823 хиљаде динара.

Месечне отплатне рате по уговорима о откупу станова, усклађују се годишње, односно полугодишње са растом потрошачких цена, а највише до висине раста просечне месечне зараде без пореза и доприноса у Републици Србији за обрачунски период, ревалоризација откупних рата врши се на крају обрачунског периода у зависности од месеца када је уговор закључен.

Друштво је у току 2018. године по основу ревалоризације откупних рата повећало вредност осталих дугорочних финансијских пласмана у износу од 130 хиљада динара.

Друштво врши ревалоризацију рата месечне закупнине за станове дате у закуп у шестомесечном обрачунском периоду јануар – јун 2018. године и по том основу је у току 2018. године повећало вредност осталих дугорочних финансијских пласмана у износу од 86 хиљада динара.

3.3.4. Одложена пореска средства

Одложена пореска средства, на дан 31. децембар 2018. године, исказана су у износу од 10.928 хиљада динара.

Табела број 18 - Промене на одложеним пореским средствима у току 2018. године

Назив	2018. година
Стање на дан 1. јануар 2018. године	11.214
Смањење одложених пореских средстава	(286)
Стање на дан 31. децембар 2018. године	10.928

Одложена пореска средства исказана у износу од 10.928 хиљада динара настала су као последица привремене разлике код сталних средстава која подлежу амортизацији и представљају разлику између књиговодствене вредности средстава и њихове пореске основице на датум биланса стања.

3.3.5 Залихе

У пословним књигама Друштва, на дан 31. децембар 2018. године, залихе су исказане у укупном износу од 6.013.036 хиљада динара и односе се на:

Табела број 19 - Преглед залиха

Назив	2018. година	2017. година
Материјал, резервни делови, алат и ситан инвентар	3.517.360	3.499.644
Недовршена производња, полупроизводи и делови	635.816	952.742
Готови производи	723.601	374.797
Роба	229.028	204.672
Плаћени аванси за залихе и услуге	907.231	2.266.589
Укупно:	6.013.036	7.298.444

3.3.5.1. Залихе материјала, резервних делова, алата и ситног инвентара

Залихе материјала, резервних делова, алата и ситног инвентара, на дан 31. децембар 2018. године, исказане су у износу од 3.517.360 хиљада динара и односе се на:

Табела број 20 – Залиха материјала, резервних делова, алата и ситног инвентара

Назив	2018. година
Обрачун набавне вредности залиха материјала, резервних делова, алата и ситног инвентара	256.224
Материјал	2.710.564
Алат и инвентар	536.403
Материјал, резервни делови, алат и инвентар у обради, доради и манипулацији	14.169
Укупно:	3.517.360

У пословним књигама Друштва набавка материјала евидентира се преко рачуна - обрачун набавне вредности залиха материјала, резервних делова, алата и ситног инвентара у складу са одредбама МРС 2 – Залихе, по трошковима набавке који настају при довођењу

залиха на садашње место и стање функционалне приправности. На дан 31. децембар 2018. године обрачун набавне вредности залиха исказан је у износу од 256.224 хиљаде динара и односи се на:

Табела број 21 – Преглед обрачуна набавне вредности залиха, материјал, резервних делова, алата и инвентара

-у хиљадама динара-

Опис	2018. година
Вредност по обрачуну добављача	16.067.892
Материјал на царини	391.448
Зависни трошкови набавке	112.660
Одступање од планских цена материјала	(179.982)
Обрачун набавке материјала	(16.135.794)
Укупно:	256.224

Залихе материјала евидентирају се по планским ценама. Планске цене се утврђују на крају текуће године за наредну годину за сваку врсту материјала, тако што се набавна цена материјала увећава за 20%. На дан 31. децембар 2018. године, залихе материјала, исказане су у износу од 2.710.564 хиљаде динара, а њихова структура је приказана у следећој табели:

Табела број 22 – Структура залиха материјала

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Основни и помоћни материјал (за потребе процеса производње)	1.270.318
Материјал у магацину за потребе мензе	752
Гориво и мазиво	8.155
Полупроизводи и делови	1.416.766
Канцеларијски материјал	7.499
Неупотребљив материјал-отпадак	2.484
Материјал на путу	4.590
Укупно:	2.710.564

Алат и инвентар, у пословним књигама Друштва на дан 31. децембар 2018. године, исказан је у износу од 536.403 хиљаде динара, а његова структура приказана је у следећој табели:

Табела број 23 – Структура алата и инвентара

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Ситан инвентар у складишту	1.148
Алат на залихама (стандардни, специјални, алат на полигону)	528.087
Амбалажа за паковање готових производа у складишту	650
Ауто гуме у складишту	21
Ситан инвентар у употреби	72.550
Алат у употреби (стандардни и специјални)	492.799
Амбалажа у употреби	1.133
Ауто гуме у употреби	7.218
Алат у доради	470
Исправка вредности алата и инвентара који се у целости отписује	(567.673)
Укупно:	536.403

Материјал, резервни делови, алат и инвентар у обради, доради и манипулацији, на дан 31. децембар 2018. године, исказан је у износу од 14.169 хиљада динара и односи се на

материјал, алат и инвентар који је предат алатници Друштва на дораду и обраду у циљу прилагођавања потребама процеса производње.

Табела број 24 – Промене на рачуну - материјал, резервни делови, алат и инвентар у обради, доради и манипулацији

-у хиљадама динара-

Опис	2018. година
Материјал у доради на дан 1. јануар 2018. године	12.081
Примљен материјал на обраду и дораду у току године	107.236
Враћен материјал са обраде и дораде	(105.148)
Стање на дан 31. децембар 2018. године	14.169

3.3.5.2. Залихе недовршене производње, полупроизвода и делова

Залихе недовршене производње, полупроизвода и делова на дан 31. децембар 2018. године исказане су у износу од 635.816 хиљада динара, а промене ових залиха у току 2018. године приказане су у следећој табели:

Табела број 25 – Промене залиха недовршене производње, полупроизвода и делова у 2018. години

-у хиљадама динара-

Опис	2018. година
Стање на дан 1. јануар 2018. године	952.741
Смањење залиха у току године	(316.925)
Стање на дан 31. децембар 2018. године	635.816

3.3.5.3. Залихе готових производа

Залихе готових производа на дан 31. децембар 2018. године исказане су у износу од 723.601 хиљаду динара, а промене залиха готових производа у 2018. години приказане су у следећој табели:

Табела број 26 – Промене на залихама готових производа у току 2018. године

-у хиљадама динара-

Опис	2018. година
Стање на дан 1. јануар 2018. године	374.797
Повећање залиха у току године	348.804
Стање на дан 31. децембар 2018. године	723.601

Трошкови који се не укључују у цену коштања залиха недовршене производње и готових производа и који се признају на терет расхода су: неуобичајено велико расипање материјала, радне снаге или други трошкови производње; трошкови складиштења, режијски трошкови администрације који не доприносе довођењу залиха на садашње место и у садашње стање и трошкови продаје.

3.3.5.4. Залихе робе

Залихе робе, на дан 31. децембар 2018. године, исказане су у износу од 229.028 хиљада динара, а структура ових залиха приказана је у следећој табели:

Табела број 27 – Структура залиха робе на дан 31. децембар 2018. године

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Роба у промету на велико	265.372
Разлика у цени у промету робе на велико	(36.380)
Свега:	228.992
Роба у промету на мало	49
Разлика у цени робе у промету на мало	(13)
Свега:	36
Укупно:	229.028

Залихе робе у промету на велико у износу од 228.992 хиљаде динара чине залихе алата, резервних делова и компоненти за производњу готових производа (бургије од тврдог материјала, прихватни алати, глодала од тврдог материјала, контролни чепови и др.), које Друштво набавља ради даље продаје. У току 2018. године продаја робе у промету на велико није вршена.

3.3.5.5. Плаћени аванси за залихе и услуге

Плаћени аванси за залихе и услуге на дан 31. децембар 2018. године исказани су у износу од 907.231 хиљаду динара и чине их:

Табела број 28 – Структура плаћених аванса за залихе и услуге

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Плаћени аванси за залихе и услуге у земљи	93.701	203.042
Плаћени аванси за залихе и услуге у иностранству	813.530	2.063.547
Укупно:	907.231	2.266.589

Плаћени аванси за залихе и услуге у земљи у износу од 93.701 хиљада динара извршени су следећим добављачима:

Табела број 29 – Аналитички преглед плаћених аванса за залихе и услуге добављачима у земљи

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Милан Благојевић Наменска а.д. Лучани	49.377
Е1 Орек а.д., Ниш	16.667
Јавно предузеће „Србијагас“, Нови Сад	13.255
Sur Act – Со, Чачак	3.992
Еде про, д.о.о., Београд	3.750
Остали	6.660
Укупно:	93.701

Плаћени аванси за залихе и услуге у иностранству исказани су у износу од 813.530 хиљада динара и извршени су следећим добављачима у иностранству:

Табела број 30 – Аналитички преглед плаћених аванса за залихе и услуге добављачима у иностранству

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Ph Strategic business, Сурар	258.046
Exim – M ltd, Бугарска	203.827
Unis Ginex, d.o.o., Горажде, БИХ	93.337
Italdidra S.r.l., Milano, Италија	72.487
SAAT d.o.o., Bled Словенија	46.971
Feroton, Словенија	36.959
Pol – Mot, Warszawa, Пољска	21.321
Stv group, Праг Чешка Република	14.882
Minerex Ag, Швајцарска	14.049
Nonferrum, Аустрија	10.284
Остали	41.367
Укупно:	813.530

3.3.6. Потраживања по основу продаје

Потраживања по основу продаје, на дан 31. децембар 2018. године, исказана су у износу од 882.086 хиљада динара и односе се на:

Табела број 31 – Структура потраживања по основу продаје

-у хиљадама динара-

Назив	2018. године	2017. година
Купци у земљи	1.297.374	574.533
Купци у иностранству	254.795	490.849
Исправка вредности потраживања од продаје	(670.083)	(525.291)
Укупно:	882.086	540.091

3.3.6.1. Потраживања од купаца у земљи

Потраживања од купаца у земљи исказана су у износу од 1.297.374 хиљаде динара и највећим делом се односе на потраживања од правних лица по основу фактурисане реализације за продате готове производе у износу од 1.230.235 хиљада динара, а мањим делом у износу од 67.139 хиљада динара на потраживања од правних и физичких лица по основу фактурисане реализације за продате секундарне сировине, као и закупа земљишта и пословног простора.

Табела број 32 – Структура потраживања од купаца у земљи

-у хиљадама динара-

Опис	2018. година
Потраживања од купаца у земљи	1.297.374
Исправка вредности потраживања од купаца у земљи	(636.481)
Укупно:	660.893

Друштво је у складу са одредбама члана 18. Закона о рачуноводству, пре састављања финансијских извештаја за 2018. годину, путем ИОС образаца извршило усаглашавање међусобних потраживања и обавеза, при чему су потраживања усаглашена 97%.

3.3.6.1.1. Исправка вредности потраживања од купаца у земљи

Исправка вредности потраживања од купаца у земљи исказана је у износу од 636.481 хиљада динара, а промене на исправци вредности у 2018. години приказане су у следећој табели:

Табела број 33 – Промене на исправци вредности потраживања од купаца земљи

Опис	2018. година	2017. година
Исправка вредности на почетку године	491.689	503.425
Повећање у току године (нове исправке вредности)	144.966	-
Смањење у току године	(174)	(11.736)
- наплата отписаних потраживања	(174)	(11.736)
Исправка вредности на крају године	636.481	491.689

Исправка вредности потраживања од купаца исказана у износу од 636.481 хиљада динара се односи на: Компанију „Слобода АД - АД Слобода Апарати“, Чачак у стечају у износу од 636.336 хиљада динара и на исправку вредности потраживања од купаца из ранијих година у износу од 145 хиљада динара.

Друштво је 26. априла 2018. године извршило Пријаву потраживања заводни број 145, у износу од 636.336 хиљада динара, над стечајним дужником Компанија „Слобода АД - АД Слобода Апарати“, Чачак, над којим је Решењем број 3 Ст.бр. 26/2017 Привредног суда у Чачку отворен поступак стечаја.

Повећање у току године исказано у износу од 144.966 хиљада динара односи се на исправку погрешног књижења, исправке вредности потраживања од купаца (Компанија „Слобода АД - АД Слобода Апарати“, Чачак) са рачуна – исправка вредности других потраживања, на рачун - исправка вредности потраживања од купаца у земљи.

Смањење у току године исказано у износу од 174 хиљаде динара односи се на наплату отписаних потраживања из ранијих година.

3.3.6.2. Потраживања од купаца у иностранству

Потраживања од купаца у иностранству исказана су у износу од 254.795 хиљада динара и односе се на потраживања од правних лица у иностранству по основу фактурисане реализације за продате готове производе.

Табела број 34 - Структура потраживања од купаца у иностранству

Опис	2018. година
Потраживања од купаца у иностранству	254.795
Исправка вредности потраживања од купаца у иностранству	(33.602)
Укупно:	221.193

3.3.6.2.1. Исправка вредности потраживања од купаца у иностранству

Исправка вредности потраживања од купаца у иностранству, на дан 31. децембар 2018. године, исказана је у износу од 33.602 хиљаде динара.

Потраживања од купаца у иностранству, на дан 31. децембар 2018. године, исказана су у износу од 254.795 хиљада динара, а на исправку вредности тих потраживања односи се износ од 33.602 хиљаде динара, односно 13%. Током 2018. године није било промена на исправци вредности потраживања од купаца у иностранству.

3.3.7. Потраживања из специфичних послова

Потраживања из специфичних послова на дан 31. децембар 2018. године у износу од 76.438 хиљада динара односе се на:

Табела број 36 – Структура потраживања из специфичних послова

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Потраживања од извозника	72.275	488
Остала потраживања из специфичних послова	4.163	3.766
Укупно:	76.438	4.254

Потраживања од извозника су исказана у износу од 72.275 хиљада динара и односе се: на потраживања по основу извоза који је извршио извозник (комисионар) „GIM“ д.о.о., Београд у износу од 72.269 хиљада динара у своје име, а за рачун Друштва и на потраживање од шпедитера „ВО & МУ“ д.о.о., Београд у износу од шест хиљада динара које се односи на погрешно евидентирање фактуре на рачуну – потраживања од извозника, уместо на рачуну – купци у земљи.

Друштво је у 2018. години вршило извоз готових производа преко посредника чији промет је приказан у следећој табели:

Табела број 37 – Преглед промета посредника преко којих је вршен извоз у 2018. години

-у хиљадама динара-

Назив	Дугује	Потражује	Салдо
ЈП „Југоимпорт СДПР“, Београд	1.119.240	1.119.240	
„Крупник“ д.о.о., Београд	1.046.811	1.046.811	
„GIM“ д.о.о., Београд	592.432	520.163	72.269
„Аraneks“ д.о.о., Београд	138.458	138.458	
Укупно:	2.896.941	2.824.672	72.269

Остала потраживања из специфичних послова су исказана у износу од 4.163 хиљаде динара и односе се на алат који се налази на позајмици код домаћих партнера у склопу уговора о пословно – техничкој сарадњи и који се користи за израду потребних делова за склапање готових производа Друштва.

3.3.8. Друга потраживања

У пословним књигама друштва, на дан 31. децембар 2018. године, исказана су у износу од 105.877 хиљада динара и односе се на:

Табела број 38 – Друга потраживања

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Потраживања од запослених	375	419
Потраживања за више плаћен порез на добитак	84.964	-
Потраживања за накнаде зарада које се рефундирају	6.174	15.989
Потраживања по основу накнада штета	31	-
Остала краткорочна потраживања	14.333	150.409
Исправка вредности других потраживања	-	(144.966)
Укупно:	105.877	21.851

Потраживања од запослених у износу од 375 хиљада динара односе се на потраживања од запослених по основу аконтација за службено путовање у иностранство.

Потраживања за више плаћен порез на добитак у износу од 84.964 хиљаде динара односе се на разлику између више плаћеног и обрачунатог пореза на добит за 2018. годину.

Потраживања за накнаде зарада које се рефундирају су исказана у износу од 6.174 хиљаде динара и односе се на потраживања од Републичког фонда за здравствено осигурање – филијала Чачак: за породилско одсуство у износу од 3.550 хиљада динара, за боловање преко 30 дана и за одржавање трудноће у износу од 2.530 хиљада динара, за инвалидност у износу од 94 хиљаде динара.

Потраживања по основу накнаде штета су исказана у износу од 31 хиљаде динара и у целости се односе на потраживања од осигуравајућег друштва „Milenijum Osiguranje“ а.д.о., Београд по основу прихваћеног захтева за накнаду штете на возилу.

Остала краткорочна потраживања у износу од 14.333 хиљаде динара и настала су продајом краткорочних потраживања, JUMBES BANCI а.д. Београд, које Друштво има по основу издатих фактура према ЈП „Југоимпорт СДПР“, Београд. Ова краткорочна потраживања се односе на гарантни депозит који банка задржава и из кога након наплате потраживања од дужника наплати своју камату у складу са одредбама Уговора о купопродаји потраживања по основу фактуре.

3.3.9. Краткорочни финансијски пласмани

Краткорочни финансијски пласмани исказани су у износу од 1.500 хиљада динара и у целости се односе на дату бескаматну позајмицу привредном друштву „Домис“ д.о.о., Трбушани на основу Уговора о зајму закљученог дана 13. децембра 2013. године.

Налаз: Друштво није извршило процену умањења вредности позајмљених новчаних средстава привредном друштву „Домис“ д.о.о., Трбушани у износу од 1.500 хиљада динара, за које је од рока доспећа прошло више година и за која постоји велика неизвесност у погледу наплате, што није у складу са параграфом 58 МРС 39 – Финансијски инструменти: признавање и одмеравање.

Ризик: Уколико се не предузму мере за наплату позајмљених средстава и не изврши процена умањења вредности позајмљених средстава, постоји ризик да исказана вредност краткорочних финансијских пласмана није реална.

Препорука број 6: Препоручује се Друштву да предузме мере за наплату, као и да у складу са параграфом 58 МРС 39 – Финансијски инструменти: признавање и одмеравање, изврши процену умањења вредности позајмљених новчаних средстава привредном друштву „Домис“ д.о.о., Трбушани и да ефекте евидентира у пословним књигама.

3.3.10. Готовински еквиваленти и готовина

Готовина и готовински еквиваленти на дан 31. децембра 2018. године исказани су у износу од 130.250 хиљада динара и односе се на:

Табела број 39 – Структура готовине и готовинских еквивалената

Назив	-у хиљадама динара-	
	2018. година	2017. година
Текући (пословни) рачуни	99.868	18.769
Благајна	18	5
Девизни рачун	30.364	331.171
Укупно:	130.250	349.945

Текући (пословни) рачуни у износу од 99.868 хиљада динара највећим делом односе се на новчана средства код следећих пословних банака:

Табела број 40 – Преглед текућих рачуна по банкама

Назив	2018. година
Српска банка а.д., Београд (редован рачун)	63.531
Српска банка а.д., Београд (позајмица Владе Републике Србије)	5.218
АИК банка а.д., Ниш	29.585
Рачуни код осталих банака	1.534
Укупно:	99.868

У поступку ревизије утврђено је да су текући рачуни Друштва у блокади од 2. маја 2014. године непрекидно, осим текућих рачуна, који су изузети од блокаде Закључцима Владе Републике Србије. Укупан износ блокаде, на дан 1. јун 2019. године, исказан је у износу од 74.196.603,03 динара.

Девизни рачун исказан у износу од 30.364 хиљаде динара, односи се на динарску противвредност девизних средстава која Друштво стиче наплатом потраживања од купаца у иностранству.

Табела број 41 – Преглед девизних рачуна по банкама

Назив	2018. година
Српска банка (EURO, USD)	9.935
Komercijalna banka (EURO, USD)	8.835
Aik banka (EURO, USD, CAD)	6.505
Direktna banka (EURO, USD)	3.878
Рачуни код осталих банака	1.211
Укупно:	30.364

3.3.11. Порез на додату вредност

Порез на додату вредност исказан је у износу од 9.227 хиљада динара и односи се на евидентирани претходни порез по рачунима који су примљени у јануару 2019. године након извршеног обрачуна пореза на додату вредност за месец децембар 2018. године, који ће се користити у наредном обрачуна, односно у јануару 2019. године.

Табела број 42 – Преглед пореза на додату вредност

Назив	2018. година	2017. година
Порез на додату вредност у примљеним фактурама по општој стопи (осим плаћених аванса)	6.346	6.092
Порез на додату вредност у примљеним фактурама по посебној стопи (осим плаћених аванса)	2.674	444
Порез на додату вредност плаћен при увозу добара по општој стопи	24	0
ПДВ надокнада исплаћена пољопривредницима	183	0
Потраживања за више плаћени порез на додату вредност	0	54.490
Укупно:	9.227	61.026

3.3.12. Капитал

У пословним књигама Друштва, на дан 31. децембар 2018. године, укупан капитал исказан је у износу од 5.887.286 хиљада динара и односи се на:

Табела број 43 – Преглед укупног капитала

Назив	-у хиљадама динара-	
	2018. година	2017. година
Основни (акцијски) капитал	5.730.598	5.345.927
Губици по основу хартија од вредности и других компоненти осталог свеобухватног резултата	(1.264)	(2.754)
Нераспоређени добитак текуће године	414.551	432.433
Губитак ранијих година	(256.599)	(689.032)
Укупно:	5.887.286	5.086.574

Основни (акцијски) капитал у износу од 5.730.598 хиљада динара је усаглашен са основним капиталом уписаним код Агенције за привредне регистре.

Табела број 44 – Промене на основном (акцијском) капиталу у 2018. години

Назив	-у хиљадама динара-	
	2018. година	
Почетно стање на дан 1. јануар 2018. године	5.345.927	
Повећање капитала у току године	384.671	
Стање на дан 31. децембар 2018. године	5.730.598	

У току 2018. године, на основу Закључка Владе Републике Србије 05 Број 464-10059/2016-2 од 4. маја 2017. године и Одлуке, Скупштине акционара Друштва, о повећању капитала неновчаним улозима број СК-130 од 29. октобра 2017. године, извршена је промена капитала у Централном регистру – депо и клиринг хартија од вредности (у даљем тексту: Централни регистар ХоВ), и у пословним књигама Друштва евидентирано је повећање капитала Републике Србије у износу од 384.671 хиљада динара (Напомена 3.1.2.1 и 3.1.2.2).

Након овог повећања дошло је до промене власничке структуре акцијског капитала уписаног у Централни регистар ХоВ, што је приказано у следећој табели:

Табела број 45 – Власничка структура акцијског капитала уписана у Централни регистар ХоВ

Назив акционара	2018. година			2017. година		
	Вредност акцијског капитала	Број акција	% од укупне емисије	Вредност акцијског капитала	Број акција	% од укупне емисије
Република Србија	2.989.321.000	2.989.321	52,16422	2.604.651.000	2.604.651	48,72216
Фонд за развој Републике Србије	607.813.000	607.813	10,60645	607.813.000	607.813	11,36964
Друштвени капитал	2.133.463.000	2.133.463	37,22933	2.133.463.000	2.133.463	39,90820
Укупно:	5.730.597.000	5.730.597	100,0000	5.345.927.000	5.345.927	100,0000

Акцијски капитал уписан је у Централни регистар ХоВ у износу од 5.730.597 хиљада динара и подељен је на 5.730.597 акција, свака акција номиналне вредности од по 1.000 динара.

3.3.12.1. Губици по основу хартија од вредности и других компоненти осталог свеобухватног резултата

Друштво је по основу флукуације тржишне вредности хартија од вредности расположивих за продају евидентирало разлику између фер вредности утврђене на дан 31. децембар 2018. године и фер вредности на дан 31. децембар 2017. године у укупном износу од 1.490 хиљада динара и признало као повећање вредности учешћа у капиталу Компаније, „Дунав осигурање“ а.д.о., Београд у износу од 96 хиљада динара и „JUMBES“ Банке а.д., Београд у износу од 1.394 хиљаде динара.

Табела број 46 – Преглед нереализованих губитака по основу хартија од вредности

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Нереализовани губици по основу хартија од вредности, на дан 1. јануар 2018. године	(2.754)
Повећања фер вредности хартија од вредности расположивих за продају	1.490
Нереализовани губици по основу хартија од вредности расположивих за продају на дан 31. децембар 2018. године	(1.264)

3.3.12.2. Нераспоређени добитак

У пословним књигама Друштва, на дан 31. децембар 2018. године, нераспоређени добитак исказан је у износу од 414.551 хиљада динара и у целости се односи на нераспоређени добитак текуће године.

Табела број 47 – Нераспоређени добитак

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Нераспоређени добитак текуће године	414.551	432.433
Укупно:	414.551	432.433

Табела број 48 – Нераспоређени добитак – промене у току 2018. године

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Почетно стање на дан 1. јануар 2018. године	432.433
Смањење – покриће губитка ранијих година	(432.433)
Нераспоређени добитак на дан 31. децембар 2018. године - повећање	414.551

Покриће губитка ранијих година, из нераспоређене добити за 2017. годину у износу од 432.433 хиљаде динара, извршено је на основу Одлуке Скупштине акционара Друштва број СК – 136 од 29. јуна 2018. године. На основу наведене одлуке, без сагласности Владе Републике Србије прописане чланом 16. став 3. Закона о буџету Републике Србије за 2018. годину, у пословним књигама Друштва, евидентирано је смањење нераспоређеног добитка, као и губитка из ранијих година за 432.433 хиљаде динара.

У току ревизије, дописом Министарства одбране – Сектор за материјалне ресурсе - Управа за одбрамбене технологије број 1104-5 од 17. маја 2019. године, Друштву је достављен Закључак Владе Републике Србије 05 Број: 41-4396/2019 од 9. маја 2019. године, којим се даје сагласност за расподелу припадајуће добити по основу власничког удела Републике Србије по завршном рачуну за 2017. годину на следећи начин:

- 20% припадајућег дела добити Републике Србије уплати у буџет Републике Србије у року од 180 дана од дана доношења овог закључка,

- преостала расположива средства употребити за покриће губитка из претходних година и за финансирање инвестиција.

Налаз: На основу Одлуке, Скупштине акционара Компаније „Слобода“ АД Чачак, о покрићу губитка из ранијих година из нераспоређене добити за 2017. годину, број СК – 136 од 29. јуна 2018. године, Друштво је, без сагласности Владе Републике Србије, прописане чланом 16. став 3. Закона о буџету Републике Србије за 2018. годину, евидентирало покриће губитка ранијих година из нераспоређеног добитка за 2017. годину у износу од 432.433 хиљаде динара.

Наведена неправилност имала је за последицу да су у финансијским извештајима Друштва за 2018. годину мање исказани нераспоређени добитак из ранијих година и губитак из ранијих година у износу од 432.433 хиљада динара.

Ризик: Евидентирањем расподеле нераспоређеног добитка без сагласности Владе Републике Србије, постоји ризик од погрешног исказивања финансијског резултата, као и ризик да информација о истом у финансијским извештајима није потпуна, поуздана и истинита.

Препорука број 7: Препоручује се Друштву да, корекцијом почетног стања, изврши исправку књижења на начин да повећа нераспоређени добитак ранијих година, као и губитак ранијих година у износу од 432.433 хиљаде динара, а да након тога расподелу нераспоређеног добитка по завршном рачуну за 2017. годину изврши у складу са Закључком Владе Републике Србије 05 Број: 41-4396/2019 од 9. маја 2019. године и исту евидентира у својим пословним књигама.

Нераспоређени добитак у финансијским извештајима за 2018. годину исказан је у износу од 414.551 хиљада динара. Скупштина акционара Друштва је, у складу са инструкцијама Управе за одбрамбене технологије СМР МО о располагању са оствареном нето добити уз сагласност Владе Републике Србије, на седници одржаној дана 27. јуна 2019. године донела Одлуку број СК – 143, којом ће се део припадајуће добити по основу власничког удела Републике Србије по завршном рачуну за 2018. годину распоредити на следећи начин:

- 50% припадајућег дела добити по основу власничког удела Републике Србије по завршном рачуну за 2018. годину уплатити у буџет Републике Србије до 30. новембра 2019. године,
- преостала расположива средства употребити за покриће губитка из претходних година и за финансирање инвестиција.

3.3.12.3. Губитак ранијих година

У пословним књигама Друштва, на дан 31. децембар 2018. године, губитак ранијих година исказан је у износу од 256.599 хиљада динара (689.032 хиљаде динара у 2017. години) и у целости се односи на губитак из ранијих година.

Табела број 49 – Промене на рачуну губитак ранијих година у току 2018. године

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Почетно стање на дан 1. јануар 2018. године	689.032
Промене у текућој години – смањење (Напомена 3.1.12.2)	(432.433)
Губитак ранијих година на дан 31. децембар 2018. године	256.599

3.3.13. Дугорочна резервисања

У Друштву је на дан 31. децембар 2018. године на неодређено време било укупно 1.118 запослених, а чланом 122. Колективног уговора код послодавца Компанија „Слобода“ АД Чачак број 18 од 25. јуна 2015. године, прописано је да је послодавац дужан да запосленом

исплати отпремнину при престанку радног односа ради коришћења права на пензију, или при престанку радног односа по сили закона због губитка радне способности у висини три просечне зараде у Републици Србији према последњем објављеном податку органа надлежног за статистику или у висини три просечне зараде запосленог у моменту исплате, ако је то за запосленог повољније.

Налаз: Друштво је, у складу са одредбама члана 6. став 5. Закона о рачуноводству, разврстано у велико правно лице и по том основу је дужно да, у складу са одредбама члана 20. истог закона, за признавање, вредновање, презентацију и обелодањивање позиција финансијских извештаја примењује МРС/МСФИ. У поступку ревизије утврђено је да, на дан 31. децембар 2018. године као ни ранијих година, Друштво није у складу са МРС 19 – Примања запослених, вршило резервисање за накнаде и друге бенефиције запослених, што није у складу са одредбама члана 20. Закона о рачуноводству.

Због наведеног, за износ необрачунатог резервисања, Друштво је у финансијским извештајима, на дан 31. децембар 2018. године и у ранијим годинама, мање исказало дугорочна резервисања, а више финансијски резултат.

Ризик: Невршењем резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених, јавља се ризик од нетачног исказивања обавеза и финансијског резултата, као и ризик да информација исказана у финансијским извештајима није потпуна, истинита и поуздана.

Препорука број 8 : Препоручује се Друштву да, у складу са МРС 19 – Примања запослених, изврши резервисање за накнаде и друге бенефиције запослених и утврђене ефекте евидентира у својим пословним књигама.

3.3.14. Дугорочне обавезе

Дугорочне обавезе, на дан 31. децембар 2018. године, исказане су у износу од 242.687 хиљада динара и односе се на:

Табела број 50 – Преглед дугорочних обавеза

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Дугорочни кредити и зајмови у земљи	399.541	381.566
Део дугорочних кредита и зајмова који доспева до једне године	(156.854)	-
Укупно:	242.687	381.566

Дугорочни кредити и зајмови у земљи исказани су у износу од 242.687 хиљада динара и односе се на кредите и зајмове приказане у следећој табели:

Табела број 51 – Структура дугорочних кредита

-у хиљадама динара-

Ред. Број	Кредитор	Број и датум уговора	Рок враћања	Валута	Стање на дан 31.децембар 2018. године
I	Фонд за развој Републике Србије	25.новембар 2009. године	6 месеци	Eur 159.610,74	18.865
II	Министарство за рад				2.454
	„Српска Банка“ а.д., Београд	295-915764211 2. фебруара 2017.године	28. фебруар 2021.година	Eur 3.050.000	360.493
	Део дугорочних кредита и зајмова који доспева до једне године по кредиту „Српска Банка“ а.д., Београд			Eur (1.270.833,30)	(150.206)

Ред. Број	Кредитор	Број и датум уговора	Рок враћања	Валута	Стање на дан 31.децембар 2018. године
III	Дугорочни део обавезе партија 295-915764211, „Српска Банка“ а.д., Београд			Eur 1.779.166,70	210.287
	„Српска Банка“ а.д. Београд	295-915778858 од 20.марта.2017	20. март 2021. година	Eur 150.000	17.729
	Део дугорочних кредита и зајмова који доспева до једне године „Српска Банка“ а.д., Београд			Eur (56.250)	(6.648)
IV	Дугорочни део обавезе партија 295-915778858 „Српска Банка“ а.д., Београд			Eur 93.750	11.081
Укупно: I+II+III+IV					242.687

3.3.15. Краткорочне финансијске обавезе

Краткорочне финансијске обавезе, на дан 31. децембар 2018. године, исказане су у износу од 745.957 хиљада динара.

Табела број 52 – Преглед краткорочних финансијских обавеза

Назив	-у хиљадама динара-	
	2018. година	2017. година
Краткорочни кредити и зајмови у земљи	739.426	490.287
Остале краткорочне финансијске обавезе	6.531	6.509
Укупно:	745.957	496.796

Табела број 53 – Структура краткорочних кредита и зајмова у земљи

Банка	Број и датум уговора	Рок враћања	-у хиљадама динара-	
			Валута	2018.
„Ари Банка“ а.д. Београд	375119453000027055 26. априла 2018.године	12 месеци	Eur 300.000	35.458
„Ари Банка“ а.д. Београд	375119453000027346 17. маја 2018.године	12 месеци	Eur 700.000	82.736
„Аик банка“ а.д. Београд	105332045270213229 26. јун 2018.године	12 месеци	динар	98.000
„Српска банка“ а.д. Београд	295000000915935416 29. новембар 2018	12 месеци	динар	120.000
Министарство финансија Република Србија	Закључак Владе 05, Број 401-4110 од 4. маја 2017. године (Анекс III – закључак 5 број 420-12488-2018)	31. мај 2019. године	динар	246.378
Део дугорочних кредита и зајмова који доспева до једне године (Напомена: 3.3.14)			Eur 1.270.833,30	150.206
Део дугорочних кредита и зајмова који доспева до једне године (Напомена: 3.1.14)			Eur 56.250	6.648
Укупно:				739.426

Остале краткорочне финансијске обавезе исказане у износу од 6.531 хиљада динара односе се на обавезе по уговору о пословно техничкој сарадњи са предузећем „Ремонт – Репром“ Експорт – Импорт д.о.о, Чачак настале по основу уплаћених финансијских средстава за набавку и припрему робе.

3.3.16. Примљени аванси, депозити и кауције

Друштво је, на дан 31. децембар 2018. године, исказало примљене авансе, депозите и кауције у износу од 1.643.868 хиљада динара и односе се на:

Табела број 54 – Преглед примљених аванса, депозита и кауција

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Примљени аванси од купаца у земљи	325.424	988.653
Примљени аванси са валутном клаузулом	249.967	624.264
Примљени аванси од купаца из иностранства	1.068.477	746.773
Укупно:	1.643.868	2.539.690

Примљени аванси од купаца у земљи исказани су у износу од 325.424 хиљаде динара и односе се на примљене авансе од следећих купаца:

Табела број 55 – Аналитички преглед примљених аванса од купаца у земљи

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Крупник д.о.о., Београд	172.142
ЈП Југоимпорт СДПР, Београд	59.080
Производња Миле Драгић, д.о.о., Зрењанин	49.633
Управа за набавке и продају, Београд	25.472
Војнотехнички институт, Београд	11.500
Тгауал Корпорација, а.д., Крушевац	1.042
Остали	6.555
Укупно:	325.424

Примљени аванси за производе и услуге са валутном клаузулом исказани су у износу од 249.967 хиљада динара и у целисти се односе на примљене авансе од стране ЈП Југоимпорт СДПР, Београд.

Примљени аванси од купаца из иностранства исказани су у износу од 1.068.477 хиљада динара и односе се на примљене авансе од следећих купаца:

Табела број 56 – Аналитички преглед примљених аванса од купаца из иностранства

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
„Infora“ Ltd, Кипар	183.373
„FN Herstal“, Белгија	143.436
„Faraway“ Ltd, Британска девичанска острва	108.602
„Montenegro Defence Industry“, Црна Гора	95.561
„Крупник“ д.о.о., Београд	94.204
„Abu Dhabi Autonomus Systems Investments“, УАЕ	88.220
„Emco“, Бугарска	70.271
„Falcon Strategic Solutions“ д.о.о., Београд	51.782
„G.H. International“ Co Ltd, Тајланд	36.739
„Vectura trans“ д.о.о., Нови Београд	36.668
„Alguns“ Ltd, Бугарска	26.916
„Simmel Difesa“ S.p.A., Италија	25.387
„STV Group“ a.s., Чешка Република	24.938
Остали	82.380
Укупно:	1.068.477

3.3.17. Обавезе из пословања

Обавезе из пословања, на дан 31. децембар 2018. године, исказане су у износу од 3.060.863 хиљаде динара и односе се на:

Табела број 57 - Преглед обавеза из пословања

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Добављачи у земљи	990.099	785.486
Добављачи у иностранству	2.063.205	2.504.856
Остале обавезе из пословања	7.559	2.805
Укупно:	3.060.863	3.293.147

Обавезе према добављачима у земљи исказане су у износу од 990.099 хиљада динара и односе се на обавезе према следећим добављачима:

Табела број 58 – Преглед обавеза према добављачима у земљи

- у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Milan Blagojević namenska А.Д., Лучани	80.561
Нк Крушић А.Д., Ваљево	65.476
ЈКР Vodovod, Чачак	62.498
ЈП Електропривреда Србије, Београд	38.310
14 oktobar, Крушевац	37.569
Elmont Д.О.О., Чачак	36.597
Kovintrade Д.О.О., Београд	32.259
Valjaonica bakra Sevojno АД, Севојно	31.644
Компанија Duvan osiguranje А.Д.О., Београд	20.168
Остали добављачи	585.017
Укупно:	990.099

Друштво је, у складу са одредбама члана 18. Закона о рачуноводству, путем ИОС образаца, извршило усаглашавање обавеза према добављачима у земљи са стањем на дан 31. октобра 2018. године.

Обавезе према добављачима у иностранству исказане су у износу од 2.063.205 хиљада динара и односе се на:

Табела број 59 – Преглед обавеза према добављачима у иностранству

-у хиљадама динара-

Опис	2018. година
Добављачи у иностранству за набавку робе и материјала	353.438
Добављачи у иностранству за неоцарињени материјал	1.709.767
Укупно:	2.063.205

Добављачи у иностранству за набавку робе и материјала у износу од 353.438 хиљада динара, највећим делом односе се на обавезе према следећим добављачима у иностранству:

Табела број 60 – Аналитички преглед обавеза према добављачима у иностранству за набавку робе и материјала

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Rais ltd, Бугарска	120.295
G.H. International Co.LKD5, Тајланд	66.391
ARUS CO, Бугарска	64.532
Pavgord, Фоћа, Босна и Херцеговина	43.700
Остали добављачи у иностранству	58.520
Укупно:	353.438

Добављачи у иностранству за неоцарињени материјал у износу од 1.709.767 хиљада динара, односе се на обавезе према добављачима који су испоручили материјал, а који се још увек налази у царинском складишту, односно на дан 31. децембар 2018. године није извршено царињење материјала.

Табела број 61 – Добављачи за материјал који је на царинском складишту

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
PH Strategic Business Limited, Кипар	629.216
Eksim-M“ LTD, Бугарска	313.023
UNIS „GINEX“ dd, Горажде, Босна и Херцеговина	132.143
JSC Tjzhmekpress, Воронјеж, Русија	108.719
Тajms ZPS, Zlin, Чешка Република	102.345
Italdidra S.r.l., Милано, Италија	88.564
ZVS Holding a.s., Словачка Република	64.820
Novi Jelišngrad a.d., Банја Лука, Република Српска	50.814
SAAT d.o.o., Јесенице, Словенија	51.578
Feroton d.o.o, Ravne na Koroške, Словенија	49.401
Angel Stoilov-96, AD, Пловдив, Бугарска	31.570
POL-MOT, Полска	22.320
Остали добављачи у иностранству за нефактурисани материјал	65.254
Укупно:	1.709.767

Друштво је у складу са одредбама МРС 21 – Ефекти промена девизних курсева, извршило усклађивање обавеза према добављачима у иностранству, применом средњег курса Народне банке Србије на дан 31. децембар 2018. године.

Остале обавезе из пословања, у пословним књигама Друштва на дан 31. децембар 2018. године, исказане су у износу од 7.559 хиљада динара и односе се на: обавезе за редовну и затезну камату према ЈП „Србијасгас“, Београд у износу од 5.025 хиљада динара и 2.534 хиљаде динара на обавезе за позајмљени материјал.

3.3.18. Остале краткорочне обавезе

Остале краткорочне обавезе, на дан 31. децембар 2018. године, исказане су у износу од 1.377.766 хиљада динара и односе се на:

Табела број 62 - Преглед осталих краткорочних обавеза

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Обавезе из специфичних послова	72.938	655
Обавезе по основу зарада и накнада зарада	1.145.370	1.202.864
Друге обавезе	159.458	191.522
Укупно:	1.377.766	1.395.041

Обавезе из специфичних послова, на дан 31. децембар 2018. године, исказане су у износу од 72.938 хиљада динара и у целости се односе на обавезе према увознику.

Ради обављања процеса производње из регистроване делатности, Друштво врши увоз материјала и опреме од добављача из иностранства, а преко увозника који увоз врше у своје име, а за туђи рачун.

Табела број 63 – Преглед обавеза према увознику на дан 31. децембар 2018. године

-у хиљадама динара-

Назив увозника	2018. године
Uni Global, д.о.о., Београд	54.580
GIM, д.о.о., Београд	14.750
ARANEXS, д.о.о., Београд	3.588
Beatronic Supply, д.о.о., Београд	20
Укупно:	72.938

Обавезе по основу зарада и накнада зарада на дан 31. децембар 2018. године исказане су у износу од 1.145.370 хиљада динара и односе се на обавезе приказане у следећој табели:

Табела број 64 – Преглед обавеза по основу зарада и накнада зарада

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Обавезе за нето зараде и накнаде зарада осим накнада зарада које се рефундирају	113.169	151.311
Обавезе за порез на зараде и накнаде зарада на терет запосленог	-	566.198
Обавезе за доприносе на зараде и накнаде зарада на терет запосленог	-	228.939
Обавезе за порез на зараде и накнаде зарада на терет послодавца	-	256.416
Обавезе за нето накнаде зарада које се рефундирају	1.437	-
Обавезе за порез и доприносе	1.030.764	-
Укупно:	1.145.370	1.202.864

Обавезе за нето зараде и накнаде зарада осим накнада зарада које се рефундирају, исказане су у износу од 113.169 хиљада динара и у целости се односе на обавезе за обрачунате зараде и накнаде зарада за децембар 2018. године која је исплаћена у јануару 2019. године.

Обавезе за нето накнаде зарада које се рефундирају у износу од 1.437 хиљада динара у целости се односе на обавезе за неисплаћене накнаде зарада које се рефундирају за новембар и децембар 2018. године.

Обавезе за порез и доприносе у износу од 1.030.764 хиљаде динара у целости се односе на преостале обавезе по основу јавних прихода доспелих за наплату до 31. децембра 2012. године, са припадајућом каматом до тог датума. Закључком Владе Републике Србије 05 Број: 023-6895/2013 од 9. августа 2013. године о усвајању Програма финансијске консолидације привредних друштава Одбрамбене индустрије Србије са већинским државним/друштвеним

капиталом, утврђено је да је Влада сагласна да се, у складу са чланом 67. став 4. тачка 3) Закона о пореском поступку и пореској администрацији,¹¹ потраживања по основу свих јавних прихода, која су доспела за наплату до 31. децембра 2012. године, са припадајућом каматом до 31. децембра 2012. године, односно са припадајућим износом валоризације у смислу члана 4. Закона о условном отпису камата и мировању пореског дуга,¹² осим доприноса за обавезно социјално осигурање и извршених и уступљених прихода буџета јединица локалне самоуправе, претворе (конвертују) у основни капитал Републике Србије у привредним друштвима Одбрамбене индустрије Србије.

Закључком је такође утврђено да ће, по потписивању уговора о претварању (конверзији) потраживања у основни капитал Републике Србије у наведеним привредним друштвима, Министарство финансија и привреде из средстава буџета Републике Србије, у делу намењеном за трансфер Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, пренети средства у висини обавезе утврђене записником Министарства финансија и привреде – Пореска управа, а да ће се уплате средстава извршити преко уплатних рачуна за доприносе за пензијско и инвалидско осигурање.

У току ревизије утврђено је да уговор о претварању (конверзији) потраживања у основни капитал Републике Србије до јуна 2019. године није потписан.

Приликом одласка запослених у старосну или превремену пензију, Друштво врши уплату припадајућих доприноса за социјално осигурање и за тај износ се у пословним књигама врши умањење наведене обавезе за порезе и доприносе.

Друге обавезе, на дан 31. децембар 2018. године, исказане су у износу од 159.458 хиљада динара и односе се на обавезе приказане у следећој табели:

Табела број 65 – Друге обавезе

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Обавезе по основу камата и трошкова финансирања	2.370	2.717
Обавезе према запосленима	4.214	16.984
Остале обавезе	152.874	171.821
Укупно:	159.458	191.522

Обавезе по основу камата и трошкова финансирања у износу од 2.370 хиљада динара односе се на обрачун камате за месец децембар 2018 године.

Табела број 66 – Структура обавеза по банкама

-у хиљадама динара-

Назив	Кредитна партија	Износ
„Српска Банка“ а.д. Београд	295-915764211	1.071
„Српска Банка“ а.д. Београд	295000000915935416	560
„Српска Банка“ а.д. Београд	295000000915863442	350
„Ари Банка“ а.д. Београд	375119453000027346	235
„Ари Банка“ а.д. Београд	375119453000027055	101
„Српска Банка“ а.д. Београд	295-915778858	53
Укупно:		2.370

Обавезе према запосленима исказане у износу од 4.214 хиљаде динара, односе се на преостале обавезе на име накнаде запосленима по основу разлике зараде до гранске цене рада

¹¹ („Службени гласник РС“, број 80/02, 84/2002 - испр., 23/2003 - испр., 108/2016, 30/2018 и 95/2018)

¹² („Службени гласник РС“, број 119/12)

сразмерно времену проведеном на раду у периоду од 1. јануара 1998. године до 30. јуна 2001. године, која треба да се исплати у три једнаке рате, највише до 75 хиљада динара по запосленом.

Ова исплата се врши на основу: 1) Анекса појединачног колективног уговора о условима за исплату разлике зараде број 43/2001 од 23. јануара 2011. године, 2) Анекса I појединачног колективног уговора о условима за исплату разлике зараде број 43-1/2002 од 20. децембра 2012. године, 3) Закључка Владе 05 Број 023-6895/2013 од 9. августа 2013. о регулисању обавеза Друштва према запосленима по основу разлике зараде за период 1997. – 2001. година, 4) Закључак Надзорног одбора НО-45/2013 од 04.10.2013. којим се извршни директор за правне и економске послове обавезује да формира комисију која би урадила програм регулисања обавеза према запосленима по закључку Владе, 5) Одлука извршног директора број 12/2013 којом се формира комисија, 6) Извештаја комисије од 31. октобра 2016. године које је поднет надзорном одбору са списком запослених у периоду од 1. јануара 1998. године до 30. јуна 2000. године са износима зарада које треба исплатити. Након што је комисија поднела извештај надзорном одбору Друштва закључени су уговори о поравнању са запосленима и током 2018. године извршена исплата у укупном износу од 12.780 хиљада динара док је остало за исплату као обавеза још 4.214 хиљаде динара.

Остале обавезе исказане су у износу од 152.874 хиљаде динара и односе се на обавезе приказане у следећој табели:

Табела број 67 – Преглед осталих обавеза

Назив	-у хиљадама динара-	
	2018. година	2017. година
Обавезе по основу обустава на зараду	12.585	274
Обавезе за порез и доприносе на зараде и накнаде зарада на терет запосленог и послодавца за децембар 2018. године	68.789	100.519
Обавезе по основу умањења зарада запослених за 10%	24.041	23.564
Обавезе према привредној комори Србије из ранијих година	10.167	10.167
Обавезе према привредној комори Краљево из ранијих година	37.107	37.106
Остале обуставе по записнику	-	6
Обавезе према привредним коморама Србије и Краљево за 2018. годину	185	185
Укупно:	152.874	171.821

3.3.19. Обавезе по основу пореза на додату вредност

Табела број 68 – Обавезе по основу пореза на додату вредност

Назив	-у хиљадама динара-	
	2018. година	2017. година
Обавезе за порез на додату вредност по основу разлике обрачунаог пореза на додату вредност и претходног пореза	86.638	-
Укупно:	86.638	-

Обавезе по основу пореза на додату вредност на 31. децембар 2018. године исказане су у износу од 86.638 хиљада динара и у целини се односе на обавезе за порез на додату вредност по основу разлике обрачунаог пореза на додату вредност и претходног пореза.

3.3.20. Обавезе за остале порезе, доприносе и друге дажбине

Обавезе за остале порезе, доприносе и друге дажбине, на дан 31. децембар 2018. године, исказане су у укупном износу од 851.131 хиљада динара и односе се на обавезе приказане у следећој табели:

Табела број 69 – Преглед обавеза за остале порезе, доприносе и друге дажбине

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Обавезе за порез на грађевинске објекте	22.026
Обавезе за порез на земљиште	1.665
Обавезе за накнаду за заштиту шума	954
Обавезе за накнаду за коришћење вода	798
Обавезе за накнаду за заштиту вода	319
Обавезе за порез на пренос апсолутних права	232
Обавезе за накнаду за испуштenu воду	188
Обавезе за остале порезе (на имовину, оружје, истицање фирме и друго)	108
Свега:	26.290
Обавезе за порез и доприносе по Закључку Владе РС (Напомена: 3.3.19)	824.841
Укупно:	851.131

3.3.21. Ванбиласна евиденција

Ванбилансна евиденција Друштва, на дан 31. децембар 2018. године, исказана је у износу од 700.389 хиљада динара и односи се на:

Табела број 70 – Преглед ванбилансне активе и пасиве

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Материјал других правних лица у обради и доради	79.263	70.666
Отписана потраживања од купаца у иностранству	245.546	185.494
Потенцијална средства	375.580	375.580
Укупно:	700.389	631.740

На основу закључених уговора са другим правним лицима („Poliester Grupa“ д.о.о, Прибој, „Крушић“, Ваљево, „EMCO Ltd“, Bugarska), Друштво врши услуге обраде и дораде материјала и полупроизвода, а за извршене услуге у својим пословним књигама евидентира потраживања од купаца и приходе од продаје услуга обраде и дораде. Материјал и полупроизводе примљене од других правних лица на обраду и дораду, од датума пријема до датума издавања из магацина, у пословним књигама Друштва евидентира се на рачунима ванбилансне активе и пасиве.

Отписана потраживања од купаца у иностранству исказана су у износу од 245.546 хиљада динара и односе се на ненаплаћена потраживања од Републике Мозамбик, Тајланда, Сингапура, Нигерије и Уганде, која која су настала у периоду од 1993. године до 2011. године. Одлуком Надзорног одбора, а на предлог Комисије за попис ненаплаћених потраживања у пословним књигама Друштва извршен је директан отпис наведених потраживања, односно иста су искњижена из пословне евиденције, а евидентирана на рачунима ванбилансне евиденције. У току 2018. године од Републике Мозамбик извршена је наплата потраживања у износу од 34.861 хиљада динара и иста у пословним књигама евидентирана на рачунима ванредних прихода (Напомена: 3.4.17). За износ наплаћених потраживања извршено је смањење потраживања и на рачунима ванбилансне активе и пасиве.

Потенцијална средства у износу од 375.580 хиљада динара, односе се на земљиште које користи „Слобода“ АД., Чачак, а над којим нема право својине.

3.4. Биланс успеха

3.4.1. Приходи од продаје производа и услуга

Приходи од продаје производа и услуга у 2018. години исказани су у износу од 7.278.932 хиљаде динара, и односе се на:

Табела број 71 – Преглед прихода од продаје производа и услуга

-у хиљадама динара-

Опис	2018. година	2017. година
Приходи од продаје производа и услуга на домаћем тржишту	3.612.242	2.169.791
Приходи од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту	3.666.690	5.690.484
Укупно:	7.278.932	7.860.275

Приходи од продаје производа и услуга на домаћем тржишту исказани су у износу од 3.612.242 хиљаде динара и односе се на: приходе од продаје производа и услуга на домаћем тржишту у износу од 3.587.749 хиљада динара, а остатак у износу од 24.493 хиљаде динара односи се на приходе које чини дневни пазар кухиња (мензи за исхрану запослених у току рада) „Слобода стара“, „Слобода нова“, „Алатница“ и „Ремонт“.

Приходи од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту евидентирани су у износу од 3.666.690 хиљада динара и односе се на: приходе од продаје производа на иностраном тржишту преко комисионара (извозника) у износу од 2.896.941 хиљаде динара и 769.749 хиљада динара на приходе од продаје у сопственој режији.

Приходи од продаје производа на иностраном тржишту у највећем делу су остварени продајом преко комисионара у износу од 2.896.941 хиљада динара. Друштво са комисионарима има закључене комисионе уговоре, по којима комисионари, у своје име, а за рачун Друштва као комитента, продају производе Друштва, у складу са дозволом за извоз Министарства трговине, туризма и телекомуникација Републике Србије.

Комисионим уговорима су утврђене количине производа које Друштво, као комитент, треба да испоручи комисионару, појединачне цене производа са уговореним паритетом испоруке (EXW – Чачак или FCA – Чачак, осим по једном уговору са комисионаром ЈП Југоимпорт СДПР, Београд где је уговорено место испоруке у иностранству), начин плаћања испоручених производа и износ или проценат провизије комисионара. Уговорима између Друштва, као комитента, и извозника, као комисионара, је одређено да уговорене цене, права и обавезе трају све до потпуне реализације, а могу се мењати само на основу обостране сагласности уговорних страна, искључиво у писаној форми, као и да за све што није изричито предвиђено уговором, примењиваће се одредбе Закона о облигационим односима.

Према Закону о облигационим односима добра која се продају преко комисионара су у власништву комитента све до момента продаје трећем лицу. У складу са одредбама члана 780. поменутог закона комисионар је дужан положити рачун комитенту о обављеном послу без непотребног одлагања, дужан је предати комитенту све што је примио по основу посла извршеног за његов рачун, а такође је дужан пренети на комитента потраживања и остала права која је стекао према лицу са којим је обавио посао у своје име и за његов рачун. Чланом 773. став 4. Закона о облигационим односима је прописано да ако је посао закључен по повољнијим условима од оних одређених налогом (комисионим уговором), сва тако постигнута корист припада комитенту, коју је комисионар дужан предати комитенту по члану 780. Закона о облигационим односима. Документовање полагања рачуна комитенту о извршеном комисионом послу (продаји) врши се обрачуном комисионе продаје, који подноси комисионар. Обрачун комисионе продаје садржи податке о купцу, врсти, количини, цени, вредности продате комисионе робе, о извршеној наплати продате робе, трошковима у вези са

обављеном комисионом продајом, износу провизије комисионара, као и остале информације и пратећу документацију на основу које се потврђују подаци исказани у самом обрачуну. Обрачун комисионе продаје садржи податке о извршеном промету добара између комисионара и купца (истовремено настаје промет истих добара између комитента и комисионара у смислу члана 14. став 2. Закона о ПДВ-у), за који је по Закону о порезу на додату вредност, комитент у обавези да комисионару изда рачун о извршеном промету, у истом пореском периоду у коме је издат и обрачун комисионе продаје. Уколико обрачун комисионе продаје садржи све прописане елементе из чл. 42 и 43. Закона о порезу на додату вредност, када на њега сагласност да комитент, такав обрачун представља рачун о насталом промету комисионих добара на основу кога се исказују потраживања и обавезе између комитента и комисионара.

У поступку ревизије утврђено је да комисионари ЈП „Југоимпорт СДПР“ Београд, „Крупник“ д.о.о. Београд, „Аранекс“ д.о.о., Београд и „GIM“ д.о.о., Београд након извршене продаје комисионе робе нису достављали комитенту документ о обрачуну комисионе продаје са пратећом документацијом у вези са извршеном продајом (уговоре са купцем, фактуре комисионара према купцу, документацију у вези са наплатом, као и документацију о насталим трошковима у вези са комисионим послом: превоз, царина, осигурање ...итд), а што су били дужни по члану 780. Закона о облигационим односима. Комисионари су као доказ о извршеној продаји комисионе робе, комитенту достављали Јединствену царинску исправу (ЈЦИ).

На основу достављене царинске документације и у поступку ревизије прибављених фактура издатих од стране комисионара према купцима у иностранству утврђено је да су приликом реализације комисионих уговора међани уговорени паритети испоруке (INCOTERMS 2010), да су фактурисане цене производа од стране комисионара према купцима у иностранству идентичне ценама које су наведене у фактурама које је Друштво испоставило према тим комисионарима, односно ценама у комисионим уговорима између Друштва и комисионара, осим код продаје преко комисионара „GIM“ д.о.о., Београд, који је комисиону робу продавао по ценама већим у односу на уговорене цене по комисионим уговорима. Поменуте измене уговорених услова су извршене без сагласности уговорних страна у писаном облику, што није у складу са закљученим комисионим уговорима, којима је предвиђено да се измене уговорених услова могу вршити само уз сагласност уговорних страна у писаном облику. Трошкове у вези са променом паритета испоруке није сносило Друштво.

Свим комисионарима Друштво је испостављало фактуре и отпремнице за испоручене производе. Фактуре садрже називе комисионе робе са количинама и уговорене цене из комисионих уговора, назначену валутну вредност у УСД, позив на закључени комисиони уговор, број отпремнице и паритет испоруке, као и назнаку да је промет ослобођен обрачуна пореза на додату вредност по члану 24. Закона о порезу на додату вредност.¹³

Имајући у виду претходно наведено, фактуре испостављене од стране Друштва ка комисионарима без приложених обрачуна комисионе продаје са пратећом документацијом у вези са реализацијом комисионог посла, не представљају потпуне рачуноводствене исправе у смислу члана 8. Закона о рачуноводству на основу којих се књиже потраживања од комисионара за извршену комисиону продају, као и приходи Друштва од продаје производа посредством комисионара. Друштво је исказало приходе од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту преко комисионара у износу од 2.896.941 хиљаде динара, на основу фактура издатих комисионару које су засноване на количинама производа испоручених комисионару и ценама из комисионих уговора, а не на основу обрачуна

¹³ („Службени гласник РС“, број 84/04, 86/04 – испр., 61/05, 113/17, 13/18 – усклађени дин. изн., 30/18)

комисионе продаје заснованог на стварним подацима и припадајућом документацијом у вези са обављеном комисионом продајом, које издаје комисионар.

У поступку ревизије, на основу достављене документације (Уговора број 6982/GR/AS/2017 од 6. октобра 2017. године и Уговор број 7414/GR/AS/2018 од 12. септембра 2018. године закључених између Друштва у својству комитента и предузећа „GIM“ д.о.о., Београд у својству комисионара, рачуна Друштва издатих комисионару, јединствених царинских исправа, рачуна комисионара „GIM“ д.о.о., Београд издатих купцу у иностранству) утврђено је да је приликом реализације комисионих уговора поред измене уговорених паритета испоруке, мењана и уговорена продајна цена комисионе робе, без сагласности уговорних страна у писаном облику, што није у складу са закљученим комисионим уговорима, којима је предвиђено да се измене уговорених услова могу вршити само уз сагласност уговорних страна у писаном облику. Комисионар „GIM“ д.о.о., Београд је готове производе Друштва продавао по већој јединичној цени у односу на уговорене цене у комисионим уговорима по којима је Друштво издавало рачуне према комисионару. Укупна фактурисана вредност производа у 2018. години, од стране Друштва према комисионару „GIM“ д.о.о. Београд износи 592.432 хиљаде динара, а фактурисана вредност, истих тих производа, од стране комисионара „GIM“ д.о.о., Београд према иностраним купцима, износи 786.162 хиљаде динара. Комисионар „GIM“ д.о.о., Београд је фактурисао за 193.730 хиљада динара (1.920.000 УСД) већу вредност производа иностраним купцима, него што је Друштво, исте те производе, у 2018. години, фактурисало поменутом комисионару. Након извршене продаје комисионар „GIM“ д.о.о., Београд, Друштву као комитенту, није достављао обрачун комисионе продаје, а што је био дужан по члану 780. Закона о облигационим односима.

Након издавања Нацрта извештаја, Друштво је доставило документ под називом Преглед рачуна фабрике Слобода а.д. и извозних рачуна са ЈЦИ према купцу у иностранству за 2018. годину, у коме су наведени појединачни рачуни са износима издати од стране: Друштва према комисионару, комисионара према купцу у иностранству као и укупни износи трошкова приликом реализације сваког појединачног извоза у 2018. години. Поменути документ носи датум 23. октобар 2019. године издат је од стране комисионара „GIM“ д.о.о., Београд а примљен је у Друштву дана 1. новембра 2019. године. Наведени документ је потписан од стране комисионара и од стране овлашћеног лица Друштва - извршног директора за правне и економске послове. Уз наведени збирни документ достављени су и појединачни прегледи по свакој продаји (извозу) који садрже: податке о извозној дозволи, податке о факури комитента према комисионару, факури комисионара према купцу у иностранству, као и преглед трошкова приликом сваке продаје (извоза) са припадајућом документацијом о трошковима и плаћању истих, у прилогу.

Табела број 72 – Упоредни преглед фактурисане вредности комисионе робе од комитента
Компаније „Слобода“ АД Чачак комисионару „GIM“ д.о.о., Београд и од комисионара купцу у иностранству са прегледом
трошкова у вези са реализацијом комисионих уговора у 2018. години

Вредност фактурисане комисионе робе по комисионим уговорима са комисионаром „GIM“ д.о.о., Београд					Признати трошкови у вези са реализацијом комисионих уговора				РАЗЛИКА	
Број и датум комисионо г уговора	Фактуриса на вредност у УСД према комисиона ру	Фактурис ана вредност комисион ара према ино купцу у УСД	Разлика у УСД	Разлика у РСД	Авио превоз у УСД	Манипула тивни трошкови (превоз, осигурање, царињење ...) у УСД	Накнада за посредова ње у УСД	Укупни трошкови у УСД	Разлика у УСД	Разлика у динарима по средњем курсу на 31.12.2018. године
1	2	3	4 (3-2)	5	6	7	8	9(6+7+8)	10 (4-9)	11
6982/GR/A S/2017 од 6. 10.2017. године	4.500.000	5.700.000	1.200.000	118.847.357	842.465	19.036	280.020	1.141.521	58.479	6.046.103
7414/GR/A S/2018 од 12.09.2018. године	1.330.000	2.050.000	720.000	74.882.880	339.690	5.395	375.000	720.085	(85)	(8.788)
Укупно:	5.830.000	7.750.000	1.920.000	193.730.237	1.182.155	24.431	655.020	1.861.606	58.394	6.037.315

Извор података: Преглед рачуна фабрике Слобода а.д. и извозних рачуна са ЈЦИ према купцу у иностранству за 2018. годину са пратећом документацијом

Као што је претходно наведено, приликом реализације комисионих уговора са комисионаром „GIM“ д.о.о, Београд измењен је паритет испоруке и промењене су уговорене продајне цена комисионе робе, без сагласности комитента у писаном облику, што није у складу са закљученим комисионим уговорима. Комисионар „GIM“ д.о.о, Београд након извршене продаје комисионе робе, Друштву као комитенту није полагао рачун у вези са извршеним комисионим послом. Накнадно, 1. новембра 2019. године Друштву су достављени збирни и појединачни табеларни прегледи са подацима о извршеној комисионој продаји у 2018. години са пратећом документацијом у вези са реализацијом комисионог посла, на које је сагласност дало овлашћено лице Друштва – извршни директор за правне и економске послове.

Прегледом специфициране документације у достављеним табеларним прегледима по сваком извозу (продаји) у 2018. години, која је приложена уз поменуте прегледе и која се односи на реализацију конкретне продаје (извоза) преко комисионара „GIM“ д.о.о, Београд утврђено је следеће:

- да укупно фактурисана вредност комитента према комисионару по основу продатих готових производа у 2018. години износи 5.830.000 УСД. Да фактурисана вредност истих производа од комисионара према купцу у иностранству износи 7.750.000 УСД;
- да су исказане услуге авио превоза у достављеним табеларним прегледима у укупном износу од 1.182.155 УСД, документоване фактурама TPS – Transport planning solutions ltd из Дубаја. Прегледом пратеће документације у вези са авио превозом утврђено је да је TPS – Transport planning solutions ltd из Дубаја организатор авио превоза, а пружалац услуга авио превоза је друго правно лице, чије фактуре за услуге авио превоза нису достављене;
- да су исказане услуге превоза у земљи, осигурања комисионе робе, извозног царинења, у достављеним табеларним прегледима у укупном износу од 24.431 УСД, документоване рачунима пружалаца наведених услуга у земљи;
- да су у достављеним табеларним прегледима исказане накнаде за посредовање у иностранству према посреднику TGT General trading llc, Dubai, у укупном износу од 655.020 УСД. Накнаде за посредовање су предвиђене у два уговора о посредовању између Налогодавца (комисионара) „GIM“ д.о.о, Београд и посредника TGT General trading llc, Dubai који су закључени 20. новембра 2016. године и 18. августа 2017. године. Предмет уговора о посредовању је тражење и довођење купаца који ће преговарати са Налогодавцем („GIM“ д.о.о, Београд) у вези закључења уговора о продаји робе произвођача оружја и војне опреме из Републике Србије. Уговорима о посредовању је предвиђено да ће висина накнаде за посредовање зависити од посла до посла и прецизираће се анексима који ће бити саставни део поменутих уговора. У приложеној документацији нису достављени анекси уговора о посредовању којима се прецизира висина и начин утврђивања посредничке провизије за сваки појединачни посао. Као прилог уз табеларни преглед достављени су рачуни за посредничку провизију издати од стране TGT General trading llc, Dubai у којима је наведено којим уговором о посредовању је предвиђена накнада за посредовање и на који уговор са купцем у иностранству се провизија односи. На рачунима су исказани износи посредничке провизије који се не могу довести у директну везу са износима исказаним у достављеним табеларним прегледима, јер није документован начин на који је одређена висина ове провизије ни начин расподеле провизије по произвођачима оружја (комитентима у комисионом послу). Уговорима о комисионој продаји између Друштва као комитента и „GIM“ д.о.о, Београд као комисионара није предвиђена могућност да „GIM“ д.о.о, Београд закључује уговоре са посредницима у иностранству и да се накнаде по тим уговорима надокнађују из постигнуте купопродајне цене;
- у приложеној документацији достављен је уговор о преносу (асигнацији) од 1. фебруара 2019. године, којим комисионар „GIM“ д.о.о, Београд овлашћује купца у иностранству да изврши уплату уместо њега посреднику General trading llc, Dubai износа од 6.687.302,05 УСД, који представља обавезу „GIM“ д.о.о, Београд по основу издатих фактура од стране посредника. Према уговору о асигнацији, плаћањем ино купца износа од 6.687.302,05 УСД посреднику General trading llc, Dubai, ино купац ће у наведеном износу измирити своје обавезе према „GIM“ д.о.о, Београд по основу издатих фактура, међу којима се налазе и две фактуре које се

односи на испоруку производа Друштва од којих је једна у износу од 2.002.600 УСД а друга у износу од 2.050.000 УСД. Овлашћено лице Друштва дало је дана 1. новембра 2019. године сагласност на поднете обрачуна комисионе продаје за 2018. годину и тиме је дало сагласност на поднете трошкове комисионара који нису предвиђени закљученим комисионим уговорима а настали су у вези са реализацијом комисионе продаје (сагласност на обрачуна комисионе продаје). Комисионар је обавезе према посреднику измирио закључењем уговора о асигнацији дана 1. фебруара 2019. године, којим је користио потраживања од ино купца која према Закону о облигационим односима припадају комитенту, за плаћање својих обавеза према посреднику, без претходно прибављене сагласности од комитента на фактурисане трошкове посредника.

На достављеном збирном прегледу рачуна Компаније „Слобода“ АД и извозних рачуна са ЈЦИ према купцу у иностранству који садржи податке о извршеној комисионој продаји у 2018. години исказана је обавеза комисионара „GIM“ д.о.о, Београд према Друштву у износу од 58.394 УСД, која представља корист која припада комитенту услед реализације комисионих послова у 2018. години под повољнијим условима у односу на услове из комисионих уговора, као што је предвиђено чланом 773. Закона о облигационим односима.

По наведеном основу Друштво је издало књижно задужење према комисионару „GIM“ д.о.о, Београд у износу од 58.393,74 УСД односно у динарској противвредности од 6.148.213 динара. Издато књижно задужење носи датум 1. новембар 2019. године и евидентирано је у пословним књигама Друштва налогом за књижење 3019 од 5. новембра 2019. године.

Налаз: Друштво је у финансијским извештајима за 2018. годину исказало приходе од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту преко комисионара у износу од 2.896.941 хиљаде динара на основу непотпуне документације о комисионој продаји у смислу члана 8. Закона о рачуноводству.

У време састављања финансијских извештаја за 2018. годину Друштво није имало обрачуна комисионе продаје са пратећом документацијом у вези са реализацијом комисионог посла које је по члану 780. Закона о облигационим односима комисионар био дужан да достави, да би на основу њих комитент утврдио приходе по основу продатих производа у иностранству преко комисионара. Приходе од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту преко комисионара у износу од 2.896.941 хиљаде динара, Друштво је исказало на основу фактура издатих комисионару, које су засноване на количинама производа испоручених комисионару и ценама из комисионих уговора, уместо на основу обрачуна комисионе продаје, заснованих на стварним подацима и припадајућој документацији у вези са обављеним комисионим послом, које издаје комисионар.

На обрачунама комисионе продаје за 2018. годину достављеним од стране комисионара „GIM“ д.о.о, Београд дана 1. новембра 2019. године, комисионар „GIM“ д.о.о, Београд исказао је обавезу према Друштву у износу од 58.394 УСД (што у динарској противвредности износи 6.148.213 динара), која се односи на корист која припада комитенту услед реализације комисионог посла у 2018. години под повољнијим условима у односу на услове из комисионог уговора, а што је предвиђено чланом 773 Закона о облигационим односима.

Услед наведеног, у финансијским извештајима Друштва за 2018. годину мање су исказана потраживања од комисионара „GIM“ д.о.о, Београд за износ од 6.148 хиљада динара и мање су исказани приходи од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту за исти износ.

Ризик: Ако Друштво на основу непотпуне документације утврђује и у финансијским извештајима исказује потраживања и приходе по основу продаје производа преко комисионара, постоји ризик да Друштву нису пренете све користи од обављеног комисионог посла реализованог по повољнијим условима од услова предвиђених комисионим уговором.

Препорука број 9: Препоручује се Друштву да од комисионара захтева да достављају обрачуне комисионе продаје са припадајућом документацијом у вези са реализацијом комисионог посла (уговоре са купцем, фактуре комисионара према купцу, документацију у вези са наплатом, као и документацију о насталим трошковима у вези са комисионим послом: превоз, царина, осигурање, провизије ...итд), на основу којих се утврђују права и обавезе између комитента и комисионара и исказују међусобна потраживања по обављеном комисионом послу.

3.4.2. Други пословни приходи

Други пословни приходи су исказани у износу од 74.128 хиљада динара и њихова структура је приказана у следећој табели:

Табела број 74 – Структура других пословних прихода

Опис	-у хиљадама динара-	
	2018. година	2017. година
Приходи од закупнина	1.064	1.022
Остали пословни приходи	73.064	84.703
Укупно:	74.128	85.725

Приходи од закупнина у износу од 1.064 хиљаде динара, односе се на приходе које је Друштво остварило: издавањем у закуп пословног простора за кантину и фактурисањем утрошене електричне енергије и воде закупцу пословног простора кантине у износу од 550 хиљада динара, као и издавањем у закуп простора за постављање радиобазне станице „Телекома Србије“ у укупном износу од 614 хиљада динара и издавањем у закуп пословног простора за потребе вулканизерске радње и агенције за посредовање у износу од 450 хиљада динара.

Остали пословни приходи у износу од 73.064 хиљаде динара, односе се на приходе које је Друштво остварило: продајом секундарних сировина, папира и отпада у укупном износу од 64.729 хиљада динара, прихода по основу споразума о раскиду уговора са ЈП „Југоимпорт СДПР“, Београд у укупном износу од 8.282 хиљаде динара и превозом производа до крајњег купца у износу од 53 хиљаде динара.

3.4.3. Приходи од активирања учинака и робе

Приходи од активирања учинака и робе, на дан 31. децембар 2018. године, исказани су у износу од 119.481 хиљада динара и односе се на:

Табела број 75 – Преглед прихода од активирања производа и услуга за сопствене потребе

Назив	-у хиљадама динара-	
	2018. година	
Приходи од употребе произв. и услуга за материј. резевне делове	60.696	
Приходи од активирања производа и услуга за сопствене потребе	56.865	
Приходи по спецификацији менза	1.920	
Укупно:	119.481	

Приходи од употребе производ и услуга за материјал и резевних делова у износу од 60.696 хиљада динара, односе се на трошкове материјала и трошкове рада за израду специјалног алата за потребе производње.

Приходи од активирања производа и услуга за сопствене потребе у износу од 56.865 хиљада динара, односе се трошкове материјала и трошкове рада на адаптацији и реконструкцији некретнина, постројења и опреме од којих су назначајније следеће:

Табела број 76 – Преглед повећања вредности некретнина, постројења и опреме активирањем производа и услуга за сопствене потребе (радови у сопственој режији)

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Повећање вредности некретнина	30.467
Повећање вредности на постројењима и опреми	16.230
Остали приходи од активирања производа и услуга за сопствене потребе (у сопственој режији за некретнине, постројења и опрему)	10.168
Укупно:	56.865

Приходи по спецификацији менза исказани у износу од 1.920 хиљада динара и односе се на трошкове репрезентације (ручкови са пословним партнерима) по основу пружених услуга у ресторану Компаније.

3.4.4. Повећање вредности залиха недовршених и готових производа и недовршених услуга

У пословним књигама Друштва, на дан 31. децембар 2018. године, повећање вредности залиха недовршених готових производа и недовршених услуга исказано је у износу од 348.804 хиљаде динара и у целости се односи на повећање вредности залиха готових производа (Напомена: 3.3.5.3)

3.4.5. Смањење вредности залиха недовршених и готових производа и недовршених услуга

У пословним књигама Друштва, на дан 31. децембар 2018. године, смањење вредности залиха недовршених готових производа и недовршених услуга исказано је у износу од 316.925 хиљада динара и у целости се односи на смањење вредности залиха недовршене производње, полупроизвода и резервних делова (Напомена: 3.3.5.2).

3.4.6. Трошкови материјала

Трошкови материјала исказани су у износу од 3.041.002 хиљаде динара и односе се на:

Табела број 77 – Структура трошкова материјала

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Трошкови материјала за израду	2.991.979	3.071.434
Трошкови осталог материјала (режијског)	46.251	38.180
Трошкови резервних делова	2.772	3.624
Укупно:	3.041.002	3.113.238

Трошкови материјала за израду исказани су у укупном износу од 2.991.979 хиљада динара и чине их трошкови исказани у следећој табели:

Табела број 78 – Преглед трошкова материјала за израду

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Трошкови материјала за потребе кухиња (Напомена: 3.4.1)	25.329	11.197
Трошкови материјала за потребе кафе сале	906	2.422
Трошкови основног материјала за израду учинака (Напомена: 3.4.3)	2.762.728	2.754.247
Трошкови помоћног материјала за израду учинака (Напомена: 3.4.3)	236.471	315.709
Трошкови кала, растура и квара	0	4
Трошкови инвентара који се у целости отписује	18.096	22.913
Трошкови алата који се у целости отписује	138.780	131.850
Трошкови полупроизвода и делова	109	2.066
Трошкови материјала за пробе испитивања материјала	2.140	992
Трошкови осталог материјала за израду	1.362	0
Одступање од планске цене материјала	(193.942)	(169.966)
Укупно:	2.991.979	3.071.434

Трошкови осталог материјала (режијског) исказани су у укупном износу од 46.251 хиљада динара и чине их трошкови приказани у следећој табели:

Табела број 79 – Преглед трошкова осталог материјала (режијског)

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Трошкови режијског материјала за потребе производње	28.339	17.272
Трошкови ауто гума и амбалаже	496	908
Трошкови канцеларијског материјала	13.586	17.011
Трошкови заштитне обуће и одеће	6.076	4.585
Трошкови потрошног материјала	1.117	832
Одступање од планских цена осталог материјала	(3.363)	(2.428)
Укупно:	46.251	38.180

Трошкови резервних делова исказани су у износу од 2.772 хиљаде динара (3.624 хиљада динара у 2017. години) и односе се на резервне делове за поправку постројења и опреме за обављање процеса производње.

3.4.7. Трошкови горива и енергије

Трошкови горива и енергије исказани у износу од 414.806 хиљада динара односе се на:

Табела број 80 - Структура трошкова горива и енергије

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Трошкови електричне енергије	139.197	124.197
Трошкови паре	214	233
Трошкови бензина	15.375	15.942
Трошкови гаса	167.012	164.092
Трошкови утрошене воде	93.008	-
Укупно:	414.806	304.464

3.4.8. Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи

Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи исказани су у износу од 2.813.746 хиљада динара и односе се на трошкове приказане у следећој табели:

Табела број 81 – Преглед трошкова зарада, накнада зарада и осталих личних расхода

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Трошкови зарада и накнада зарада (брutto I)	2.111.659	1.983.545
Трошкови пореза и доприноса на зараде и накнаде зарада на терет послодавца	397.437	372.647
Трошкови накнаде по ауторским уговорима	193.579	-
Трошкови накнаде по уговору о привременим и повременим пословима	5.441	3.848
Трошкови накнада члановима органа управљања и надзора	4.272	4.158
Остали лични расходи и накнаде	101.358	101.925
Укупно:	2.813.746	2.466.123

Трошкови зарада и накнада зарада (брutto I) запослених исказани су у износу од 2.111.659 хиљада динара, а њихова структура приказана је у следећој табели:

Табела број 82 – Структура трошкова зарада и накнада зарада запослених без доприноса на терет послодавца

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Зарада по времену	388.712
Зарада по норми	468.922
Пребачај норме	7.068
Стимулација (казне)	(180)
Минули рад	65.473
Ноћни рад	10.084
Прековремени рад	24.191
Рад на дан државног празника	2.275
Километража	231
Развојни послови	28
Услови рада	53.732
Ватромет	46
Државни празник	43.437
Чекање	3.406
Годишњи одмор	144.448
Плаћено одсуство	15.191
Боловање до 30 дана	52.009
Остало	20.090
Исхрана у току рада	172.030
Регрес за коришћење годишњег одмора	125.810
Разлика (грешке)	80
Умањење зарада запослених за 10% - нето	(81.106)
Свега нето зарада:	1.515.977
Порез и доприноси на терет запосленог	595.682
Укупно:	2.111.659

Обрачун и исплата зарада у Друштву утврђена је Законом о раду,¹⁴ Законом о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава (у даљем тексту: Закон о привременом уређивању основица), Колективним уговором код послодавца Компанија „Слобода“ а.д. Чачак број 18 од 27. јануара 2015. године (у даљем тексту: Колективни уговор Друштва),

¹⁴ („Службени гласник РС“, број 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 – одлука УС, 113/17 и 95/18 – аутентично тумачење)

Анексом III Колективног уговора код послодавца Компанија „Слобода“ а.д. Чачак број 1954 од 5. децембра 2017. године, Споразумом о продуженој примени Колективног уговора код послодавца Компанија „Слобода“ а.д. Чачак број 1955 од 15. децембра 2017. године, Споразумом о продуженој примени Колективног уговора код послодавца Компанија „Слобода“ а.д. Чачак број 844 од 28. маја 2018. године, Споразумом о продуженој примени Колективног уговора код послодавца Компанија „Слобода“ а.д. Чачак број 01-257 од 29. новембра 2018. године, Анексом V Колективног уговора код послодавца Компанија „Слобода“ а.д. Чачак број 01-62 од 22. децембра 2018. године и уговорима о раду.

Налаз: Увидом у извршене обрачуне зарада запослених, у току ревизије утврђено је, да је Друштво, приликом обрачуна увећане зараде по основу рада на дан празника који је нерадни дан, за рад ноћу и за прековремени рад, примењивало основицу која није умањена за 10% у смислу члана 5. став 1. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава. У току ревизије, почев од обрачунате зараде за јануар 2018. године закључно са обрачуном зарадом за децембар 2018. године, извршен је обрачун увећане зарада по основу рада на дан празника који је нерадни дан, за рад ноћу и за прековремени рад, применом умањене основице од 10% за обрачун увећане зараде и утврђено је, да је Друштво за 2018. годину по том основу мање обрачунало разлику по основу умањења зарада од 10% у износу од 25.668 хиљада динара.

Због наведеног, на дан 31. децембар 2018. године Друштво је мање исказало, остале нематеријалне трошкове и обавезе за уплату средстава у буџет Републике Србије по основу умањења зарада за 10%, у износу од 25.668 хиљада динара.

Ризик: Уколико Друштво не изврши обрачун умањења зараде у складу са одредбама Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, јавља се ризик од погрешног исказивања обавеза.

Препорука број 10: Препоручује се Друштву да, обрачун увећане зараде по основу: рада на дан празника који је нерадни дан, за рад ноћу и за прековремени рад, врши применом основице умањене у смислу члана 5. став 1. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава.

Трошкови накнаде по ауторским уговорима су исказани у износу од 193.579 хиљада динара и односе се на ангажовање кадрова преко омладинских задруга и агенције за подршку пословању, ради обављања привремених и повремених послова. Њихов преглед је дат у следећој табели:

Табела број 83 – Преглед трошкова омладинских задруга и агенције преко којих су ангажовани кадрови

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
„Auxilium Consulting“ д.о.о., Београд	123.213
Омладинска задруга „Чачак“, Чачак	46.871
Омладинска задруга „TRAGAC“, Београд	23.495
Укупно:	193.579

Трошкови накнаде по уговору о привременим и повременим пословима су исказани у износу од 5.441 хиљаду динара и односе се на ангажовање лица по основу Уговора о делу ради обављања послова који су ван делатности послодавца као што су: пројектовање пиротехничких средстава, термичка изолација, студије рада и времена и остало.

Зарада пословодства: Орган пословодства према Статуту Друштва чине извршни одбор Друштва и генерални директор. Извршни одбор има три извршна директора од којих се један именује за генералног директора на основу јавног конкурса, док су остала двојица: извршни директор за правне и економске послове и извршни директор за техничко-технолошке послове и производњу.

Генерални директор је именован Одлуком надзорног одбора број НО-08/2018 од 22. јануара 2018. године и са надзорним одбором је закључио Уговор о раду број 93. Извршни директори су именовани Одлуком надзорног одбора број НО-19/2018 од 3. фебруара 2018. године и такође су са надзорним одбором закључили Уговоре о раду број 94 и 95.

Зараде пословодства за 2018. годину исплаћене су у укупном износу од 11.527 хиљада динара и умањују се у смислу Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава за 10%.

Трошкови накнада члановима органа управљања и надзора: Орган управљања и надзора Друштва, према Статуту Друштва јесу скупштина Друштва и Надзорни одбор. Скупштина Друштва има 10 чланова чији мандат траје четири године. Према Статуту Друштва девет чланова заступа друштвени капитал (до разрешења друштвеног капитала) и њих делегира синдикат, а именује Скупштина Друштва.

Чланове Скупштине који заступају државни капитал делегира Влада Републике Србије, а именује Скупштина и исти поседују онолико гласова колико је учешће у капиталу.

Председник скупштине је из представника друштвеног капитала и истог предлаже Синдикат уз консултације са руководством. Члана скупштине који заступа државни капитал делегира Влада Републике Србије, а именује Скупштина Друштва.

Надзорни одбор има председника и два члана које именује Скупштина Друштва на период од четири године, а на предлог Владе Републике Србије.

Исплата накнада председнику и члановима надзорног одбора као и председнику скупштине Друштва и члану скупштине којег делегира Влада врши се на основу Статута Друштва, а у складу са Одлуком о критеријумима и мерилима за утврђивање висине накнаде за рад у надзорним одборима јавних предузећа.

Трошкови накнада члановима органа управљања и надзора исказани су у износу од 4.272 хиљаде динара. Друштво умањује накнаду члановима органа управљања и надзора у смислу Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава за 10%.

Остали лични расходи и накнаде у 2018. години износе 101.358 хиљада динара и представљени су следећом табелом:

Табела број 84 – Структура осталих личних расхода и накнада

-у хиљадама динара-

Опис	2018. година	2017. година
Накнаде запосленима на службеном путу у земљи	2.519	2.604
Накнаде запосленима на службеном путу у иностранство	8.994	12.007
Јубиларне награде	16.768	6.177
Помоћ запосленима	5.778	5.316
Накнаде трошкова запосленима за превоз на радно место и са радног места	51.136	48.571
Отпремнине запосленима при одласку у пензију	14.503	8.110
Трошкови новогодишњих поклона	1.660	1.720
Трошкови стипендија	-	436
Остали лични расходи	-	16.984
Укупно:	101.358	101.925

Накнаде запосленима на службеном путу у земљи исказане у делу осталих личних расхода и накнада износе 2.519 хиљада динара, и у целости се односе на трошкове дневница и превоза на службеном путу у земљи. Исплата је вршена у новцу преко благајне Друштва у складу са чланом 118. Закона о раду, одредбама Колективног уговора Друштва и Одлуке генералног директора број ГД-1 од 23. јануара 2009. године.

Накнаде запосленима на службеном путу у иностранство исказане у делу осталих личних расхода и накнада износе 8.994 хиљаде динара, и односе се на трошкове дневница, превоза и смештаја на службеном путу у иностранство. Исплата је вршена у складу са чланом 118. Закона о раду, одредбама Анекса I Колективног уговора Друштва и Одлуке извршног одбора од 15. октобра 2015. године.

Јубиларне награде исказане су у износу од 16.768 хиљада динара, и односе се на исплаћене јубиларне награде запосленима поводом 10, 20 и 30 година непрекидног рада у Друштву. Исплата је вршена у складу са чланом 123. Колективног уговора Друштва, а на основу Одлуке надзорног одбора број НО-72/2018 од 15. септембра 2018. године.

Помоћ запосленима је исказана у износу од 5.778 хиљада динара и односи се: на новчану помоћ запосленима у Друштву у случају смрти запосленог или члана његове уже породице, у случају болести и осталим случајевима у износу од 3.700 хиљада динара и на новчану помоћ за рехабилитацију запослених у бањским лечилиштима у износу од 2.078 хиљада динара. Ове исплате су вршене у складу са одредбама члана 120. Закона о раду и члана 126. и 127. Колективног уговора Друштва.

Отпремнине запосленима при одласку у пензију исказане су у износу од 14.503 хиљаде динара, и односе се на исплаћене отпремнине запосленима приликом одласка у пензију, а на основу Решења о исплати отпремнине због престанка радног односа која је доносио Генерални директор у складу са одредбама члана 119. Закона о раду и члана 122. Колективног уговора Друштва.

Накнаде трошкова запосленима за превоз на радно место и са радног места исказане у делу осталих личних расхода и накнада износе 51.136 хиљада динара. Исплата је извршена у складу са одредбама члана 118. Закона о раду и члана 111. Колективног уговора Друштва.

Трошкови новогодишњих поклона исказани су у износу од 1.660 хиљада динара и односе се на новогодишње поклоне деци запослених до 10 година старости у складу са одредбама члана 128. Колективног уговора Друштва.

3.4.9. Трошкови производних услуга

Трошкови производних услуга у износу од 356.938 хиљада динара односе се на следеће:

Табела број 85 – Трошкови производних услуга

-у хиљадама динара-		
Назив	2018. година	2017. година
Трошкови транспортних услуга	25.958	48.820
Трошкови услуга одржавања	33.372	43.859
Трошкови закупа	12	-
Трошкови рекламе и пропаганде	11.029	16.236
Трошкови осталих услуга	286.567	442.414
Укупно:	356.938	551.329

Трошкови транспортних услуга исказани су у износу 25.958 хиљада динара и односе се на трошкове приказане у следећој табели:

Табела број 86 – Преглед трошкова транспортних услуга

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Трошкови транс. услуга - отпремање материјала	21.111	44.668
Трошкови ПТТ услуга - телефони	4.513	3.879
Трошкови поштарине	334	273
Укупно:	25.958	48.820

Трошкови услуга одржавања исказани су у износу од 33.372 хиљаде динара и највећим делом се односе на трошкове одржавања објекта и опреме.

Друштво је у току 2018. године вршило реконструкцију грађевинских објеката и износ од 3.218 хиљада динара у својим пословним књигама евидентирало на рачуну – трошкови услуга одржавања.

Табела број 87 - Преглед објеката на којима је вршена реконструкција, а улагања евидентирана на рачуну-трошкови услуга одржавања

-у хиљадама динара-

Назив	Вредност без ПДВ-а
Објекта број 5	938
Објекти број 3 и 6	629
Објекта број 11	1.438
Објекта број 131	213
Укупно:	3.218

Налаз: Увидом у књиговодствену евиденцију и рачуне добављача, у поступку ревизије утврђено је, да је Друштво у току 2018. године вршило реконструкцију грађевинских објеката број 3, број 5, број 6, број 11 и број 131 и да је за потребе реконструкције наведених објеката извршило: набавку 11 комада ПВЦ једнокрилних улазних врата у износу од 209 хиљада динара, два комада алуминијумских троделних прозора у износу од 83 хиљаде динара, два комада алуминијумских врата са аутоматом за затварање врата, шаркама и прихватним плочама у износу од 213 хиљада динара; набавку материјала у износу од 1.438 хиљада динара и извело радове на реконструкцији објеката у износу од 1.275 хиљада динара, односно у укупном износу од 3.218 хиљада динара и да је исто евидентирало на рачуну – трошкови услуга одржавања, уместо у складу са параграфима 7 - 10 МРС 16 – Некретнине, постројења и опрема, као повећање вредности наведених грађевинских објеката.

Поступајући на тај начин, Друштво је, у финансијским извештајима на дан 31. децембар 2018. године, мање исказало грађевинске објекте, као и финансијски резултат текуће године у износу од 3.218 хиљада динара.

Ризик: Евидентирањем утрошеног материјала и изведених радова на реконструкцији грађевинских објеката као расход периода, јавља се ризик од нетачног исказивања вредности имовине и финансијског резултата у финансијским извештајима.

Препорука број 11: Препоручује се Друштву да, у складу са МРС 8 – Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке и усвојеним рачуноводственим политикама, у својим пословним књигама, изврши корективна књижења у вези грађевинских објеката набавне вредности у износу од 3.218 хиљада динара.

Трошкови рекламе и пропаганде исказани су у износу од 11.029 хиљада динара и односе се на креирање филма поводом јубилеја Друштва под називом „70 успешних година“, трошкове пропагандног материјала поводом новогодишњих празника (роковник, календар, честитка) и остало у износу од 6.766 хиљада динара, донације спортским клубовима (ради

презентације фирме, побољшања услова рада у клубовима) у износу 3.575 хиљада динара и месечне услуге емитовања рекламног материјала на ТВ екрану у износу од 688 хиљада динара.

Трошкове осталих производних услуга, у износу од 286.567 хиљада динара чине:

Табела број 88 – Преглед трошкова осталих производних услуга

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Трошкови услуга ино посредничке провизије	240.103	
Трошкови осталих производних услуга	38.752	320.492
Комуналне услуге	6.728	4.485
Трошкови службених новина и часописа	984	1.154
Трошкови утрошене воде		116.283
Укупно:	286.567	442.414

Трошкови услуга ино посредничке провизије исказани у износу од 240.103 хиљаде динара односе се на услуге комисионе провизије које Друштво плаћа приликом извоза робе у иностранству.

Трошкови осталих производних услуга исказани у износу од 38.752 хиљаде динара односе се већим делом на трошкове за запослене на привременим и повременим пословима које Друштво ангажује преко Омладинске задруге „Чачак“, Чачак, Омладинске задруге „Трагач“, Београд и Auxilium consulting д.о.о, Београд.

Трошкови комуналних услуга исказани у износу од 6.728 хиљада динара односе се на услуге депоновања комуналног отпада на регионалној депонији у износу од 6.351 хиљада динара и на грађевинске радове које је извело предузеће које врши комуналне услуге у износу од 377 хиљада динара.

Трошкови службених новина и часописа исказани у износу од 984 хиљада динара. Највећим делом се односе на „Фабричке новине“ издавача Etitex, Д.О.О. у износ од 538 хиљада динара.

3.4.10. Трошкови амортизације

Трошкови амортизације исказани су у износу од 366.594 хиљада динара и односе се на амортизацију: грађевинских објеката у износу од 94.955 хиљада динара, постројења и опреме у износу од 264.570 хиљада динара и нематеријалних улагања у износу од 7.069 хиљада динара.

3.4.11. Нематеријални трошкови

Нематеријални трошкови исказани су у износу од 238.538 хиљада динара односе се на следеће:

Табела број 89 – Структура нематеријалних трошкова

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Трошкови непроизводних услуга	23.548	20.004
Трошкови репрезентације	12.668	16.854
Трошкови премија осигурања	34.786	23.597
Трошкови платног промета	15.034	394.661
Трошкови чланарина	2.294	2.220
Трошкови пореза	10.533	9.600
Остали нематеријални трошкови	139.675	117.372
Укупно:	238.538	584.308

Трошкови непроизводних услуга исказани су у износу 23.548 хиљада динара и чине их следећи расходи:

Табела број 90 – Преглед трошкова непроизводних услуга

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Трошкови здравствених услуга	2.857	2.548
Трошкови стручног усавршавања	855	1.872
Трошкови адвокатски услуга	822	795
Остале непроизводне услуге	19.014	14.789
Укупно:	23.548	20.004

Трошкови репрезентације исказани су у износу 12.668 хиљада динара и односе се на: трошкове репрезентације – угоститељске и хотелске услуге (у земљи и иностранству) у износу од 9.737 хиљада динара, трошкове репрезентације у сопственим просторијама у износу од 2.305 хиљаде динара, који се односе на послужење пословних партнера у ресторану у седишту Друштва и трошкове кафе сале у износу од 626 хиљада динара.

Трошкови премија осигурања исказани су у износу од 34.786 хиљада динара. и односе на осигурање имовине и лица преко Компаније „Дунав осигурање“ а.д.о., Београд – филијала Чачак у износу од 33.805 хиљада динара и ауто-каска осигурање преко осигуравајућег друштва „Миленијум осигурања“ а.д.о., Београд – филијала Чачак у износу од 981 хиљада динара.

Трошкови платног промета исказани су у износу 15.034 хиљаде динара и односе се на следеће расходе:

Табела број 91 – Преглед трошкова платног промета

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Трошкови платног промета	8.490	12.551
Трошкови провизије и накнаде банака	6.544	382.110
Укупно:	15.034	394.661

Трошкови чланарина исказани су у износу од 2.294 хиљаде динара и односе се на: чланарине коморама у износу од 2.220 хиљада динара на основу Одлуке о висини, начину и роковима плаћања јединствене чланарине и финансирању Привредне коморе Србије и 74 хиљаде динара на уплату колективне чланарине Јединственом удружењу Србије за квалитет у износу од 50 хиљада динара и чланарину коју Друштво плаћа Градском Ватрогасном савезу у износу од 24 хиљаде динара.

Трошкови пореза исказани су у износу 10.533 хиљаде динара и односе се на расходе приказане у следећој табели:

Табела број 92 – Преглед трошкова пореза

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година	2017. година
Трошкови пореза земљишта и грађевина	7.547	5.895
Трошкови пореза накнаде за коришћење вода	1.909	1.662
Трошкови регистрације возила	441	491
Комуналне таксе за истицање фирме	363	1.276
Трошкови пореза на грађевинско земљиште	259	262
Трошкови пореза по решењу за оружје	14	14
Укупно:	10.533	9.600

Остали нематеријални трошкови исказани су у износу од 139.674 хиљаде динара и односе се на расходе приказане у следећој табели:

Табела број 93 – Преглед осталих нематеријалних трошкова

Назив	2018. година	2017. година
Трошкови умањења зарада за 10% (Напомена: 3.4.8)	137.983	114.780
Таксе административне, судске	1.688	2.592
Трошкови укидања блокаде	3	-
Укупно:	139.674	117.372

3.4.12. Финансијски приходи

Финансијски приходи исказани су у износу од 80.950 хиљада динара односе се на следеће:

Табела број 94 – Преглед финансијских прихода

Назив	2018. година	2017. година
Приходи од камата	20	1
Позитивне курсне разлике	37.890	181.742
Приходи по основу ефеката валутне клаузуле	42.795	72.241
Остали финансијски приходи	245	-
Укупно:	80.950	253.984

Позитивне курсне разлике исказане су у износу од 37.890 хиљада динара односе се на позитивне разлике по основу потраживања и обавеза у обрачунском периоду од који су најзначајније позитивне разлике код следећих купаца: ЈП „Југоимпорт“ СДПР, Београд, у износу од 12.482 хиљаде динара, „Montenegro defence industry“ Црна Гора у износу од 10.391 хиљада динара, код добављача „Rais Ltd“ Бугарска у износу 2.744 хиљаде динара, код „Српске“ банке а.д., Београд у износу од 1.738 хиљада динара, „Комерцијална банка“ а.д., Београд у износу 1.653 хиљаде динара.

Приходи по основу позитивних ефеката валутне клаузуле проистекле су из заштите потраживања од купаца у земљи и по основу потраживања од извозника и исказане су у износу од 42.795 хиљада динара од којих су најзначајнији: позитивни ефекти валутне клаузуле код купаца „Крупник“ д.о.о., Београд у износу од 16.527 хиљада динара, и ЈП „Југоимпорт“ СДПР, Београд у износу 15.775 хиљада динара.

Остали финансијски приходи исказани су у износу од 245 хиљада динара и односе се на приходе од дивиденди на основу акција које Друштво има у Компанији „Дунав осигурање“ а.д.о. Београд.

3.4.13. Финансијски расходи

Финансијски расходи исказани су у износу од 105.048 хиљада динара и приказани су у следећој табели:

Табела број 95 – Финансијски расходи

Назив	2018. година	2017. година
Расходи камате (према трећим лицима)	42.748	196.857
Негативне курсне разлике (према трећим лицима)	46.279	201.599
Расходи по основу ефеката валутне клаузуле	15.987	62.263
Остали финансијски расходи	34	-
Укупно:	105.048	460.719

Расходи камате (према трећим лицима) исказани су у износу од 42.748 хиљада динара а њихова структура приказана је у табели која следи:

Табела број 96 – Структура расхода камате према трећим лицима

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Расходи затезне камате	19.419
Расходи камата по финансијским обавезама	23.329
Укупно:	42.748

Расходи затезне камате исказани су у износу од 19.419 хиљада динара и највећим делом односе се на обрачунату камату по пресуди Привредног суда из Новог Сада у корист предузећа „Србијагас“ а.д., Нови Сад у износу од 4.103 хиљаде динара, обрачун затезне камате од стране предузећа ЈКП „Водовод“, Чачак у износу од 3.839 хиљада динара и обрачунате камате за услуге факторинга по обрачуну „JUMBES“ банке а.д. Београд у износу 1.125 хиљада динара.

Налаз: Трошкове камате, по пресуди Привредног Суда у Чачку број 5П 332/2017 од 12. априла 2018. године у корист предузећа „Пројект-Комерц“ д.о.о., Чачак, Друштво је евидентирало у износу од 2.787 хиљада динара уместо у износу од 1.293 хиљаде динара колико је исказано у наведеној пресуди.

У току ревизије утврђено је да је Друштво уз обавезу по основу камате по пресуди суда у износу од 1.293 хиљаде динара, као расход периода евидентирало и преплату према добављачу „Пројект-Комерц“ д.о.о., Чачак у износу од 1.494 хиљаде динара.

Друштво је са предузећем „Пројект-Комерц“ д.о.о., Чачак, закључило Уговор, број 350 од 2 новембра 2015. године, за извођење грађевинских и грађевинско-занатских радова на изградњи „Надстрешнице“, „Кондезне јаме“ и за „Рушење и рашчићавање“ у кругу компаније. У поступку ревизије утврђено је да је Друштво по наведеном уговору предузећу „Пројект-Комерц“ д.о.о., Чачак, извршило уплату аванса у износу од 1.494 хиљаде динара, а увидом у рачуне добављача (број 01/16-1 од 24. фебруара 2016. године, број 3/16-3 од 4. априла 2016. године, број 6/16-6 од 11. априла 2016. године, број 7/16-7 од 11. маја 2016. године и број 9/16-9 од 22. јула 2016. године), утврђено је, да су од стране предузећа „Пројект-Комерц“ д.о.о., Чачак, уговорени радови завршени у току 2016. године. Поступајући на тај начин, Друштво је, на дан 31. децембар 2018. године, мање исказало грађевинске објекте, и више исказало расходе камата у износу од 1.494 хиљаде динара.

Ризик: Уколико, у својим пословним књигама, изведене грађевинске радове, Друштво евидентира као расход периода, јавља се ризик од нереалног исказивања имовине, као и финансијског резултата.

Препорука број 12: Препоручује се Друштву да, у складу са МРС 8 – Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке и усвојеним рачуноводственим политикама, у својим пословним књигама, изврши корективна књижења у вези грађевинских објеката изграђених по уговору број 350 од 2. новембра 2015. године у износу од 1.494 хиљаде динара.

Табела број 97 – Структура расхода камате по кредиторима

-у хиљадама динара-

Назив банке	Кредитна партија	Износ
„Српска Банка“ а.д. Београд	295-915764211	12.625
„Српска Банка“ а.д. Београд	295000000915863442	4.288
„Аик банка“ а.д. Београд	105332045269909522	2.271
„Ари Банка“ а.д. Београд	375119453000027346	1.275
„Аик банка“ а.д. Београд	213229	787
„Српска Банка“ а.д. Београд	295-915778858	621
„Ари Банка“ а.д. Београд	375119453000027055	592
„Српска Банка“ а.д. Београд	295000000915935416	579
„Аик банка“ а.д. Београд	996628	291
Укупно:		23.329

Негативне курсне разлике (према трећим лицима) исказане су у износу од 46.279 хиљада динара и односе се на усаглашавање обавеза према ино добављачима и потраживања од купаца на основу промене курса стране валуте, најзначајни негативни ефекти курсних разлика настали су код следећих ино партнера: „PH strategic business limited“ Кипар у износу од 17.302 хиљаде динара, „Joint Stock Company“ Вороњеж-Русија у износу од 2.889 хиљада динара, „BMJ overseas limited Charleston“ у износу од 1.500 хиљаде динара.

Расходи по основу ефеката валутне клаузуле исказани су у износу од 15.987 хиљада динара и односе се на негативне ефекте која су проистекла због заштите потраживања валутном клаузулом, најзначајнији негативни ефекти и расходи по основу валутне клаузуле настали су код следећих купаца „GIM“ д.о.о., Београд у износу од 7.851 хиљада динара и ЈП „Југоимпорт“ СДПР Београд у износу од 5.988 хиљада динара.

3.4.14. Приходи од усклађивања вредности остале имовине која се исказује по фер вредности кроз биланс успеха

Приходи од усклађивања вредности остале имовине која се исказује по фер вредности кроз биланс успеха су исказани у износу од 134.356 хиљада динара и у целости се односе на приходе од смањења обавеза и то:

- приходе остварене директним отписом обавеза за примљене авансе у укупном износу од 127.563 хиљаде динара. Друштво је извршило директан отпис обавеза за примљене авансе од купца „Montenegro Defence Industry“, Црна Гора у укупном износу од 127.563 хиљаде динара по следећим уговорима о продаји: MDI-SLO-2704-1/12 од 9. маја 2012. године, MDI-SLO-2810-1/13 од 13. новембра 2013. године и MDI-SLO-2008/14 од 22.августа 2014. године, на основу Одлуке извршног директора за правне и економске послове од 25. децембра 2018. године,
- приходе остварене директним отписом обавеза за примљене авансе за производе и услуге у девизама у укупном износу од 6.619 хиљада динара и то: у току 2008. године од стране: „Deeo Blue Sea Trading“ Export & Import Сингапур у износу од 6.467 хиљада динара и у току 2011. године од стране „Cyrille Raquin“ Француска у износу од 152 хиљаде динара и
- приходе остварене наплатом раније отписаних потраживања у износу од 174 хиљаде динара.

На основу достављене документације, у поступку ревизије утврђено је, да је Друштво, Министарству трговине, туризма и телекомуникација, Београд, дана 12. јануара 2015. године, доставила Извештај о нереализованом извозу по дозволи бр. 000019 од 19. фебруара 2013. године, која је Друштву издата по Уговору број MDI-SLO-2704-1/12, закљученим са купцем „Montenegro Defence Industry“, Црна Гора дана 9. маја 2012. године. Такође је, 15. јануара

2016. године наведеном министарству доставило Извештај о нереализованом извозу по дозволи број 000630 од 15. децембра 2014. године, која је Друштву издата по Уговору број MDI-SLO-2008/14 од 22. августа 2014. године, закљученим са истим купцем. У току ревизије није нам достављен Извештај о нереализованом извозу по уговору MDI-SLO-2810-1/13 од 13. новембра 2013. године.

Чланом 3. тачка 3.3) Уговора број MDI-SLO-2704-1/12, од 9. маја 2012. године и MDI-SLO-2810-1/13 од 13. новембра 2013. године, дефинисано је да уколико Купац не обезбеди средство отпреме у одређено време, или не изврши благовремену уплату 70% уговорене вредности, дужан је да Продавцу плати пенале у висини 1% неплаћене вредности, с тим да укупна вредност пенала не може прећи 5% уговорене вредности. На девизни рачун Друштва по наведеним уговорима, од стране купца „Montenegro Defence Industry“, Црна Гора, у току 2012., и 2014. године извршена је уплата аванса у износу од 51.551 хиљада динара у динарској противвредности.

Чланом 3. тачка 3.4) Уговора број MDI-SLO-2008/14 од 22.августа 2014. године, дефинисано је да уколико у року од пет месеци од добијања обавештења да је роба спремна за пријем, Купац не дође на пријем, не преузме робу и не изврши плаћање сходно члану 2. Уговора, Продавац ће сматрати да је уговор отказан и задржаће примљени аванс. На девизни рачун Друштва од стране купца „Montenegro Defence Industry“, Црна Гора, дана 17. фебруара 2015. године по наведеном уговору извршена је уплата аванса у износу од 76.012 хиљада динара у динарској противвредности.

У току ревизије утврђено је, да је на девизни рачун Друштва, у току 2008. године од стране „Dee Blue Sea Trading“ Export & Import Сингапур у износу од 6.467 хиљада динара, у току 2011. године од стране „Cyrille Raquin“ Француска у износу од 152 хиљаде динара и у току 2012. и 2014., године од стране „Montenegro Defence Industry“, Црна Гора у износу од 51.551 хиљада динара, односно у укупном износу од 58.170 хиљада динара, извршена уплата аванса, а да Друштво није до краја 2018. године извршило извоз производа. У смислу члана 4. Закона о девизном пословању, уколико Друштво у року од годину дана од дана наплате аванса не изврши извоз производа, наплаћени аванси сматрају се комерцијалним кредитима које је Друштво у смислу члана 24. истог закона било дужно да пријави Народној банци Србије, која прописује начин, рокове и обрасце за извештавање о кредитним пословима. У поступку ревизије није нам презентован Образац О-1, као доказ да је Друштво поменуте комерцијалне кредите пријавило Народној банци Србије.

Налаз: На основу одлуке извршног директора за правне и економске послове од 25. децембра 2018. године, која је донета без правног основа, у смислу члана 4. а у вези са чланом 24. Закона о девизном пословању, због чега не представља рачуноводствену исправу у смислу члана 8. Закона о рачуноводству, и могућности директног отписа комерцијалних кредита, која није предвиђена Законом о девизном пословању, евидентирани су приходи од усклађивања вредности остале имовине која се исказује по фер вредности кроз биланс успеха у укупном износу од 58.170 хиљада динара, који су остварени директним отписом обавеза за примљене авансе за производе и услуге од купаца у иностранству.

Друштво је извршило директан отпис обавеза за примљене авансе за производе и услуге од „Montenegro Defence Industry“, Црна Гора по уговорима: MDI-SLO-2704-1/12 од 9. маја 2012. године и MDI-SLO-2810-1/13 од 13. новембра 2013. године у укупном износу од 51.551 хиљада динара, а да претходно кредитни посао није у смислу члана 24. Закона о девизном пословању пријавило Народној банци Србије.

Такође је, извршило директан отпис обавеза за примљене авансе за производе и услуге у укупном износу од 6.619 хиљада динара и то: 6.467 хиљада динара обавезе за примљене авансе за производе и услуге у току 2008. године од стране: „Deeo Blue Sea Trading“ Export & Import, Сингапур и 152 хиљаде динара обавезе за примљене авансе у току 2011. године од „Cyrille Raquin“ Француска, а да претходно кредитни посао није у смислу члана 24. Закона о девизном пословању пријавило Народној банци Србије.

Наведено је имало за последицу да је Друштво, у финансијским извештајима за 2018. годину, више исказало приходе од усклађивања вредности остале имовине, а мање обавезе за примљене авансе за производе и услуге од купаца у иностранству у износу од 58.170 хиљада динара.

Ризик: Постоји ризик да финансијски извештаји садрже материјално погрешне исказе.

Препорука број 13: Препоручује се Друштву да, у смислу члана 4. а у вези са чланом 24. Закона о девизном пословању, прибави правни основ за отпис обавеза за примљене авансе за производе и услуге од наведених купаца у иностранству, а уколико не прибави правни основ да изврши исправку грешке у складу са МРС 8 - Рачуноводствене политике, промена рачуноводствених процена и грешке.

3.4.15. Остали приходи

Остали приходи исказани су у износу од 153.758 хиљада динара и дати су следећом табелом:

Табела број 98 – Структура осталих прихода

Опис	-у хиљадама динара-	
	2018. година	2017. година
Добици од продаје учешћа и дугорочних хартија од вредности	-	870
Добици од продаје материјала	2.509	1.942
Вишкови	9	9
Наплаћена отписана потраживања	35.619	38.988
Приходи по основу ефеката уговорене заштите од ризика	-	277
Приходи од смањења обавеза	98.155	78.748
Приходи од усклађивања вредности некретнина, постројења и опреме	218	249
Остали непоменути приходи	17.247	13.424
Укупно:	153.758	134.507

Добици од продаје материјала исказани су у износу од 2.509 хиљада динара и односе се на приходе остварене продајом материјала који се јавља као отпад након производње муниције и то: алуминијум у праху, сребро јодид, црни барут и други материјали.

Наплаћена отписана потраживања исказана су у износу од 35.619 хиљада динара и у целости се односе на наплаћена потраживања која су претходно била евидентирана на рачуну – расходи по основу директних отписа потраживања и то: Република Мозамбик у износу од 34.861 хиљада динара и „Застава оружје“ а.д., Крагујевац у износу од 758 хиљада динара.

Приходи од смањења обавеза исказани су у износу од 98.155 хиљада динара и односе се: на приходе остварене смањењем обавеза према „G.H. International“ Co Ltd са Тајланда због тога што су одређени рачуни за провизију издати од стране „G.H. International“ Co Ltd са Тајланда два пута евидентирани у књиговодству Друштва, када је то уочено извршено је њихово приходовање у износу од 76.558 хиљада динара на основу Одлуке извршног директора за правне и економске послове број 1241-ST/2018 од 19. октобра 2018. године,

затим, на приходе остварене смањењем обавеза према домаћим и страним добављачима из ранијих година у износу од 11.816 хиљада динара на основу Одлука одговорних лица Друштва, на приходе остварене уплатом осигуравајућег друштва „Дунав осигурање“ а.д.о., Београд на име превентиве од пожара у износу од 6.000 хиљада динара и на остале приходе у износу од 3.781 хиљаду динара.

Остали непоменути приходи исказани су у износу од 17.247 хиљада динара и односе се на приходе приказане у следећој табели:

Табела број 99 – Структура осталих непоменутих прихода

-у хиљадама динара-		
Опис	2018. година	2017. година
Приходи од парничног поступка	34	-
Приходи по основу накнаде штете	1.717	3.884
Остали непоменути приходи	15.496	9.540
Укупно:	17.247	13.424

Приходи по основу накнаде штете исказани су у износу од 1.717 хиљада динара и односе се на приходе настале по основу накнаде штете од стране осигуравајућих друштава и то: Компанија „Дунав осигурање“ а.д.о., Београд у износу од 1.686 хиљада динара и „Миленијум осигурање“ а.д.о., Београд у износу од 31 хиљаде динара.

Остали непоменути приходи су исказани у износу од 15.496 хиљада динара и највећи део се односи се на приход настао Пресудом Привредног суда у Новом Саду број 7.П.714/2016 од 13. фебруара 2017. године у износу од 9.551 хиљада динара којом је Друштво добило спор и укинуло резервисања, док се остатак осталих непоменутих прихода у износу од 5.945 хиљада динара односи на: бесплатне узорке, бесплатне етикете за паковање, превоз робе до наше границе приликом увоза који плаћа ино добављач, примљену робу на индустријску пробу, одобрене рабате од стране добављача и остале приходе.

3.4.16. Остали расходи

Остали расходи исказани су у износу од 47.922 хиљаде динара и односе се на расходе приказане и следећој табели:

Табела број 100 – Структура осталих расхода

-у хиљадама динара-		
Назив	2018. година	2017. година
Губици од продаје материјала	18.176	12.720
Расходи по основу директних отписа потраживања	15.449	83.763
Остали непоменути расходи	14.297	27.171
Укупно:	47.922	123.654

Губици од продаје материјала, исказани су у износу од 18.176 хиљада динара и односе се на губитке од продаје расходованог алати и инвентара по попису из 2017. године.

Расходи по основу директних отписа потраживања исказани су у износу од 15.449 хиљада динара и највећим делом односе се на директан отпис потраживања од Републичког фонда за здравствено осигурање – филијала Чачак (накнаде зарада за време одсуствовања са рада због привремене спречености за рад преко 30 дана) у износу од 14.551 хиљада динара, са којим је Друштво на дан 31. децембар 2018. године извршило усаглашавање потраживања и обавеза.

Остали непоменути расходи су исказани у износу од 14.297 хиљада динара и односе се на следеће расходе:

Табела број 101 - Преглед осталих непоменутих расхода у 2018. години

-у хиљадама динара-

Назив	2018. година
Трошкови судских спорова	3.937
Уговорене казне и пенали	6.572
Накнада штете по судским споровима	1.093
Остали непословни и ванаредни расходи	2.695
Укупно:	14.297

3.5. Извештај о осталом резултату

У складу са чланом 2. Закона о рачуноводству и Одељком 7. МРС 1 - Презентација финансијских извештаја, Извештај о осталом резултату треба да пружи информације о укупном нето свеобухватном добитку или губитку за извештајни период, а његову структуру чине ставке прихода и расхода (укључујући и рекласификације услед кориговања) које нису признате у Билансу успеха. Компоненте осталог резултата чине ставке које се, према захтевима појединих МСФИ, признају у оквиру капитала. Анализом позиција исказаних у Извештају о осталом резултату за 2018. годину, утврђено је да је предметни извештај састављен у складу са прописима који га уређују.

3.6. Извештај о променама на капиталу

Спровођењем поступка ревизије и анализом исказаних позиција у Извештају о променама на капиталу за 2018. годину утврђено је да предметни извештај, одражава финансијски положај Друштва, да је састављен у складу са МРС 1 – Презентација финансијских извештаја, параграфом 106-110 и да обезбеђује неопходне информације о финансијској позицији Друштва које су корисне за доношење економских одлука корисницима финансијских извештаја.

3.7. Извештај о токовима готовине

Спровођењем поступка ревизије, односно увидом у пословне књиге Друштва као и на основу анализе исказаних позиција у Извештају о токовима готовине за 2018. годину, утврђено је да је предметни извештај састављен у складу са МРС 7 - Извештај о токовима готовине, чиме су обезбеђене релевантне информације о променама у готовини и готовинским еквивалентима Друштва у оквиру пословних активности, активности инвестирања и финансирања.

3.8. Напомене уз финансијске извештаје

У складу са МРС 1 - Презентација финансијских извештаја, параграф 112. и чланом 2. Закона о рачуноводству, Напомене уз финансијске извештаје треба да пруже информације о основама за састављање финансијских извештаја, примењеним рачуноводственим политикама, додатним подацима који нису презентовани у финансијским извештајима, а доприносе бољем разумевању истих, као и другим подацима који су прописани у појединим МРС/МСФИ којима су за одређене позиције финансијских извештаја наведене и прописане информације које је Друштво дужно да обелодани.

Напомене уз финансијске извештаје Друштва састављене су у складу са МРС 1 - Презентација финансијских извештаја и чланом 2. Закона о рачуноводству.

4. Потенцијалне обавезе

Према подацима достављеним од стране запослених у Сектору за правне и кадровске послове, на дан 31. децембар 2018. године, Друштво води 26 судских поступака у којима је Компанија „Слобода“ АД Чачак туженик и дужник укупне процењене вредности спорова у износу од 5.135 хиљада динара, као и 10 судских спорова у којима је Друштво тужилац и поверилац, ради наплате портраживања у вредности од 8.746 хиљада динара.

Друштво, на дан 31. децембар 2018. године, није извршило резервисања за потенцијалне губитке по основу судских спорова. Коначан исход спорова на дан биланса стања није било могуће предвидети као и да по истим не могу настати материјално значајне негативне последице по Друштво.

**ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ
КОМПАНИЈЕ „СЛОБОДА“ АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО, ЧАЧАК ЗА 2018. ГОДИНУ**

САДРЖАЈ

1. БИЛАНС СТАЊА НА ДАН 31.12.2018. ГОДИНЕ	91
2. БИЛАНС УСПЕХА ЗА ПЕРИОД ОД 01.01. – 31.12.2018. ГОДИНЕ	95
3. ИЗВЕШТАЈ О ОСТАЛОМ РЕЗУЛТАТУ ЗА ПЕРИОД ОД 01.01. – 31.12.2018. ГОДИНЕ.....	98
4. ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ ЗА ПЕРИОД ОД 01.01. – 31.12.2018. ГОДИНЕ	99
5. ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ ЗА ПЕРИОД ОД 01.01. – 31.12.2018. ГОДИНЕ.....	101

1. БИЛАНС СТАЊА
на дан 31.12.2018. године

(у хиљадама динара)

ПОЗИЦИЈА	Напомена број	Износ		
		Текућа година	Претходна година	
			Крајње стање	Почетно стање
АКТИВА				
А. УПИСАНИ А НЕУПЛАЋЕНИ КАПИТАЛ				
Б. СТАЛНА ИМОВИНА		6.666.854	5.615.019	0
I. НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА	3.3.1.	37.136	16.397	0
1. Улагања у развој		17.732	0	
2. Концесије, патенти, лиценце, робне и услужне марке, софтвер и остала права		9.724	16.397	
3. Гудвил				
4. Остала нематеријална имовина				
5. Нематеријална имовина у припреми				
6. Аванси за нематеријалну имовину		9.680	0	
II. НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМА		6.168.878	5.137.649	0
1. Земљиште	3.3.2.1.	73.952	0	
2. Грађевински објекти	3.3.2.2.	2.915.369	2.607.072	
3. Постројења и опрема	3.3.2.3.	1.582.096	1.424.727	
4. Инвестиционе некретнине				
5. Остале некретнине, постројења и опрема				
6. Некретнине, постројења и опрема у припреми	3.3.2.4.	1.225.113	1.105.850	
7. Улагања на туђим некретнинама, постројењима и опреми				
8. Аванси за некретнине, постројења и опрему	3.3.2.5.	372.348		
III. БИОЛОШКА СРЕДСТВА		23	23	0
1. Шуме и вишегодишњи засади		23	23	
2. Основно стадо				
3. Биолошка средства у припреми				
4. Аванси за биолошка средства				
IV. ДУГОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ	3.3.3.	460.817	460.950	0
1. Учесћа у капиталу зависних правних лица				
2. Учесћа у капиталу придружених правних лица и заједничким подухватима				
3. Учесћа у капиталу осталих правних лица и друге хартије од вредности расположиве за продају		446.992	445.502	
4. Дугорочни пласмани матичним и зависним правним лицима				
5. Дугорочни пласмани осталим повезаним правним лицима				
6. Дугорочни пласмани у земљи				
7. Дугорочни пласмани у иностранству				
8. Хартије од вредности које се држе до доспећа				
9. Остали дугорочни финансијски пласмани		13.825	15.448	
V. ДУГОРОЧНА ПОТРАЖИВАЊА		0	0	0
1. Потраживања од матичног и зависних правних лица				
2. Потраживања од осталих повезаних лица				
3. Потраживања по основу продаје на робни кредит				
4. Потраживање за продају по уговорима о финансијском лизингу				

ПОЗИЦИЈА	Напомена број	Износ		
		Текућа година	Претходна година	
			Крајње стање	Почетно стање
5. Потраживања по основу јемства				
6. Спорна и сумњива потраживања				
7. Остала дугорочна потраживања				
В. ОДЛОЖЕНА ПОРЕСКА СРЕДСТВА	3.3.4.	10.928	11.213	
Г. ОБРТНА ИМОВИНА		7.218.414	8.277.111	0
I. ЗАЛИХЕ		6.013.036	7.298.444	0
1. Материјал, резервни делови, алат и ситан инвентар	3.3.5.1.	3.517.360	3.499.644	
2. Недовршена производња и недовршене услуге	3.3.5.2.	635.816	952.742	
3. Готови производи	3.3.5.3.	723.601	374.797	
4. Роба	3.3.5.4.	229.08	204.672	
5. Стална средства намењена продаји				
6. Плаћени аванси за залихе и услуге	3.3.5.5.	907.231	2.266.589	
II. ПОТРАЖИВАЊА ПО ОСНОВУ ПРОДАЈЕ	3.3.6.	882.086	540.091	0
1. Купци у земљи – матична и зависна правна лица				
2. Купци у Иностранству – матична и зависна правна лица				
3. Купци у земљи – остала повезана правна лица				
4. Купци у иностранству – остала повезана правна лица				
5. Купци у земљи	3.3.6.1.	660.893	82.844	
6. Купци у иностранству	3.3.6.2.	221.193	457.247	
7. Остала потраживања по основу продаје				
III. ПОТРАЖИВАЊА ИЗ СПЕЦИФИЧНИХ ПОСЛОВА	3.3.7.	76.438	4.254	
IV. ДРУГА ПОТРАЖИВАЊА	3.3.8.	105.877	21.851	
V. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА КОЈА СЕ ВРЕДНУЈУ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ КРОЗ БИЛАНС УСПЕХА				
VI. КРАТКОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ	3.3.9.	1.500	1.500	0
1. Краткорочни кредити и пласмани – матична и зависна правна лица				
2. Краткорочни кредити и пласмани – остала повезана правна лица				
3. Краткорочни кредити и зајмови у земљи		1.500	1.500	
4. Краткорочни кредити и зајмови у иностранству				
5. Остали краткорочни финансијски пласмани				
VII. ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ И ГОТОВИНА	3.3.10.	130.250	349.945	
VIII. ПОРЕЗ НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ	3.3.11.	9.227	61.026	
IX. АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА				
Д. УКУПНА АКТИВА = ПОСЛОВНА ИМОВИНА		13.896.196	13.903.343	0
Ђ. ВАНБИЛАНСНА АКТИВА	3.3.21.	700.389	631.740	
ПАСИВА				
А. КАПИТАЛ		5.887.286	5.086.574	
I. ОСНОВНИ КАПИТАЛ	3.3.12.	5.730.598	5.345.927	0
1. Акцијски капитал				
2. Удели друштва с ограниченом одговорношћу				
3. Улози				
4. Државни капитал		3.597.135	3.212.464	

ПОЗИЦИЈА	Напомена број	Износ		
		Текућа година	Претходна година	
			Крајње стање	Почетно стање
5. Друштвени капитал		2.133.463	2.133.463	
6. Задружни удели				
7. Емисиона премија				
8. Остали основни капитал				
II. УПИСАНИ А НЕУПЛАЋЕНИ КАПИТАЛ				
III. ОТКУПЉЕНЕ СОПСТВЕНЕ АКЦИЈЕ				
IV. РЕЗЕРВЕ				
V. РЕВАЛОРИЗАЦИОНЕ РЕЗЕРВЕ ПО ОСНОВУ РЕВАЛОРИЗАЦИЈЕ НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ИМОВИНЕ, НЕКРЕТНИНА, ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМЕ				
VI. НЕРЕАЛИЗОВАНИ ДОБИЦИ ПО ОСНОВУ ХАРТИЈА ОД ВРЕДНОСТИ И ДРУГИХ КОМПОНЕНТИ ОСТАЛОГ СВЕОБУХВАТНОГ РЕЗУЛТАТА				
VII. НЕРЕАЛИЗОВАНИ ГУБИЦИ ПО ОСНОВУ ХАРТИЈА ОД ВРЕДНОСТИ И ДРУГИХ КОМПОНЕНТИ ОСТАЛОГ СВЕОБУХВАТНОГ РЕЗУЛТАТА	3.3.12.1.	1.264	2.754	
VIII. НЕРАСПОРЕЂЕНИ ДОБИТАК		414.551	432.433	0
1. Нераспоређени добитак ранијих година				
2. Нераспоређени добитак текуће године	3.3.12.2	414.551	432.433	
IX. УЧЕШЋЕ БЕЗ ПРАВА КОНТРОЛЕ				
X. ГУБИТАК		256.599	689.032	0
1. Губитак ранијих година	3.3.12.3.	256.599	689.032	
2. Губитак текуће године				
Б. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА И ОБАВЕЗЕ		242.687	381.566	0
I. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА	3.3.13.	0	0	0
1. Резервисања за трошкове у гарантном року				
2. Резервисања за трошкове обнављања природних богатстава				
3. Резервисања за трошкове реструктурирања				
4. Резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених				
5. Резервисања за трошкове судских спорова				
6. Остала дугорочна резервисања				
II. ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ	3.3.14.	242.687	381.566	0
1. Обавезе које се могу конвертовати у капитал				
2. Обавезе према матичним и зависним правним лицима				
3. Обавезе према осталим повезаним правним лицима				
4. Обавезе по емитованим хартијама од вредности у периоду дужем од годину дана				
5. Дугорочни кредити и зајмови у земљи		242.687	381.566	
6. Дугорочни кредити и зајмови у иностранству				
7. Обавезе по основу финансијског лизинга				
8. Остале дугорочне обавезе				
В. ОДЛОЖЕНЕ ПОРЕСКЕ ОБАВЕЗЕ				
Г. КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ		7.766.223	8.435.203	0
I. КРАТКОРОЧНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ	3.3.15.	745.957	496.796	0
1. Краткорочни кредити од матичних и зависних правних лица				

ПОЗИЦИЈА	Напомена број	Износ		
		Текућа година	Претходна година	
			Крајње стање	Почетно стање
2. Краткорочни кредити од осталих повезаних правних лица				
3. Краткорочни кредити и зајмови у земљи		739.426	490.287	
4. Краткорочни кредити и зајмови у иностранству				
5. Обавезе по основу сталних средстава и средстава обустављеног пословања намењених продаји				
6. Остале краткорочне финансијске обавезе		6.531	6.509	
II. ПРИМЉЕНИ АВАНСИ, ДЕПОЗИТИ И КАУЦИЈЕ	3.3.16.	1.643.868	2.359.690	0
III. ОБАВЕЗЕ ИЗ ПОСЛОВАЊА	3.3.17.	3.060.863	3.293.147	
1. Добављачи – матична и зависна правна лица у земљи				
2. Добављачи – матична и зависна правна лица у иностранству				
3. Добављачи – остала повезана правна лица у земљи				
4. Добављачи – остала повезана правна лица у иностранству				
5. Добављачи у земљи		990.099	785.486	
6. Добављачи у иностранству		2.063.205	2.504.856	
7. Остале обавезе из пословања		7.559	2.805	
IV. ОСТАЛЕ КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ	3.3.18.	1.377.766	1.395.041	
V. ОБАВЕЗЕ ПО ОСНОВУ ПОРЕЗА НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ	3.3.19.	86.638	0	
VI. ОБАВЕЗЕ ЗА ОСТАЛЕ ПОРЕЗЕ, ДОПРИНОСЕ И ДРУГЕ ДАЖБИНЕ	3.3.20.	851.131	890.529	
VII. ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА				
D. ГУБИТАК ИЗНАД ВИСИНЕ КАПИТАЛА				
Ђ. УКУПНА ПАСИВА		13.896.196	13.903.343	
Е. ВАНБИЛАНСНА ПАСИВА	3.3.21.	700.389	631.740	0

2. БИЛАНС УСПЕХА

за период од 01.01.2018. до 31.12.2018. године

(у хиљадама динара)

ПОЗИЦИЈА	Напомена број	Износ	
		Текућа година	Претходна година
ПРИХОДИ ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА			
А. ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ		7.353.060	7.997.223
I. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ РОБЕ		0	51.072
1. Приходи од продаје робе матичним и зависним правним лицима на домаћем тржишту			
2. Приходи од продаје робе матичним и зависним правним лицима на иностраном тржишту			
3. Приходи од продаје робе осталим повезаним правним лицима на домаћем тржишту			
4. Приходи од продаје робе осталим повезаним правним лицима на иностраном тржишту			
5. Приходи од продаје робе на домаћем тржишту			
6. Приходи од продаје робе на иностраном тржишту			51.072
II. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ ПРОИЗВОДА И УСЛУГА	3.4.1.	7.278.932	7.860.275
1. Приходи од продаје производа и услуга матичним и зависним правним лицима на домаћем тржишту			
2. Приходи од продаје производа и услуга матичним и зависним правним лицима на иностраном тржишту			
3. Приходи од продаје производа и услуга осталим повезаним правним лицима на домаћем тржишту			
4. Приходи од продаје производа и услуга осталим повезаним правним лицима на иностраном тржишту			
5. Приходи од продаје производа и услуга на домаћем тржишту		3.612.242	2.169.791
6. Приходи од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту		3.666.690	5.690.484
III. ПРИХОДИ ОД ПРЕМИЈА, СУБВЕНЦИЈА, ДОТАЦИЈА, ДОНАЦИЈА И СЛ.			
IV. ДРУГИ ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ	3.4.2.	74.128	85.725
РАСХОДИ ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА			
Б. ПОСЛОВНИ РАСХОДИ		7.080.264	7.155.734
I. НАБАВНА ВРЕДНОСТ ПРОДАТЕ РОБЕ			36.315
II. ПРИХОДИ ОД АКТИВИРАЊА УЧИНАКА И РОБЕ	3.4.3..	119.481	170.629
III. ПОВЕЋАЊЕ ВРЕДНОСТИ ЗАЛИХА НЕДОВРШЕНИХ И ГОТОВИХ ПРОИЗВОДА И НЕДОВРШЕНИХ УСЛУГА	3.4.4.	348.804	111.464
IV. СМАЊЕЊЕ ВРЕДНОСТИ ЗАЛИХА НЕДОВРШЕНИХ И ГОТОВИХ ПРОИЗВОДА И НЕДОВРШЕНИХ УСЛУГА	3.4.5.	316.925	56.959
V. ТРОШКОВИ МАТЕРИЈАЛА	3.4.6.	3.041.002	3.113.238
VI. ТРОШКОВИ ГОРИВА И ЕНЕРГИЈЕ	3.4.7.	414.806	304.464
VII. ТРОШКОВИ ЗАРАДА, НАКНАДА ЗАРАДА И ОСТАЛИ ЛИЧНИ РАСХОДИ	3.4.8.	2.813.746	2.466.123
VIII. ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДНИХ УСЛУГА	3.4.9.	356.938	551.331
IX. ТРОШКОВИ АМОРТИЗАЦИЈЕ	3.4.10.	366.594	325.089
X. ТРОШКОВИ ДУГОРОЧНИХ РЕЗЕРВИСАЊА			
XI. НЕМАТЕРИЈАЛНИ ТРОШКОВИ	3.4.11.	238.538	584.308
В. ПОСЛОВНИ ДОБИТАК		272.796	841.489
Г. ПОСЛОВНИ ГУБИТАК			
Д. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ	3.4.12.	80.950	253.984

ПОЗИЦИЈА	Напомена број	Износ	
		Текућа година	Претходна година
I. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ ОД ПОВЕЗАНИХ ЛИЦА И ОСТАЛИ ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ		245	0
1. Финансијски приходи од матичних и зависних правних лица			
2. Финансијски приходи од осталих повезаних правних лица			
3. Приходи од учешћа у добитку придружених правних лица и заједничких подухвата			
4. Остали финансијски приходи		245	0
II. ПРИХОДИ ОД КАМАТА (ОД ТРЕЋИХ ЛИЦА)		20	1
III. ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ И ПОЗИТИВНИ ЕФЕКТИ ВАЛУТНЕ КЛАУЗУЛЕ (ПРЕМА ТРЕЋИМ ЛИЦИМА)		80.685	253.983
Ђ. ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ	3.4.13.	105.048	460.719
I. ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ ИЗ ОДНОСА СА ПОВЕЗАНИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА И ОСТАЛИ ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ		34	0
1. Финансијски расходи из односа са матичним и зависним правним лицима			
2. Финансијски расходи из односа са осталим повезаним правним лицима			
3. Расходи од учешћа у губитку придружених правних лица и заједничких подухвата			
4. Остали финансијски расходи		34	0
II. РАСХОДИ КАМАТА (ПРЕМА ТРЕЋИМ ЛИЦИМА)		42.748	196.857
III. НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ И НЕГАТИВНИ ЕФЕКТИ ВАЛУТНЕ КЛАУЗУЛЕ (ПРЕМА ТРЕЋИМ ЛИЦИМА)		62.266	263.862
Е. ДОБИТАК ИЗ ФИНАНСИРАЊА			
Ж. ГУБИТАК ИЗ ФИНАНСИРАЊА		24.098	206.735
З. ПРИХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ ОСТАЛЕ ИМОВИНЕ КОЈА СЕ ИСКАЗУЈЕ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ КРОЗ БИЛАНС УСПЕХА	3.4.14.	134.356	583.679
И. РАСХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ ОСТАЛЕ ИМОВИНЕ КОЈА СЕ ИСКАЗУЈЕ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ КРОЗ БИЛАНС УСПЕХА			603.918
Ј. ОСТАЛИ ПРИХОДИ	3.4.15.	153.758	134.506
К. ОСТАЛИ РАСХОДИ	3.4.16.	47.922	123.654
Л. ДОБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА		488.890	625.367
Љ. ГУБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА			
М. НЕТО ДОБИТАК ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА, ЕФЕКТИ ПРОМЕНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ И ИСПРАВКА ГРЕШАКА ИЗ РАНИЈИХ ПЕРИОДА			
Н. НЕТО ГУБИТАК ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА, РАСХОДИ ПРОМЕНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ И ИСПРАВКА ГРЕШАКА ИЗ РАНИЈИХ ПЕРИОДА			
Њ. ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА		488.890	625.367
О. ГУБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА			
П. ПОРЕЗ НА ДОБИТАК			
I. ПОРЕСКИ РАСХОД ПЕРИОДА		74.053	190.455
II. ОДЛОЖЕНИ ПОРЕСКИ РАСХОДИ ПЕРИОДА		286	2.497

ПОЗИЦИЈА	Напомена број	Износ	
		Текућа година	Претходна година
III. ОДЛОЖЕНИ ПОРЕСКИ ПРИХОДИ ПЕРИОДА			
Р. ИСПЛАЋЕНА ЛИЧНА ПРИМАЊА ПОСЛОДАВЦА			
С. НЕТО ДОБИТАК		414.551	432.433
Т. НЕТО ГУБИТАК			

3. ИЗВЕШТАЈ О ОСТАЛОМ РЕЗУЛТАТУ
за период од 1. јануара 2018. до 31 децембра 2018. године

(у хиљадама динара)

ПОЗИЦИЈА	Напомена број	Износ	
		Текућа година	Претходна година
А. НЕТО РЕЗУЛТАТ ИЗ ПОСЛОВАЊА			
I. НЕТО ДОБИТАК		414.551	432.433
II. НЕТО ГУБИТАК			
Б. ОСТАЛИ СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК ИЛИ ГУБИТАК			
а) Ставке које неће бити рекласификоване у Билансу успеха у будућим периодима			
1. Промене ревалоризације нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме			
а) повећање ревалоризационих резерви			
б) смањење ревалоризационих резерви			
2. Актуарски добици или губици по основу планова дефинисаних примања			
а) добици			
б) губици			
3. Добици или губици по основу улагања у власничке инструменте капитала			
а) добици			
б) губици			
4. Добици или губици по основу удела у осталом свеобухватном добитку или губитку придружених друштава			
а) добици			
б) губици			
б) Ставке које накнадно могу бити рекласификоване у Билансу успеха у будућим периодима			
1. Добици или губици по основу прерачуна финансијских извештаја иностраног пословања			
а) добици			
б) губици			
2. Добици или губици од инструмената заштите нето улагања у инострано пословање			
а) добици			
б) губици			
3. Добици или губици по основу инструмената заштите ризика (хеџинга) новчаног тока			
а) добици			
б) губици			
4. Добици или губици по основу хартија од вредности расположивих за продају			
а) добици		1.490	539.776
б) губици			
I. ОСТАЛИ БРУТО СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК		1.490	539.776
II. ОСТАЛИ БРУТО СВЕОБУХВАТНИ ГУБИТАК			
III. ПОРЕЗ НА ОСТАЛИ СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК ИЛИ ГУБИТАК ПЕРИОДА			
IV. НЕТО ОСТАЛИ СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК		1.490	539.776
V. НЕТО ОСТАЛИ СВЕОБУХВАТНИ ГУБИТАК			
В. УКУПАН НЕТО СВЕОБУХВАТНИ РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА			
I. УКУПАН НЕТО СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК		416.041	972.209
II. УКУПАН НЕТО СВЕОБУХВАТНИ ГУБИТАК			
Г. УКУПАН НЕТО СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК ИЛИ ГУБИТАК			

4. ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ за период од 1. јануара до 31. децембра 2018. године

(у хиљадама динара)

ПОЗИЦИЈА	Износ	
	Текућа година	Претходна година
А. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ		
I. Приливи готовине из пословних активности	6.303.473	7.844.660
1. Продаја и примљени аванси	6.148.931	7.557.052
2. Примљене камате из пословних активности	20	1
3. Остали приливи из редовног пословања	154.522	287.607
II. Одливи готовине из пословних активности	6.144.243	8.096.655
1. Исплате добављачима и дати аванси	3.127.504	5.135.223
2. Зараде, накнаде зарада и остали лични расходи	2.241.240	2.432.594
3. Плаћене камате	92.846	208.067
4. Порез на добитак	198.460	306.609
5. Одливи по основу осталих јавних прихода	484.193	14.162
III. Нето прилив готовине из пословних активности	159.230	0
IV. Нето одлив готовине из пословних активности	0	215.995
Б. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА		
I. Приливи готовине из активности инвестирања	1.623	467.608
1. Продаја акција и удела (нето приливи)	0	466.725
2. Продаја нематеријалне имовине, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава		
3. Остали финансијски пласмани (нето приливи)	1.623	883
4. Примљене камате из активности инвестирања		
5. Примљене донације		
II. Одливи готовине из активности инвестирања	758.411	975.659
1. Куповина акција и удела (нето одливи)	1.490	0
2. Куповина нематеријалне имовине, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава	756.921	975.659
3. Остали финансијски пласмани (нето одливи)		
III. Нето прилив готовине из активности инвестирања		
IV. Нето одлив готовине из активности инвестирања	756.788	508.051
В. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА		
I. Приливи готовине из активности финансирања	494.953	849.692
1. Увећање основног капитала	384.671	0
2. Дугорочни кредити (нето приливи)	17.975	379.112
3. Краткорочни кредити (нето приливи)	92.285	470.580
4. Остале дугорочне обавезе		
5. Остале краткорочне обавезе	22	0
II. Одливи готовине из активности финансирања	72.253	19.886
1. Дугорочни кредити (одливи)		
2. Краткорочни кредити (одливи)		
3. Остале обавезе (одливи)	72.253	3.013
4. Финансијски лизинг		
5. Исплаћене дивиденде	0	16.873
III. Нето прилив готовине из активности финансирања	422.700	829.806
IV. Нето одлив готовине из активности финансирања		
Г. СВЕГА ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ	6.800.049	9.161.960
Д. СВЕГА ОДЛИВ ГОТОВИНЕ	6.974.907	9.092.200
Ђ. НЕТО ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ	0	69.760
Е. НЕТО ОДЛИВ ГОТОВИНЕ	174.858	0
Ж. ГОТОВИНА НА ПОЧЕТКУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	349.945	301.005
З. ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ	2.932	28

ПОЗИЦИЈА	Износ	
	Текућа година	Претходна година
И. НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ	47.769	20.848
Ј. ГОТОВИНА НА КРАЈУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	130.250	349.945

5. ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ
за период од 01.01.2018. до 31.12.2018. године

(у хиљадама динара)

ОПИС	Основни капитал	Губитак	Нераспор. добитак	Добици или губици по основу ХОВ	Укупан капитал
Почетно стање на дан 1.1.2017.					
а) дуговни салдо рачуна		1.237.768		3.294	4.653.601
б) потражни салдо рачуна	5.345.927		548.736		
Исправка материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика					
а) исправке на дуговној страни рачуна					
б) Исправке на потражној страни рачуна					
Кориговано почетно стање на дан 1.1. 2017.					
а) кориговани дуговни салдо рачуна		1.237.768		3.294	4.653.601
б) кориговани потражни салдо рачуна	5.345.927		548.736		
Промене у претходној 2017. години					
а) промет на дуговној страни рачуна			548.736	422	432.973
б) промет на потражној страни рачуна		548.736	432.433	962	
Стање на крају претходне године 31.12.2017.					
а) дуговни салдо рачуна		689.032		2.754	5.086.574
б) потражни салдо рачуна	5.345.927		432.433		
Исправка материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика					
а) исправке на дуговној страни рачуна					
б) исправке на потражној страни рачуна					
Кориговано почетно стање текуће година на дан 1.1. 2018.					
а) кориговани дуговни салдо рачуна		689.032		2.754	5.086.574
б) кориговани потражни салдо рачуна	5.345.927		432.433		
Промене у текућој 2018. години					
а) промет на дуговној страни рачуна			432.433		800.712
б) промет на потражној страни рачуна	384.671	432.433	414.551	1.490	
Стање на крају текуће године 31.12. 2018.					
А) дуговни салдо рачуна		256.599		1.264	5.887.286
б) потражни салдо рачуна	5.730.598		414.551		